

Beiarn kommune
8110 MOLDJORD

MØTEINNKALLING

Utvalg: KOMMUNESTYRET
Møtested: Kjellerstua Beiarn Sykehjem.
Møtedato: 10.02.2016 **Tid:** 19:00

Eventuelt forfall meldes til tlf. 75569000
Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Innkalte:

Funksjon	Navn	Forfall Innkalt for
Leder	Monika Sande	
Medlem	André Kristoffersen	
Medlem	Rune Jørgensen	
Medlem	Audgar Carlsen	
Medlem	Marit Cicilie Moldjord	
Nestleder	Håkon Sæther	
Medlem	Linda Tverrånes Moen	
Medlem	Ole-Håkon Hemminghytt	
Medlem	Helge Osbak	
Medlem	Linda Larsen	
Medlem	Merethe Selfors	
Medlem	Bjørnar Brændmo	
Medlem	Gudbjørg Navjord	
Medlem	Tone K. Helbostad	
Medlem	Julie Birgitte Kristensen	

SAKSLISTE

Saksnr.	Arkivsaksnr.
	Tittel

Gruppemøte Beiarn Senterparti/Beiarn Arbeiderparti – Trones skole 9.
februar kl. 20.00.

REFERATER

5/16

16/62

GODKJENNING AV PROTOKOLL - KOMMUNESTYRET

- 6/16 13/662
**SAMARBEIDSPROSJEKT MELLOM KOMMUNENE BEIARN,
SALTDAL OG BODØ. SKISSEPROSJEKT FOR NYE VEILØSNINGER
PÅ DELER AV FV 812 OG 813.**
- 7/16 14/542
STRATEGISK NÆRINGSPLAN FOR BEIARN KOMMUNE
- 8/16 16/42
RESSUR SINNSATS: NÆRING OG UTVIKLING
- 9/16 12/4
**INTERKOMMUNALE SAMARBEIDSORDNINGER - EIERSTRATEGI -
2. GANGS BEHANDLING**
- 10/16 15/424
FORVALTNINGSREVISJON - SYKEFRAVÆR

Dokumentene legges ut til offentlig ettersyn på Biblioteket og Servicetorget i Beiarn kommune.

Beiarn kommune, 04.02.2016

Monika Sande
Ordfører

REFERERES FRA DOKUMENTJOURNAL

Dato: 01.01.2016-03.02.2016 Utvalg: KST Kommunestyret

Saksnr Løpenr	Regdato Navn Innhold	Avd/Sek/Sakb	Arkivkode
14/313-105 246/16	19.01.2016 SAD/RAD/OPN REFERAT MØTE OM KOMMUNEREFORMEN. STEIGEN, RØDØY, BEIARN, GILDESKÅL, RØST, BODØ.		002
12/204-10 295/16	20.01.2016 SAD/RAD/OPN Bodø kemnerkontor SKATTEREGNSKAPET 2015		210
12/33-43 552/16	02.02.2016 SAD/RAD/OPN Salten kontrollutvalgsservice OVERSENDELSE AV SAK FRA KONTROLLUTVALG TIL KOMMUNESTYRE, SYKEFRAVÆRSOPPFØLGING I HELSE OG OMSORG		033

Beiarn Kommune		
Ar/Saksnr	Dok.nr.	Reg.nr. Ar
14/313	105	246/16
19 JAN 2016		
Ark.kode P	002	
Ark.kode S		
Avdeling	SAD RAD	Saksbeh.
Kassasjon		OPN
	Gradering	

Referat møte om kommunereform

Tidspunkt: 15. januar 2016, 1100-1400

Deltagere: Steigen kommune v/ Torben Marstrand, Rødøy kommune v/Kitt Grønningsæter, Beiarn kommune v/Ole Petter Nybakk, Gildeskål kommune v/Wenche O. Bergheim-Evensen, Røst kommune v/Randi Gregersen, Bodø kommune v/ Rolf Kåre Jensen, Grete Kristoffersen, Egil Johansen og Asgeir Jordbru

Referent: Asgeir Jordbru

Velkommen og gjennomgang av agenda ved Rolf Kåre

Info fra kommunene om pågående prosesser

Bodø: Ikke noe som påvirker prosessen per nå, politisk avventer sak i februar. Politisk forhandlingsutvalg opprettes her. Jobber med null-alternativet. Usikker på hva administrasjonen kan gjøre med tanke på muligheter.

Røst: Avventer svar fra KMD på søknad om utredning lokalmødel. Lovet svar ila denne uka. Fylkesmannen følger opp. I gang med IKT fusjon med Bodø. Skal bytte regnskapssystem og arkivsystem

Gildeskål: Evaluerer null-alternativet, kommer opp i kommunestyre 1.mars. Folkeavstemning i mai. Vi må synliggjøre at noe blir bedre i intensjonsgrunnlaget. Den enkelte kommune må presenteres på en positiv måte. Skrive en til to sider fra hver kommune med de gode sidene. Meløy har invitert politisk ledelse til møte om halvannen uke.

Beiarn: Snakker sammen med indre Salten-alternativet. Ikke avgjort retningsvalg. Sak den 20. om alternativ indre Salten slik at denne holdes åpent. Ikke mulig i tid å utarbeide mer enn alternativene egen kommune eller sammen med Bodø. I gang med utredning null-alternativ. Må få frem mer detaljer rundt inntektssystemet og nye oppgaver. Krevende i adm. Sårbarhet er avslørt. Allerede passert det punktet der IKS må minimum være som i dag.

Rødøy: Retningsvalg er gjort, få til en god avtale med Bodø og nabokommuner. Skapt litt bølger på Nord-Helgeland. Ser på grensejusteringer i sør mot Nord-Helgeland evt. Lurøy. Invitert til Meløy. Møte om næringsutvikling mer enn kommunereform. Viktigste er å få frem hva en ny kommune kan bli. Fylkesmannen snakker med Meløy grunnet det arbeid FM skal gjøre med anbefaling. Få frem mulighetsbildet. Få til møte på politisk nivå, f.eks. 25. januar

Steigen: Valget gjort. Enten Bodø eller egen kommune. Rolig per nå. Inntektssystemet viktig. Blitt ROBEK-kommune. Viktig at vi nå blir konkrete. Hva betyr dette for min kommune. Vende blikket mer fremover og ikke bakover. Skal ha folkeavstemning 13.juni.

Felles: Mange like problemstillinger, kan dra frem disse først. Bodø kan starte jobben med muligheter.

Dra ut fakta i vedlegg, spisse med tanke på muligheter. Intensjonsgrunnlaget trenger ikke å være ferdig. Åpne punkter som forhandlingsutvalgene kan fylle inn.

Gjenbesøk, organisasjonene ønsker å høre hva Bodø mener på hjemmebane. Utrederene kommer på besøk.

Gjennomgang av inntektssystem, adm. styringsmodeller, politisk styringsmodeller ved Egil

Innspill Beiarn: Delt løsning rundt næringsutvikling, noe lokalt og noe sentralt.

Intensjonsgrunnlag

Hvordan skal dokumentet se ut?

Innspill:

- Mulighetsbilde for hver kommune må inn, 2 a4 ark for hver kommune.
- Mulighetsbildet for den nye kommunen
- Mål og visjoner må inn langt frem. Hvem skriver hva?
- Dra ut mye tabellstoff i vedlegg.
- Svare ut det som kommunene har kommet med i dialogmøtene
- Visjon og mål, dra ut det som er felles.
- Få frem mulighetene/ fremtiden og ikke bare fortiden
- Basert på fakta er dette mulighetene
- Mål og visjon innenfor de ulike områdene klar innen 1.juni. Så hva blir videre prosess etter dette. Detaljer kommer i etterkant.
- Lik layout på muligheter. Enige om overskrifter. Forslag utarbeides fra Bodø.
- Forventing på politisk nivå om hvordan kommunen skal se ut før vedtak.
- Hvor langt kan vi bevege oss i forhold til de forhandlinger som skal gjøres.
- Hva kan vi få til for de ekstra pengene vi eventuelt får i reformstøtte? Utvikling, samferdsel etc.
- Hvordan ivaretar vi lokale interesser i en stor kommune.
- Sette målsetninger innen ulike områder, f.eks. samferdsel.
- Gå langt i å foreslå lokalutvalgsmodeller.
- Mulighetsrommet gir muligheter for å tenke nytt, f eks innen samferdsel.
- Økonomi må løftes frem i dokumentet. Dagens situasjon og fremtidens. Intensiv i reformen
- Tidlige vedtak i kommunene flyttes bak i dokumentet
- I Kap. 5 tas inn kommunenes muligheter/viktigheter
- Mål og muligheter, visjon, si noe om viktige områder, mål og muligheter for ny kommunen
- Ta bort Vestfjord-navnet. Erstatt med «Ytre-Salten»
- Fremdriftsplan, videre arbeid må inn. Detaljert frem til 1.juli, men dras frem til 2020.
- Integrasjon av deler av kommunal drift før sammenslåing. F.eks. IKT-samarbeid.
- Kan to kommuner slå seg sammen før de andre? Si noe om.
- Tilknytning akuttforetak og andre samarbeidsordninger etc. for Rødøy og Røst
- Fellesnemnd, antall deltakere.
- Røst skal fungere som et livsløpsamfunn. Livsløpsbydeler i alle delene av den nye kommunen

- Bodø må fortsatt være pådriver og på tilbudssiden. De små kommunene må slippe å spørre hele tiden.
- Lokale næringsfond i de nye kommunedelene? Forvaltning etc. avklaring av bruk, lowverk. OBS kan gi krasj i forhandlinger ref. Helgeland.
- Regler for økonomi? Hva skal kommunene komme inn med av underskudd.

Annet:

- Fellesmøte mellom politikerne når intensjonsgrunnlaget er ferdig som en start på veien videre.
- Forhandlinger
 - Alle kommuner skal fatte likelydende vedtak
 - To dagers forhandlinger, en dag for prating/diskusjoner, dag to leie inn Fylkesmannen som forhandlingsleder for å få på plass en intensjonsavtale. Slutten av mars?
- Avklaring Røstmodellen over helga etter møte med statsråden.
- Referat av møtet sendes til Fylkesmannen.
- Sende ut eksempler på intensjonsavtaler fra andre kommunesammenslåingsprosesser.
- Oppdrag: fremtidsbilde av den nye kommunen skrives av rådmennene.
 - Bruke de fire målsetningene fra regjeringen og de ti kriteriene. Ta med de lokale innspillene.
 - Oppsummering av Saltstraumenmøtet kan legges til grunn.
- Andre kommuner kan tiltre, men på de premisser som til enhver tid er lagt ift. tidsplan

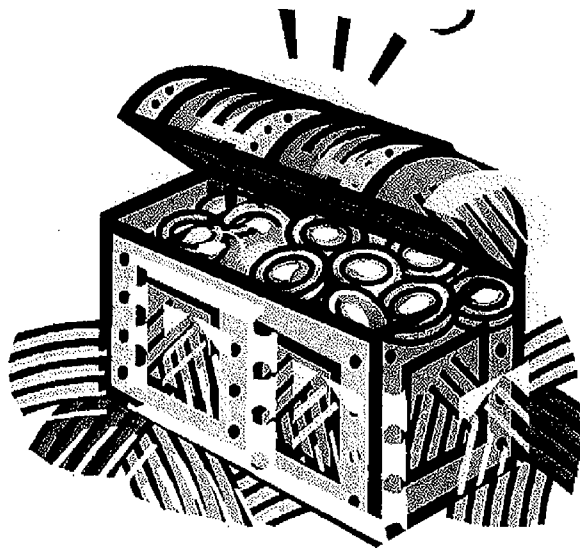
Oppfølging:

- Referat og mal for kommunebeskrivelse sendes ut i dag. Frist for tilbakemelding til **fredag 22.januar**
- Tabeller etc. som trengs innspill på sendes ut fra Bodø kommune ila neste uke med rask tilbakemeldingsfrist.

Bodø, 15/1-2016

2
0
1
5

Bodø kemnerkontor Skatteregnskapet

*Årsmelding 2015 for
1804 Bodø, 1838 Gildeskål, 1839 Beiarn,
1840 Saltdal & 1867 Bo i Vesterålen*

Viduaq tu
12/204-10-1

Arsregnskap for Beiarn Kommune for inntektsåret 2015
Avlagt etter kontantprinsippet

	Valgt år	Forrige år
Likvider	7 364 271	7 030 888
Skyldig skattekreditorene	-213 977	-199 894
Skyldig andre	-29	1
Innestående margin	-7 150 263	-6 830 993
Udisponert resultat	-2	-2
Sum	0	0
Arbeidsgiveravgift	-8 358 086	-7 405 663
Kildeskatt	0	0
Personlige skatteyttere	-65 057 325	-67 809 842
Upersonlige skatteyttere	-9 227 715	-9 088 001
Renter	-28 959	-58 617
Innfordring	-1 493	-1 403
Sum	-82 673 578	-84 363 526
Fordelt til Folketrygden - arbeidsgiveravgift	8 358 086	7 405 663
Fordelt til Folketrygden - medlemsavgift	18 648 148	19 225 088
Fordelt til Fylkeskommunen	5 500 264	5 747 220
Fordelt til kommunen	25 978 382	27 234 299
Fordelt til Staten	24 189 396	24 751 256
Krav som er ufordelt	0	0
Videresending plassering mellom kommuner	-698	0
Sum	82 673 578	84 363 526
Sum totalt	0	0

19/1-15 Jan Ole Pedersen
Dato Sign.

Forklaring til årsregnskapet

Skatteregnskapet er avlagt etter kontantprinsippet. Skatteregnskapet viser skatter og avgifter mv som er innbetalt i løpet av regnskapsåret.

Innbetalte skatter og avgifter mv er fordelt til kommunen, fylkeskommunen, folketrygden og staten (skattekreditorene), etter gjeldende fordelingstall.

Sumlinjene i årsregnskapet

- **Likvider**
Likvidene i skatteregnskapet består av bankbeholdning for skatt og eventuelt kontantbeholdning.
- **Skyldig skattekreditorene**
Fordelingsoppgjøret til skattekreditorene for desember, står som gjeld i balansen pr. 31.12. Skatteoppkreveren skal utbetale fordelingsoppgjøret til skattekreditorene senest 10. januar.

Dersom dette er et positivt beløp, har skatteoppkreveren en fordring på skattekreditorene. Skattekreditorene skal innbetale dette beløpet til skatteoppkreveren senest 20. januar.
- **Skyldig andre**
Dette beløpet består av uidentifiserte og uplasserte innbetalinger, som ikke er fordelt til skattekreditorene.
- **Udisponert resultat**
Dette skal være et lite beløp som skyldes øreavrunding i skatteregnskapssystemet.
- **Innbetalte skatter og avgifter, Renter, Innfordring**
Dette beløpet er innbetalt arbeidsgiveravgift, forskuddstrekk fratrukket marginavsetning, forskuddsskatt for personlige og upersonlige skattytere, restskatt og overskytende forskudd for personlige og upersonlige skattytere, kildeskatt, samt renter og gebyrer.
- **Fordelt til skattekreditorene**
Dette er innbetalte skatter og avgifter, renter og gebyrer som er fordelt til skattekreditorene.
- **Krav som er ufordelt**
Dette skal være et lite beløp som skyldes øreavrunding i skatteregnskapssystemet.

GODKJENNING AV PROTOKOLL - KOMMUNESTYRET

Saksbehandler: Karin Nordland
Arkivsaksnr.: 16/62

Arkiv: 033

Saksnr.: Utvalg
5/16 Kommunestyret

Møtedato
10.02.2016

SAMARBEIDSPROSJEKT MELLOM KOMMUNENE BEIARN, SALTDAL OG BODØ. SKISSEPROSJEKT FOR NYE VEILØSNINGER PÅ DELER AV FV 812 OG 813.

Saksbehandler: Frank R. Movik
Arkivsaksnr.: 13/662

Arkiv: Q60

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
52/13	Kommunestyret	18.12.2013
3/16	Plan- og ressursutvalget	28.01.2016
6/16	Kommunestyret	10.02.2016

**Plan-og ressursutvalgets behandling:
Innstilling til kommunestyret:**

1. Samarbeidskommunene Beiarn, Saltdal og Bodø vedtar følgende felles prioritering av tiltak på Fv. 813 og Fv. 812:
 1. Fv. 812 - Tunell Hogndalen alt. 3, med oppgradering Bue.
 2. Fv. 812 - Saltdalslia alternativ 2, øvre del.
 3. Fv. 813 - Beiarn alternativ 1, nedre del.
 4. Fv. 812 - Tuv – Koddvåg.
2. Øvrige strekninger/tiltak foreslås som uprioriterte tiltak:
 - Fv. 813 - Beiarn alt. 1 øvre del - utbedring
 - Fv. 812 - Saltdalslia nedre del – tunell.
 - Fv. 812 - Bru Vesterli (erstatning for eksisterende bru nær kryss Fv. 812, Beiarn – Misvær).
 - Fv. 812 - Bru Misvær sentrum (ref. vedtak i Bodø Bystyre den 10.12.15, sak nr. 15/2987).
3. Saken oversendes til Salten regionråd. Samarbeidskommunene ber Salten Regionråd prioritere utbedring og nyanlegg på overnevnte strekninger i sitt innspill til Regional Transportplan Nordland 2017 – 2028 for utbedring av enkeltstrekninger og korridorer.
4. Samarbeidskommunene anbefaler at Nordland fylkeskommune igangsetter utarbeidelse av reguleringsplaner for tiltakene i prioritert rekkefølge.

Enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Rune Jørgensen

Behandling/vedtak i Kommunestyret den 18.12.2013 sak 52/13

Repr Anne Rita Nybostad fremmet på vegne av Beiarn Bygdeliste/Beiarn Senterparti følgende forslag:

1. Det igangsettes et arbeid med samferdselsstrategi for Beiarn kommune.

2. For Beiarn kommune er det fremdeles viktig å holde på Fjordveien som en god og trygg veiløsning.
1. Det må arbeides med å få utbedret fjellveien ned til Storjord og å få ei ny og bedre bru i Vesterli.
2. Beiarn kommune sin samferdselsstrategi må ses i sammenheng med det regionale arbeidet som skal igangsettes i regi av Salten Regionråd.

Votering:

Forslaget vedtatt med 13 mot 2 stemmer.

Vedtak:

1. Det igangsettes et arbeid med samferdselsstrategi for Beiarn kommune.
2. For Beiarn kommune er det fremdeles viktig å holde på Fjordveien som en god og trygg veiløsning.
3. Det må arbeides med å få utbedret fjellveien ned til Storjord og å få ei ny og bedre bru i Vesterli.
4. Beiarn kommune sin samferdselsstrategi må ses i sammenheng med det regionale arbeidet som skal igangsettes i regi av Salten Regionråd.

Vedtatt med 13 mot 2 stemmer

Rådmannens innstilling:

1. Samarbeidskommunene Beiarn, Saltdal og Bodø vedtar følgende felles prioritering av tiltak på Fv. 813 og Fv. 812:
 1. Fv. 812 - Tunell Hogndalen alt. 3, med oppgradering Bue.
 2. Fv. 812 - Saltdalslia alternativ 2, øvre del.
 3. Fv. 813 - Beiarn alternativ 1, nedre del.
 4. Fv. 812 - Tuv – Koddvåg.
2. Øvrige strekninger/tiltak foreslås som uprioriterte tiltak:
 - Fv. 813 - Beiarn alt. 1 øvre del - utbedring
 - Fv. 812 - Saltdalslia nedre del – tunell.
 - Fv. 812 - Bru Vesterli (erstatning for eksisterende bru nær kryss Fv. 812, Beiarn – Misvær).
 - Fv. 812 - Bru Misvær sentrum (ref. vedtak i Bodø Bystyre den 10.12.15, sak nr. 15/2987).
3. Saken oversendes til Salten regionråd. Samarbeidskommunene ber Salten Regionråd prioritere utbedring og nyanlegg på overnevnte strekninger i sitt innspill til Regional Transportplan Nordland 2017 – 2028 for utbedring av enkeltstrekninger og korridorer.
4. Samarbeidskommunene anbefaler at Nordland fylkeskommune igangsetter utarbeidelse av reguleringsplaner for tiltakene i prioritert rekkefølge.

Enstemmig vedtatt.

Sammendrag:

Kommunene Beiarn, Bodø og Saltdal har i felleskap initiert et skisseprosjekt for å se på nye veiløsninger langs utvalgte strekninger for fylkesvegene 812 og 813. Fv.812 er transportrute mellom Saltstraumen (fv.17) og Saltdal (E6), og fv. 813 er den eneste forbindelsen til Beiarn kommune.

Målet for dette prosjektet har vært å se på alternative løsninger langs utvalgte strekninger på fv.812 og fv.813 som vil bedre framkommelighet og trafikksikkerhet på veinettet. Videre har det vært ønskelig å se på alternativer som vil korte ned på kjøreavstand for flest mulige trafikanter.

Følgende delstrekninger har vært vurdert:

- Fv.812 Tuv-Koddvåg
- Fv.812 Tunnel mellom Hogndalen/Børelv og Hoset/Bue/Oldereid.
- Fv.812 Utbedring/tunnel over Saltdalslia
- Fv.813 Utbedringer over Beiarfjellet.

Delstrekningen Tuv-Koddvåg har i dag en dårlig veistandard. Det er på denne strekningen vurdert ett alternativ som vil forbedre veistandarden betydelig. Delstrekningen mellom Hogndalen/Børelv og Hoset/Bue/Oldereid krysser Kvikstadheia (245 moh) har i tillegg flere strekninger med flaskehals (Kvikstadvika). I skisseprosjektet er det vurdert tre alternativer, og en anbefaler at det arbeides videre med alternativ 3 som innebærer tunnel mellom Hogndalen og Bue (ca. 3.850 m tunnel) med oppgradering av eksisterende vei ved Bue.

I delstrekningen som omfatter Saltdalslia har en vurdert tre alternativer. Det anbefales å arbeide videre med alternativ 2 som innebærer omlegging av dagens trase og bygging av ca. 800m tunnel.

Dette vil gi langt bedre stigningsforhold og horisontalkurvatur på delstrekningen.

Delstrekningen som omfatter fv.813 over Beiarfjellet har blitt vurdert ut fra to alternativ og vi anbefaler at det arbeides videre med alternativ 1 som innebærer utbedringer i Larsoslia.

I tillegg til de utbedringer som er nevnt ovenfor bør også flaskehals som bru i Misvær, bru i krysset mellom fv.812/813, samt mindre tiltak for tunnelen på Beiarfjellet vurderes. Totalt sett vil alle disse tiltakene medføre nedkorting av kjøreavstand og kjøretid langs fv.812 og fv.813. Dette innebærer at den felles bo- og arbeidsmarkedsregionen (BAS-regionen) utvides slik at Skjerstad, Breivik, Misvær og Vestvatn blir liggende innen ca. 1 times reisetid fra Bodø sentrum. Reisetid mellom Storjord i Beiarn til Mørkved reduseres også til litt over 1 time. Fv.812 vil bli et forbedret alternativ til Rv80 som transportrute mellom Meløy og Gildeskål mot Sverige og E6 sørover. Denne fylkesveien vil også få økt betydning som avlastningsvei og beredskapsvei i forhold til Rv 80.

Tiltaket vil videre gi økt faktisk og opplevd trafikksikkerhet, og økt effekt for persontransporten. Det vil også gi forbedret tjenestetilbud/sikkerhet bl. a. i form av kortere utrykningstid for ambulanse, brann, redning, syketransporter mv. Samlet kostnad (2015-kostnad) for de foreslåtte tiltakene på de 4 delstrekningene er i underkant av 1 MRD NOK (2015).

Saksopplysninger:

Beiarn kommune henvendte seg i 2014 til kommunene Bodø og Saltdal om utarbeidelse av felles skisseprosjekt for nye veiløsninger langs utvalgte strekninger for fylkesvegene 813 og 812. Bakgrunnen var et ønske om å knytte kommunene tettere sammen og styrke grunnlaget for vekst gjennom sikrere veiforbindelser og nedkorting av reisetid. Fv. 812 er transportrute mellom Saltstraumen (Fv.17) og Saltdal (E6), og er den eneste veiforbindelse til Beiarn kommune (via Fv. 813). Saltdal og Bodø kommuner var positive til initiativet fra Beiarn, og det ble nedsatt en administrativ arbeidsgruppe med representanter fra hver av kommunene for å lage en prosjektbeskrivelse til et felles skisseprosjekt.

Kartutsnittet viser de berørte veistrekningene og utsnittet er hentet fra Skisseprosjektet

Med bakgrunn i utarbeidet prosjektbeskrivelse vedtok kommunene i felleskap å gjennomføre skisseprosjektet. Dette ble lyst ut på anbud, og Norconsult AS ble tildelt oppdraget.

Skisseprosjektet er nå ferdigstilt, og det foreligger sluttrapport (hovedrapport pluss tre delrapporter). I arbeidet har Norconsult hatt et tett samarbeid med arbeidsgruppen. I tillegg har det vært en styringsgruppe, med bl.a. rådmennene representert fra hver respektiv kommune. Det har i prosessen også vært møter/informasjon med Statens vegvesen, Nordland fylkeskommune og Regionrådet (samferdselskoordinator).

Sluttrapporten for skisseprosjektet (som består av fire delutredninger) og anbefalinger legges nå fram for de tre kommunene til politisk behandling med et felles saksframlegg. De tre kommunene Bodø, Saltdal og Beiarn må ta stilling til hvordan man ønsker å bringe prosjektet videre.

Vurdering:

Dagens situasjon

Felles for Fv. 812 og 813 er dårlig/meget dårlig veistandard som følge av flere krappe svinger, smal veg og dårlig bæreevne. Kommunikasjonslinjene mot stamveinettet, jernbane og grensepasseringen mot Sverige er som følge av dette vanskelige. Regularitet i forhold til fjelloverganger og et næringsliv som i økende grad er avhengig av et åpent transportmønster og en fungerende arbeidsmarkedsregion, forsterker dette bildet.

Største utfordringer på Fv. 812 og Fv. 813 i dag er fremkommeligheten på 3 fjelloverganger; Kvikstadheia, Beiarfjellet samt fjelloverganger mot Saltdal. Derfor ble det i starten av prosjektet satt mest fokus på mulighet for lengre tunnel-løsninger. Etter arbeidet ble igangsatt så kommunene behovet for å revidere prosjektet til å omfatte også andre løsninger enn kun de lengste tunnellalternativene, der også utbedring av delstrekninger på omtalte fylkesveger ble utredet.

Målsetning for prosjektet har hele tiden vært bedre framkommelighet, å korte ned på kjøreavstand for flest mulig og øke trafikksikkerheten på veinettet.

Det vises til vedlagte skisseprosjekt (fire delutredninger) for detaljerte beskrivelser. I dette er ulike alternativer for utbedring av Fv. 812 og Fv. 813 vurdert, i tillegg til en nærings- og samfunns-analyse av en planlagt utbedring.

Effekt av utbedringer

Totalt sett vil alle tiltakene medføre nedkorting av kjøreavstand og kjøretid langs Fv.812 og Fv.813. Dette innebærer at felles bo- og arbeidsmarkedsregionen (BAS-regionen) utvides slik at Skjerstad, Breivik, Misvær og Vestvatn blir liggende innen ca. 1 times reisetid fra Bodø sentrum. Reisetid mellom Storjord i Beiarn til Mørkved reduseres til litt over 1 time. Fv.812 vil bli et forbedret alternativ til Rv80 som transportrute mellom Meløy og Gildeskål mot Sverige og E6 sørover. Denne fylkesveien vil også få økt betydning som avlastningsvei og beredskapsvei i forhold til Rv80.

Tiltaket vil videre gi økt faktisk og opplevd trafikksikkerhet, og økt effekt for persontransporten. Det vil også gi forbedret tjenestetilbud/sikkerhet bl. a. i form av kortere utrykningstid for ambulanse, brann, redning, syketransporter mv.

Rådmennene i kommunene Beiarn, Saltdal og Bodø slutter seg til de konklusjoner og anbefalinger som kommer fram i skisseprosjektet, og foreslår 4 prioriterte strekninger/utbedringer i følgende rekkefølge:

1. *Tunell Hogndalen med oppgradering Bue (alt. 3 i utredning)*

Delstrekningen mellom Hogndalen/Børelv og Hoset/Bue/Oldereid krysser Kvikstadheia (245 moh.) og har flere strekninger med flaskehalser. Alternativet vil gi betydelig nedkorting av kjøreavstand og antall høydemeter. Ved en omlegging vil man også unngå en smal og rasutsatt strekning ved Kvikstadvika. Strekningen mellom Tuv og Misvær reduseres med 9,6 km og strekningen mellom Tuv og Skjerstad reduseres med 1.7 km.

2. *Saltdalslia (alternativ 2, øvre del)*

Dersom Direktoratet for mineralforvaltning godkjenner konsesjonssøknaden og det settes i gang drift for Kvitberget (Ljøsenhammeren) dolomittbrudd med 50.000 årstonn

vil andel tungtrafikk økes med ca. 4.100 per år (ca.11 per dag). Ved full drift (400.000 tonn) vil andelen trafikk øke med 90 per dag. Ved en slik økning kreves også en generell utbedring av vegstandarden på omtalt strekning (ref. rekkefølgebestemmelse til vedtatt reguleringsplan for Kvitberget Dolomitt). Tiltaket kan knyttes til Saltdalslia alt. 2, nedre del med tunnelløsning.

3. *Beiarn (alternativ 1, nedre del, Larsoslia)*

Oppgradering av eksisterende vei på sørsiden av fjellet. Utbedringen kan gjennomføres i flere etapper og kan igangsettes ved relativt små midler/investeringer forutsatt at det er utarbeidet reguleringsplan. Trafikken på eksisterende vei kan avvikles i anleggsfasen.

4. *Tuv – Koddvåg*

Utbedring av dårlig veistandard og bæreevne. Trafikken på eksisterende veg kan avvikles i anleggsfasen.

Øvrige strekninger/tiltak foreslås som uprioriterte tiltak:

- Beiarn alt. 1, øvre del
- Saltdalslia alt. 2, nedre del (tunell)
- Bru Fv. 813 (erstatning for eksisterende bru ved krysset på Fv. 812, mellom Beiarn – Misvær)
- Bru Misvær sentrum (eget trafikksikkertiltak i Bodø kommune)

Vedlegg:

- 1 Skisseprosjekt for nye veiløsninger på deler av Fv. 812 og Fv. 813

Alle øvrige vedlegg til saken kan lastes ned fra www.beiarn.kommune.no/fagplaner, under fanen: Fylkesveiprojektet.

Utrykte vedlegg:

- Nærings- og samfunnsanalyse
 - Ingeniørgeologisk vurdering av påhugg og traseer
 - Vurdering av ikke-prissatte konsekvenser
- Tegninger

Bodø, Beiarn og Saltdal kommune

Skisseprosjekt for nye vegløsninger på deler av Fv. 813 og 812

Beiarn Kommune		
Ar/Saksnr.	Osak nr.	Reg.nr/Ar
13/662	35	6252/15
1 DES 2015		
Ark.kode P	Q 60	
Ark.kode S		
Avdeling	Tak. l. bch.	FM
Kassasjon	Gradert	

Oppdragsnr.: 5151419 Dokumentnr.: 01 Versjon: 2
 2015-11-20

Oppdragsgiver: Bodø, Beiarn og Saltdal kommune
Oppdragsgivers kontaktperson: Frank Movik
Rådgiver: Norconsult AS, Konrad Klausens vei 8, NO-8003 Bodø
Oppdragsleder: Stig Andre Knudsen
Andre nøkkelpersoner: Line Fornes Franzen, Morten Selnes, Torgeir Isdahl, Håvard Nilsen og Marianne Rødseth

2	2015-11-20	For bruk	SAK	MoSel	SAK
1	2015-11-06	Skisseprosjekt for nye vegløsninger på fv.813 og 812	SAK	MS	SAK

Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent
---------	------	-------------	------------	----------------	----------

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Sammendrag

Kommunene Beiarn, Bodø og Saltdal har i felleskap initiert et skisseprosjekt for å se på nye vegløsninger langs utvalgte strekninger for fylkesvegene 812 og 813. Fv.812 er transportrute mellom Saltstraumen (fv.17) og Saltdal (E6), og er den eneste forbindelse til Beiarn kommune (fv. 813).

Målet for dette prosjektet har vært å se på alternative løsninger langs utvalgte strekninger på fv.812 og fv.813 som vil bedre framkommelighet og trafiksikkerhet på veinettet. Videre se på alternativer som vil korte ned på kjøreavstand for flest mulige trafikanter.

Følgende delstrekninger har vært vurdert:

- Fv.812 Tuv-Koddvåg
- Fv.812 Tunnel mellom Hogndalen/Børelv og Hoset/Bue/Oldereid.
- Fv.812 Utbedring/tunnel over Saltdalslia
- Fv.813 Utbedringer over Beiarfjellet.

Delstrekningen Tuv-Koddvåg har i dag en dårlig veistandard. Det er her vurdert ett alternativ som vil forbedre veistandarden betydelig.

Delstrekningen mellom Hogndalen/Børelv og Hoset/Bue/Oldereid krysser Kvikstadheia (245 moh) og har i tillegg flere strekninger med flaskehals (Kvikstadvika). Vi har vurdert tre alternativer, og anbefaler at det arbeides videre med alternativ 3 som innebærer tunnel mellom Hogndalen og Bue (ca 3.850 m tunnel) med oppgradering av eksisterende veg ved Bue.

I delstrekningen som omfatter Saltdalslia har vi vurdert tre alternativer. Vi anbefaler at det arbeides videre med alternativ 2 som innebærer omlegging av dagens trase og bygging av ca 800m tunnel. Dette vil gi langt bedre stigningsforhold og horisontalkurvatur på delstrekningen.

Delstrekningen som omfatter fv.813 over Beiarfjellet er vurdert ut fra to alternativ. Vi anbefaler at det arbeides videre med utgangspunkt i alternativ 1 som innebærer utbedringer i Larsoslia. Prioritering av alternativer og tiltak vil være en politisk avgjørelse. Vi har likevel gjort noen forsøk på anbefalinger i denne rapporten.

I tillegg til de utbedringer som er nevnt ovenfor bør også flaskehals som bru i Misvær, bru i krysset fv.812/813 samt mindre tiltak for tunnelen på Beiarfjellet (maling for å gjøre den lysere) vurderes.

Totalt sett vil alle disse tiltakene medføre nedkorting av kjøreavstand og kjøretid langs fv.812 og fv.813. Dette innebærer at BAS-regionen utvides slik at Skjerstad, Breivik, Misvær og Vestvatn blir liggende innen ca. 1 times reisetid fra Bodø sentrum. Reisetid mellom Størdjord i Beiarn til Mørkved reduseres til litt over 1 time. Fv.812 vil bli et forbedret alternativ til Rv80 som transportrute mellom Meløy og Gildeskål mot Sverige og E6 sørover. Denne fylkesveien vil også få økt betydning som avlastningsvei og beredskapsveg i forhold til Rv80.

Tiltaket vil videre gi økt faktisk og opplevd trafiksikkerhet, og økt effekt for personbefordring. Det vil også gi forbedret tjenestetilbud/sikkerhet bl.a i form av kortere utrykningstid for ambulanse, brann, redning, syke transporter mv.

Samlet kostnad (2015-kostnad) for foreslåtte tiltak på de 4 delstrekningene er i underkant av 1 MRD NOK (2015). Kostnadsberegningen som er gjort i denne rapporten baserer seg på løpemeterpriser for vei i tunnel, og grove mengdeberegninger for vei i dagen med tilhørende enhetspriser basert på erfaringstall. Alle kostnader er tatt med i beregningen, både entrepriskostnader, moms, byggeherrekostnader slik som planlegging, prosjektering etc.

Alternativ	Kostnader (mill kr 2015)
Tuv Koddvåg	61
Hogndalen alt 3, med oppgradering Bue	630
Beiarn alternativ 1, nedre del	175
Saltdalslia alternativ 2, øvre del	129
Sum foreslåtte tiltak	995

Vi har skissert tiltakene på figuren under:

Innhold

1	Innledning	9
1.1	Mål for planarbeidet	10
1.2	Strekninger som er vurdert	10
1.2.1	Felles for alle delstrekninger	10
1.2.2	Fv. 812 Tuv-Koddvåg	10
1.2.3	Fv. 812 Tunnel mellom Hogndalen/Børelv og Hoset/Bue/Oldereid	11
1.2.4	Fv. 812 Utbedring/tunnel over Saltdalslia	12
1.2.5	Fv. 813 Utbedring/tunnel over Beiarfjellet	13
1.3	Trafikkgrunnlag, veistandard og trafikksikkerhet	13
1.3.1	Trafikkprognose	13
1.3.2	Veistandard	14
2	Utbedring og ny veg ved Tuv	16
2.1	Alternativ 1	16
2.1.1	Beskrivelse av alternativet	16
2.2	Sammenstilling av ikke-prissatte konsekvenser	17
2.3	Kostnader konklusjon og anbefaling	17
3	Fv. 812 Tunnel mellom Hogndalen/Børelv og Hoset/Bue/Oldereid	18
3.1	Vegstandard og trafikksikkerhet	18
3.2	Alternativ 1 tunnel Børelv-Oldereid	19
3.3	Alternativ 2 tunnel Hogndalen - Hoset	21
3.4	Alternativ 3 tunnel Hogndalen - Bue	23
3.5	Sammenstilling av ikke-prissatte konsekvenser	25
3.6	Kostnader, konklusjon og anbefaling	25
4	Fv.812 Utbedring /tunnel Saltdalslia	26
4.1	Vegstandard og trafikksikkerhet	26
4.2	Alternativ 1: Vei i dagen og tunnel 850m	27
4.3	Alternativ 2: Vei i dagen og tunnel 800m	28
4.4	Alternativ 3: Vei i dagen og tunnel 5000m	30
4.5	Sammenstilling av ikke-prissatte konsekvenser	32
4.6	Kostnader konklusjon og anbefaling	32
5	Fv.813 Utbedring / tunnel over Beiarfjellet	33

5.1	Vegstandard og trafiksikkerhet	33
5.2	Alternativ 1	34
5.3	Alternativ 2: Tunnel ca. 6500m	35
5.4	Sammenstilling av ikke-prissatte konsekvenser	36
5.5	Kostnader konklusjon og anbefaling	36

Bilag 1: Nærings- og samfunnsanalyse

Bilag 2: Ingeniørgeologisk vurdering av påhugg og traseer

Bilag 3: Ikke prissatte konsekvenser

Tegninger

Vedlegg: Tegningsliste

Tegningsnummer	Tittel
----------------	--------

B-tegninger: Oversiktstegninger

Misvær - Beiarn

- B01 Oversikt alternativ 1-2
- B02 Oversikt over forkastede alternativ

Hogndalen - Misvær

- B30 Oversikt alternativ 1-3

Saltdal - Misvær

- B60 Oversikt alternativ 1-3
- B61 Oversikt over forkastede alternativ

Tuv - Koddvåg

- B90 Oversiktstegning

Misvær - Beiarn

- C01 Utbedringer eksisterende veg - Plan, pr 0-2700 (Alternativ 1 - Nedre)
- C02 Utbedringer eksisterende veg - Plan, pr 2700-4200 (Alternativ 1 - Nedre)
- C03 Utbedringer eksisterende veg - Plan, pr 4200-6400 (Alternativ 1 - Øvre)
- C04 Utbedringer eksisterende veg - Profil, pr 0-3500 (Alternativ 1 - Nedre)
- C05 Utbedringer eksisterende veg - Profil, pr 3500-6400 (Alternativ 1 - Nedre og øvre)
- C06 Tunnel ca 6500m - Plan og profil 0-1500. (alternativ 2)
- C07 Tunnel ca 6500m - Plan og profil 6600-7500. (alternativ 2)

Hogndalen - Misvær

- C30 Plan og profil veg 11200, Profil 0-1000 + Plan veg 11300 (Børelv - Oldereid) (Alternativ 1)
- C31 Plan og profil veg 11200, Profil 6400-7230 + Plan veg 11400 (Børelv - Oldereid) (Alternativ 1)

- C32 Plan veg 11100, 11150 og 11700 (Hogndalen - Hoset) (Alternativ 2)
- C33 Profil veg 11100, Profil 0-1500+4200-5700 (Hogndalen - Hoset) (Alternativ 2)
- C34 Profil veg 11150 og 11700 (Hogndalen - Hoset) (Alternativ 2)
- C35 Plan og profil veg 11600, Profil 0-1500 (Hogndalen - Buestranda) (Alternativ 3)
- C36 Plan og profil veg 11600, Profil 4700-6000 (Hogndalen - Buestranda) (Alternativ 3)
- C37 Plan og profil veg 11600, Profil 6000-6700+ Plan og profil veg 11610 (Hogndalen - Buestranda) (Alternativ 3)
- D30 Profil veg 11300 og 11400 (Børelv - Oldereid) (Alternativ 1)

Saltdal - Misvær

- C60 Plan veg 12600 - Pr.0-3000 (Alternativ 1)
- C61 Plan veg 12600 - Pr.3000-3750 + Plan og profil veg 12610 (Alternativ 1)
- C62 Profil veg 12600 - Pr.0-3750 (Alternativ 1)
- C63 Plan veg 12200 - Pr.0-3000 (Alternativ 2)
- C64 Plan veg 12200 - Pr. 3000-3780 (Alternativ 2)
- C65 Profil veg 12200 - Pr. 0-3000 (alternativ 2)
- C66 Plan veg 12400 - Pr. 0-1200+5400-5490 + Plan veg 12400, 12450 og 2460 (Alternativ 3)
- C67 Profil veg 12400 - Pr. 0-3500 (Alternativ 3)
- C68 Profil veg 12400 - Pr. 3500-6500 (Alternativ 3)
- D60 Profil veg 12220, 12230 og 12240 (Alternativ 2)
- D61 Profil veg 12450 og 12460 (Alternativ 3)

Tuv - Koddvåg

- C90 Plan og profil 0-750
- C91 Plan og profil 750-1500
- C92 Plan og profil 1500-2250
- C93 Plan og profil 2250-2700

1 Innledning

Kommunene Beiarn, Bodø og Saltdal har i felleskap initiert et skisseprosjekt for å se på nye vegløsninger langs utvalgte strekninger for fylkesvegene 812 og 813. Fv.812 er transportrute mellom Saltstraumen (fv.17) og Saltdal (E6), og er den eneste forbindelse til Beiarn kommune (fv. 813).

Forbedring av vegnettet i dette område vil gi økte muligheter for næringsliv, friluftsliv samt tilrettelegging for mer pendling. I denne sammenheng er det utarbeidet en overordnet samfunnsanalyse som bilag til denne rapporten.

Utgangspunktet for skisseprosjektet er et notat som er utarbeidet av Beiarn kommune høsten 2013. I hovedsak omhandler dette notatet 3 lengre veitunneler som vil korte ned på reisetid og bedre fremkommeligheten for 3 fjelloverganger; Kvikstadheia, Beiarfjellet samt fjellovergang mot Saltdal (fv.812).

Skisseprosjektet startet med en idedugnad våren 2015 der alle delstrekningene ble vurdert. I forbindelse med idedugnaden ble det i tillegg til ulike løsninger i tunnel også sett på noen alternativer med veg i dagen. Strekninger med fokus på løsninger med veg i dagen var Tuv, Beiarfjellet samt lia ned til Saltdalen. Disse delstrekningene er også vurdert i skisseprosjektet.

Rammer og premisser for planarbeidet

1.1 Mål for planarbeidet

Basert på tilbudsforespørselen samt gjennomførte prosjektmøter, har vi prøvd å definere et mål for skisseprosjektet:

Se på alternative løsninger langs utvalgte strekninger på fv.812 og fv.813 som vil bedre framkommelighet og trafiksikkerhet på veinettet. Videre se på alternativer som vil korte ned på kjøreavstand for flest mulige trafikanter.

1.2 Strekninger som er vurdert

1.2.1 Felles for alle delstrekninger

Formålet med skisseprosjektet er å etablere overordnede traseer som kan danne grunnlag for utarbeidelse av overordnede konsekvenser samt utarbeide kostnadsoverslag på overordnet nivå.

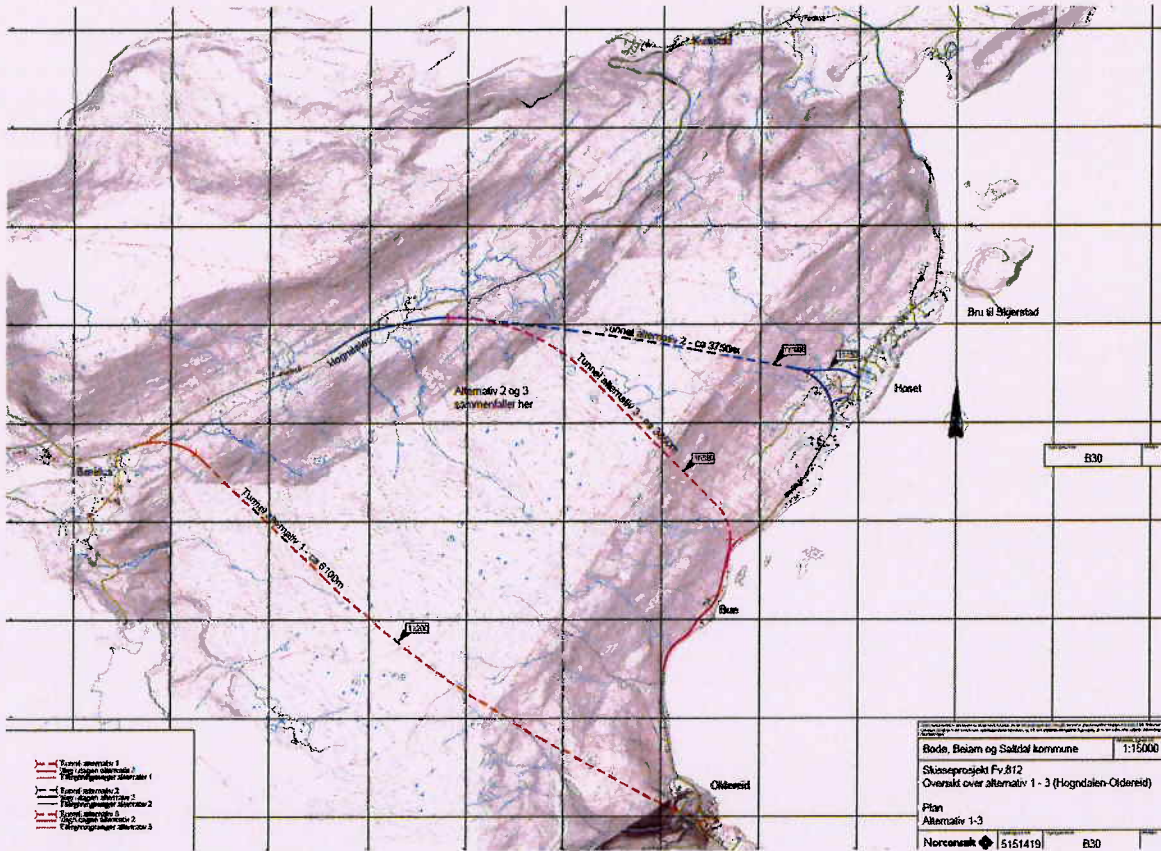
Det vil si at det ikke er lagt ned noe arbeid med å legge inn klotoider samt tilpasning av avkjørsler og mindre kryss langs veien.

1.2.2 Fv. 812 Tuv-Koddvåg

Denne strekningen har meget dårlig veistandard. Det er mange knappe kurver i både horisontal- og vertikalplanet. Veien er smal, og har mange avkjørsler, spesielt i vestre del. Bæreevnen er også varierende. Det er vurdert ett alternativ som forbedrer veistandarden på strekningen betydelig. Se kap.2

1.2.3 Fv. 812 Tunnel mellom Hogndalen/Børelv og Hoset/Bue/Oldereid

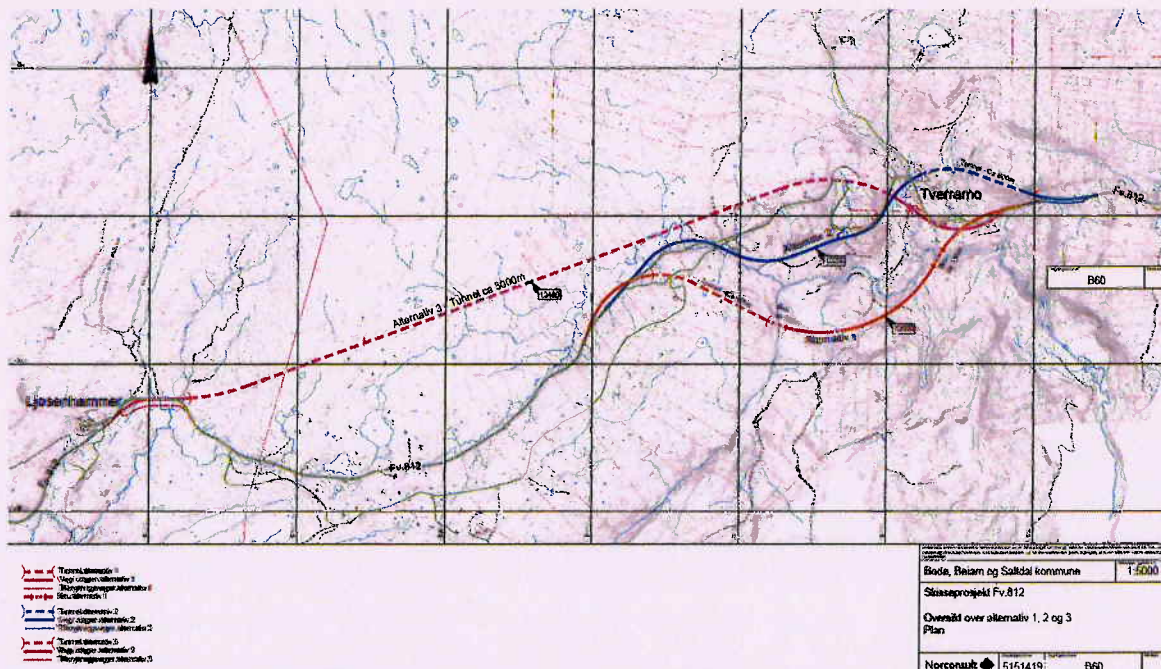
En tunnel vil redusere avstand til fv.17/Bodø og i tillegg fjerne fjellovergangen over Kvikstadheia (245 moh). Det er utarbeidet 3 alternative løsninger på strekningen. Avstand til Misvær vil reduseres med 7-13 km avhengig av alternativ, og avstand til Skjerstad vil reduseres fra litt negativ til opp mot 4 km.

Figur 1: Delstrekning Børelv-Oldereid

1.2.4 Fv. 812 Utbedring/tunnel over Saltdalslia

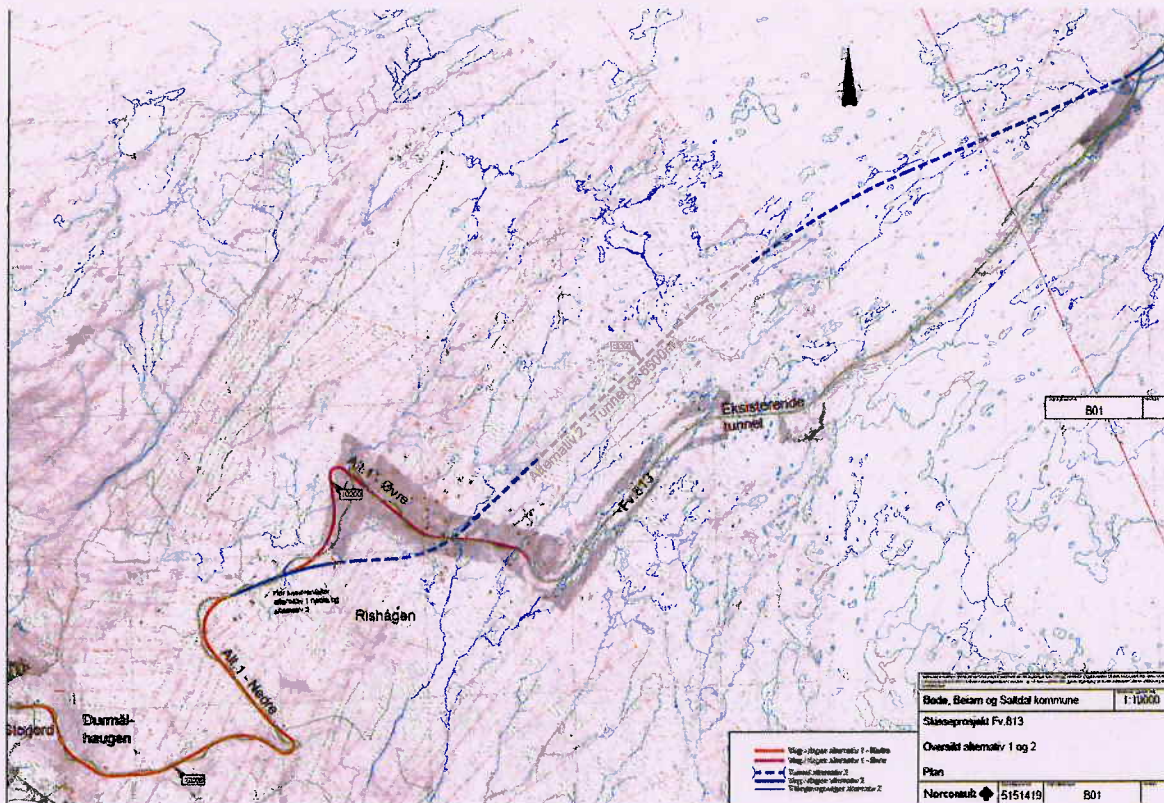
Strekningen fra kryss fv.812 / fv.813 til Saltdalen har varierende standard. Den dårligste strekningen er i øvre del av lia ned til Saltdalen ovenfor Tverråmoen. Her er det stor stigning, dårlig kurvatur og dårlig bæreevne. På strekningene for øvrig er det noe smal vei, varierende kurvatur og til dels dårlig bæreevne. Det er utarbeidet 3 alternative løsninger for denne strekningen. To alternativer som forbedrer stigningsforholdene i øvre del av lia, og ett alternativ i tunnel som ender opp ved Ljøsenhammersetra.

Figur 2: Utbedring/tunnel over Saltdalslia

1.2.5 Fv. 813 Utbedring/tunnel over Beiarfjellet

Veien over Beiarfjellet ble oppgradert for noen år siden. Over selve fjellet og et stykke ned i lia ovenfor Storjord, er derfor standarden ganske bra. Nedre del av lia ovenfor Storjord har dårlig veistandard med dårlig kurvatur, smal vei og til dels dårlig bæreevne. Det er utarbeidet to alternative løsninger for denne strekningen. Ett alternativ i dagen langs eksisterende vei, samt ett alternativ i tunnel som kan kombineres med nedre del for oppgradering av vei i dagen.

Figur 3: Utbedring/tunnel over Beiarfjellet

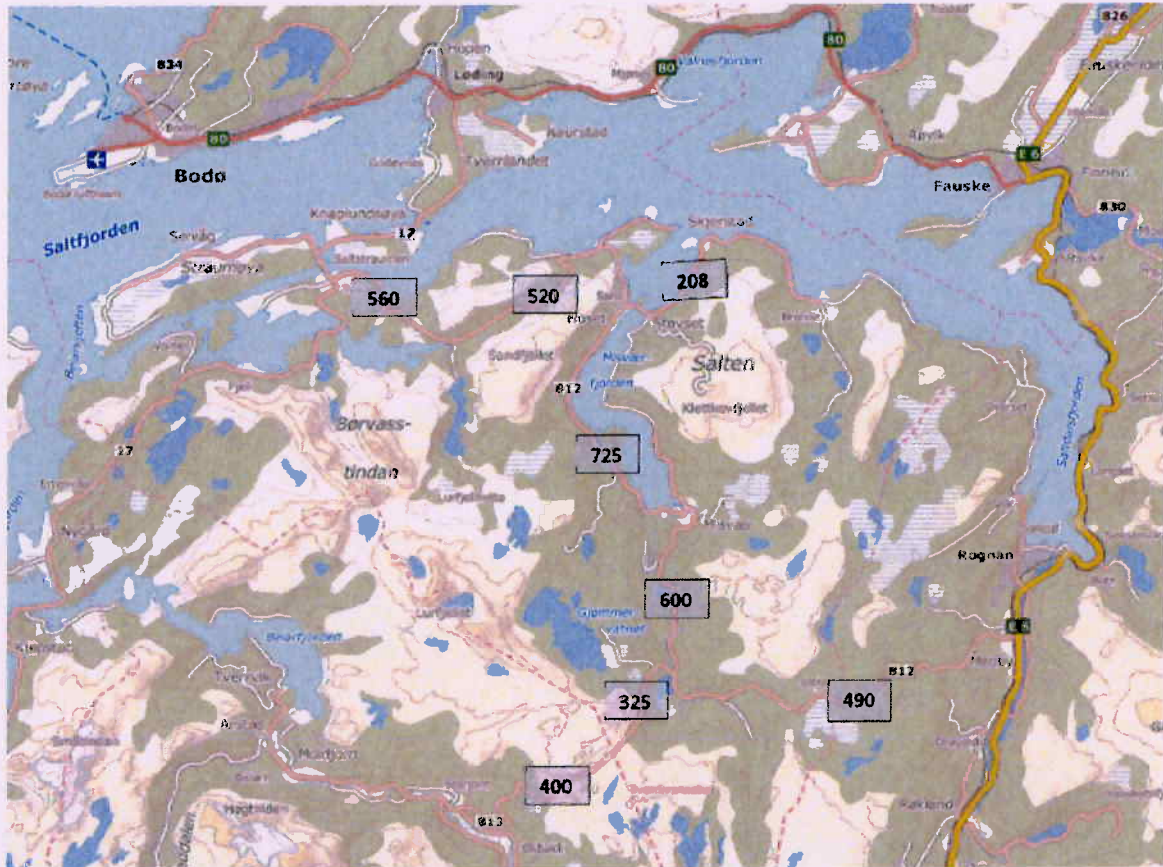
1.3 Trafikkgrunnlag, veistandard og trafikksikkerhet

1.3.1 Trafikkprognose

Trafikkmengden på Fv. 812 varierer mellom ÅDT¹ 500-700, mens tilsvarende tall for fv.813 er 300-400 - se figur nedenfor. Trafikkprognosen de siste år for stamveinettet har vært en økning på ca 1 %. Nedkorting av strekninger og forbedring av utvalgte strekninger vil sannsynligvis medføre noe overføring av trafikk fra rv.80 til fv.812. Det er vanskelig å estimere noe tall på denne økningen, men sannsynligvis vil nok ÅDT fremdeles ligge under 1500 de nærmeste 20 årene.

¹ ÅDT er årsmiddelt trafikk = gjennomsnittlig trafikk pr døgn. Årlig trafikkmengde delt på 365 dager.

For Fv.813 vil befolkningsnedgang i kommunen trekke ÅDT ned mens friluftsliv og turisme kan gi potensiale for økt trafikk. Sannsynligvis blir det derfor ikke noen stor økning i trafikkmengden på fv.813.

Figur 4: ÅDT for delstrekninger på fv.812 og fv.813

1.3.2 Veistandard

I henhold til veinormalene håndbok N100 - veg og gateutforming, vil det være naturlig at en oppgradering av veinettet i dette området baserer seg på utbedringsstandard. Det er en overordnet målsetning at vegstandarden skal være ensartet over lengre strekninger, og utbedringsstandard passer nok best for disse veiene siden det bare er deler av veinettet som foreslås utbedret. Det er 2 aktuelle veistandarder:

U-Hø1, ÅDT >1500: Veibredde 6.5m

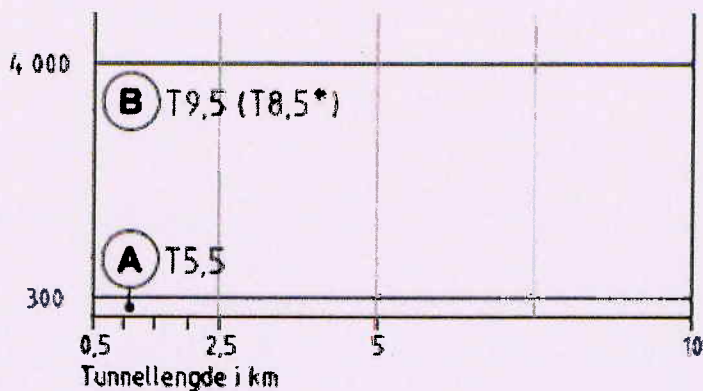
U-Hø2, ÅDT 1500-4000: Veibredde 6.5m 60km/t og 7.5m for 80 km/t.

Basert på antakelser vedrørende trafikkprognoser (se punkt 1.3.1), vil en oppgradering av veinettet i dette område utføres i henhold til veistandard U-Hø1, veibredde 6.5m.

For å bedre fremkommelighet for tungtrafikk, kan det være aktuelt å gå opp en veiklasse. Dette vil imidlertid øke kostnadene og kanskje redusere mulighetene for at veiene blir bygd. En mellomløsning kan være at en bygger veiene med totalt 6.5m asfalt med en liten grusskulder på 0.25m på hver side slik at total veibredde blir 7.0m

Tunnel

Valg av tunnelklasse gis av figur 4.4 i håndbok N500 Vegtunneler. De aktuelle tunnelene som er vurdert vil alle ligge i tunnelklasse B. Der $\text{ÅDT} < 1500$ kan en velge T8.5. For noen av tunnelene som er vurdert kan det være aktuelt med sykling i tunnel. Hvis en skal tilrettelegge for sykling, kan det være aktuelt å øke tverrsnittet ytterligere. Dette må i så fall vurderes hvis en ønsker å gå videre med noen av alternativene. I forbindelse med skisseprosjektet og tilhørende kostnadsberegninger, er det lagt til grunn tunnelklasse T9.5.

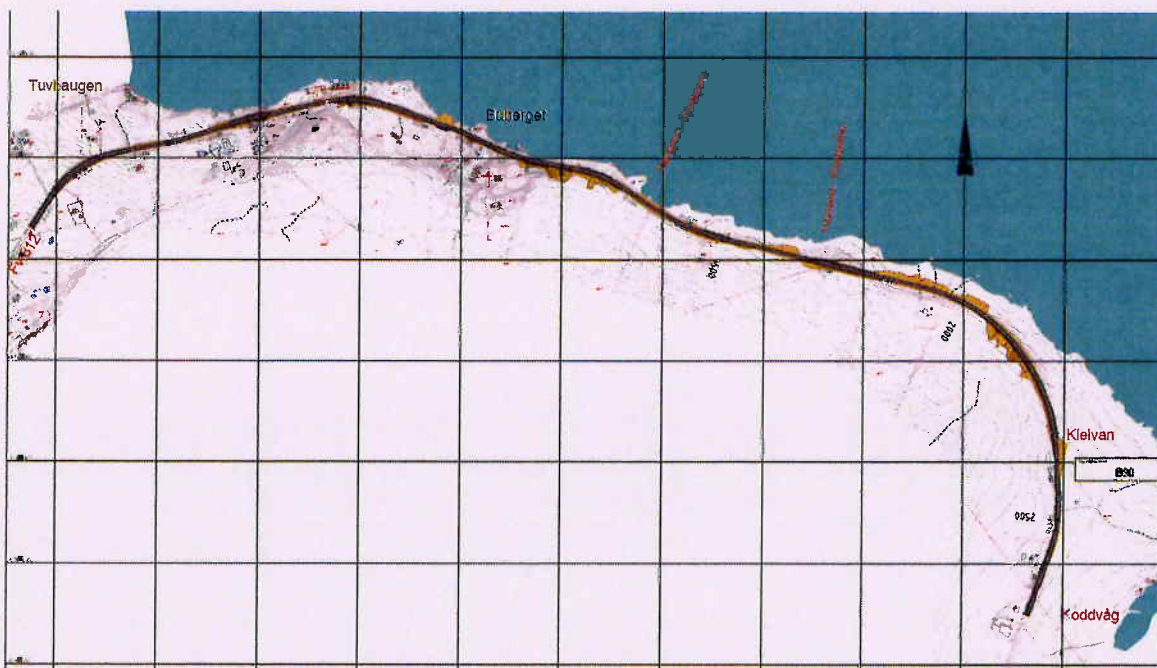
Figur 5: Figur fra Statens vegvesen håndbok N500 tunnelklasser

2 Utbedring og ny veg ved Tuv

2.1 Alternativ 1

2.1.1 Beskrivelse av alternativet

Denne strekningen har meget dårlig veistandard. Det er mange knappe kurver i både horisontal- og vertikalplanet. Veien er smal og har mange avkjørsler, spesielt i vestre del. Bæreevnen er også varierende. Det er vurdert ett alternativ som vil forbedre veistandarden på strekningen i betydelig grad. I hovedsak innebærer tiltaket økt bredde samt forbedret geometri. På den første delstrekningen fra Tuv til Bueberget, innebærer tiltaket i hovedsak økning av veibredde samt forsterkning av veien. Det bør også sees på sammenslåing av avkjørsler på denne strekningen.

Figur 6: Strekningen Tuv-Koddvåg

Fra Bueberget til Koddvåg er det vurdert ny veilinie parallelt med eksisterende vei. Det foreslåtte alternativet følger både ovenfor og nedenfor eksisterende vei. Det vil bli noe fylling ned mot sjøen samt en del fjellskjæringer i østre del.

Det er registrert en del ulykker med personskader på denne strekningen, slik at det vil være et potensial til å forbedre trafikksikkerheten ved utbygging av dette alternativet.

Figur 7: Registrerte trafikulykker med personskade 2014

2.2 Sammenstilling av ikke-prissatte konsekvenser

Fagtema	Alternativ 0	Utbedring av vei på strekningen Tuvhaugen - Koddvåg	Referanse
Landskapsbilde	0	0	Kap. 1.2*
Naturressurs	0	0	Kap. 1.3*
Nærmiljø og friluftsliv	0	0	Kap. 1.4*
Naturmiljø	0	0	Kap. 1.5*
Kulturmiljø	0	---	Kap. 1.6*
Samlet vurdering	0	-	

*Kapittel refererer til bilag 3: vurdering av ikke-prissatte konsekvenser

Bortsett fra forhold knyttet til kulturmiljø vil en utbedring av veien på strekningen mellom Tuvhaugen og Koddvåg samlet sett å ha liten negativ konsekvens for ikke-prissatte konsekvenser.

2.3 Kostnader konklusjon og anbefaling

På dette strekket er det bare utredet ett alternativ. Strekningen er kostnadsberegnet til 61 millioner kr (2015). Hvis en vil redusere kostnadene, kan østre del av parsellen fra Bueberget til Koddvåg prioriteres. Avbøtene tiltak for kulturmiljø må vektlegges i det videre arbeidet.

3 Fv. 812 Tunnel mellom Hogndalen/Børelv og Hoset/Bue/Oldereid

3.1 Vegstandard og trafiksikkerhet

Den største utfordringen på denne strekningen er stigningen opptil Kvikstadheia som ligger på ca 245 m høyde. I Kvikstadbukta er det i tillegg en skikkelig flaskehals der fylkesveien er redusert til bare ett felt nedenfor en større ur. Situasjonen her er uheldig trafiksikkerhetsmessig og dette stedet kan blir et beredskapsmessig problem hvis det skulle skje noe utvikling og ras i ura. For området som helhet er det potensiale for å forbedre trafiksikkerheten siden det har skjedd en del ulykker langs veien her.

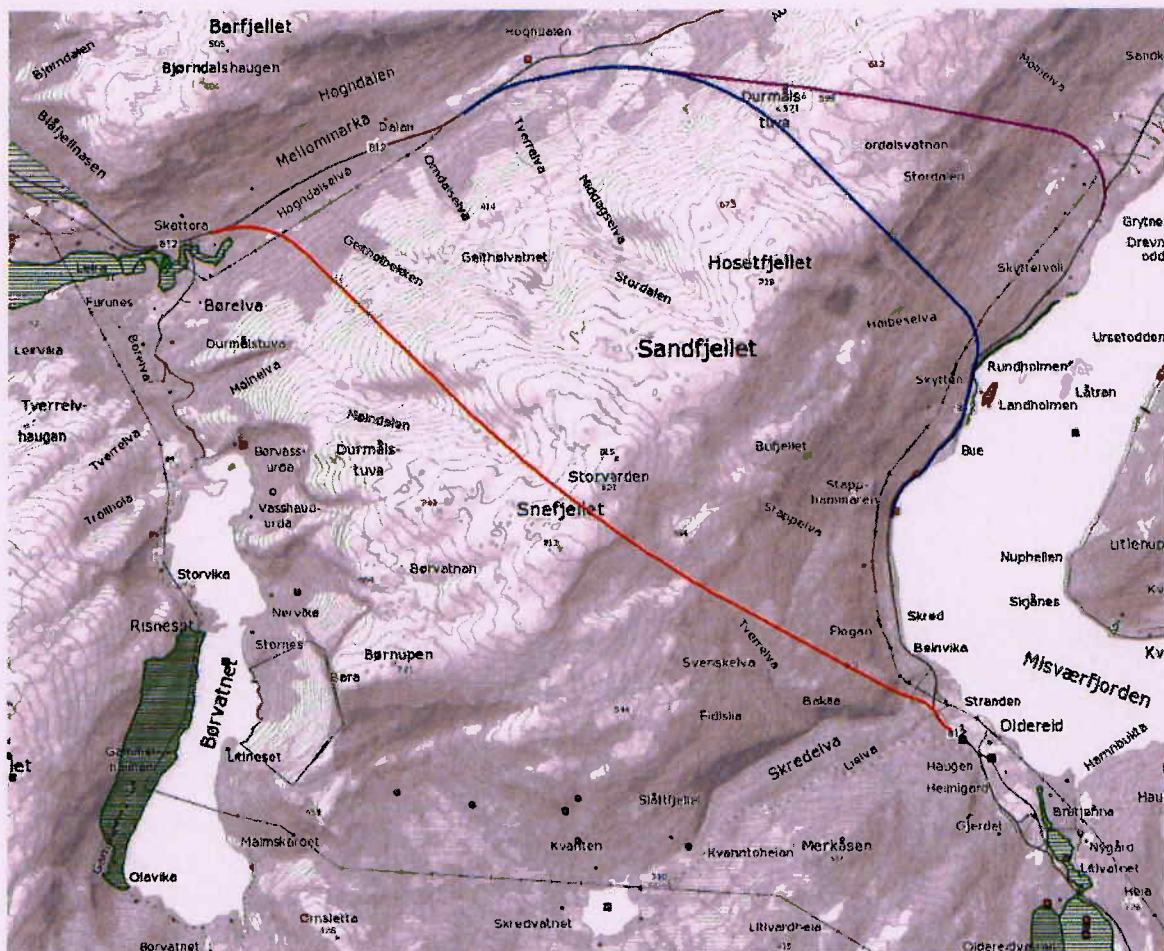
Figur 8: Trafikkmessig flaskehals i Kvikstadbukta (Illustrasjon google maps)

Figur 9: Ulykker med personskade.

3.2 Alternativ 1 tunnel Børelv-Oldereid

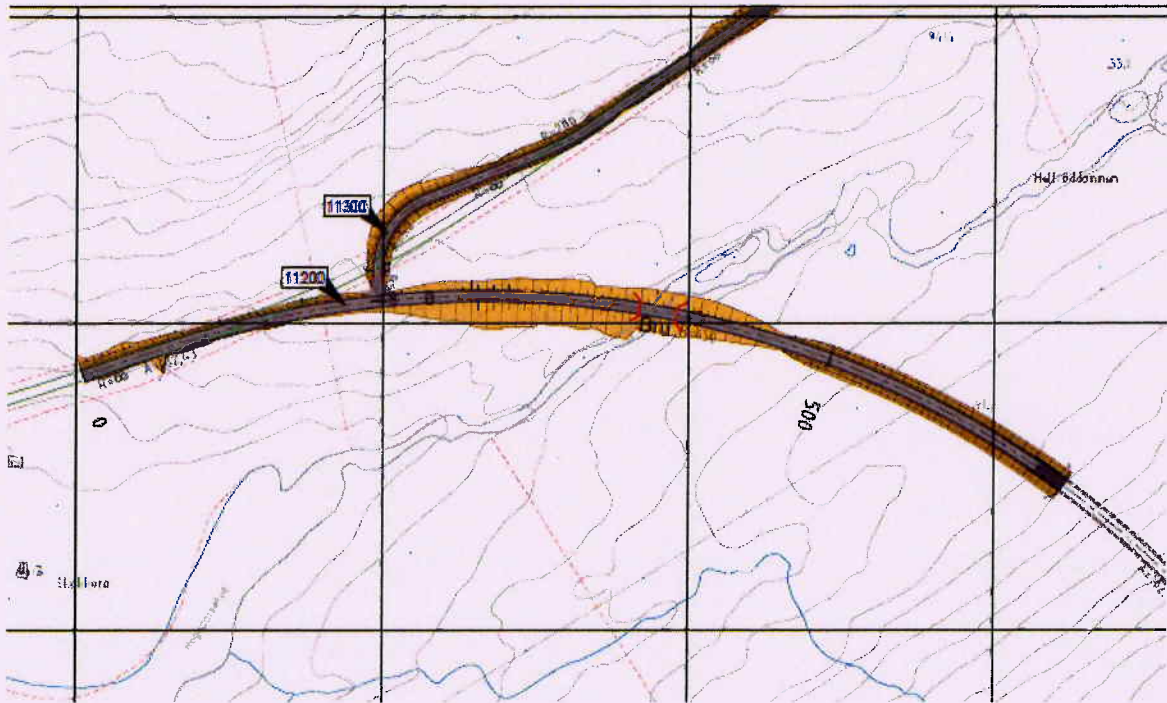
Alternativet er illustrert med orange farge på bildet nedenfor. Alternativet starter i Børelv og svinger av til høyre i starten av stigningen opp mot Hogndalen. Traseen krysser videre over Hogndalselva før den går inn i en lang tunnel på ca 6.1 km. Tunnelen kommer ut ved Oldereid og krysser over Skredelva før det kobler seg inn på eksisterende vei på begge sider av tunnelen.

Figur 10: Delstrekning Børelv-Oldereid

Alternativet korter inn strekningen mellom Tuv og Misvær med hele 12.9 km. For trafikk som skal til Skjerstad, blir avstanden omtrent den samme.

Forslag til kryssløsninger på begge sider av tunnelen er vist på figurene nedenfor.

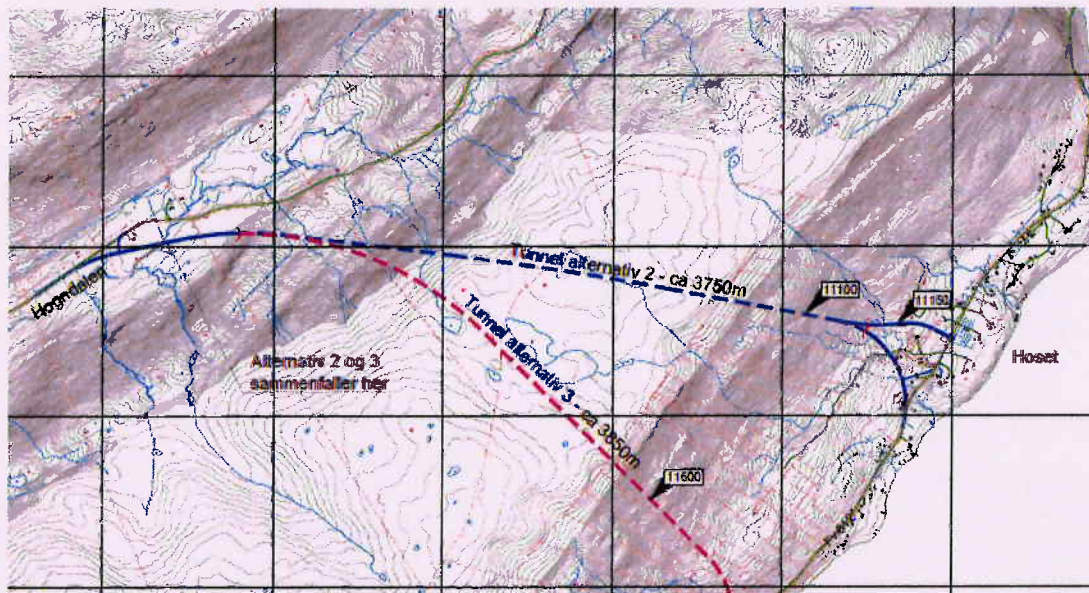
Figur 11: Alternativ 1, kryssløsning ved Børelv

Figur 12: Alternativ 1, Mulig kryssløsning ved Oldereid

3.3 Alternativ 2 tunnel Hogndalen - Hoset

Dette alternativet er vist med blå strek på figuren nedenfor. Alternativet tar av fra eksisterende vei øverst i Hogndalen før det går inn i en tunnel på ca 3750 m. Løsningen vil korte ned strekningen mellom Tuv og Misvær med 7.6 km og strekningen mellom Tuv og Skjerstad med 3.6 km. Ved denne løsningen bør en oppgrader dagens vei ved Bue samtidig (se alternativ 3)

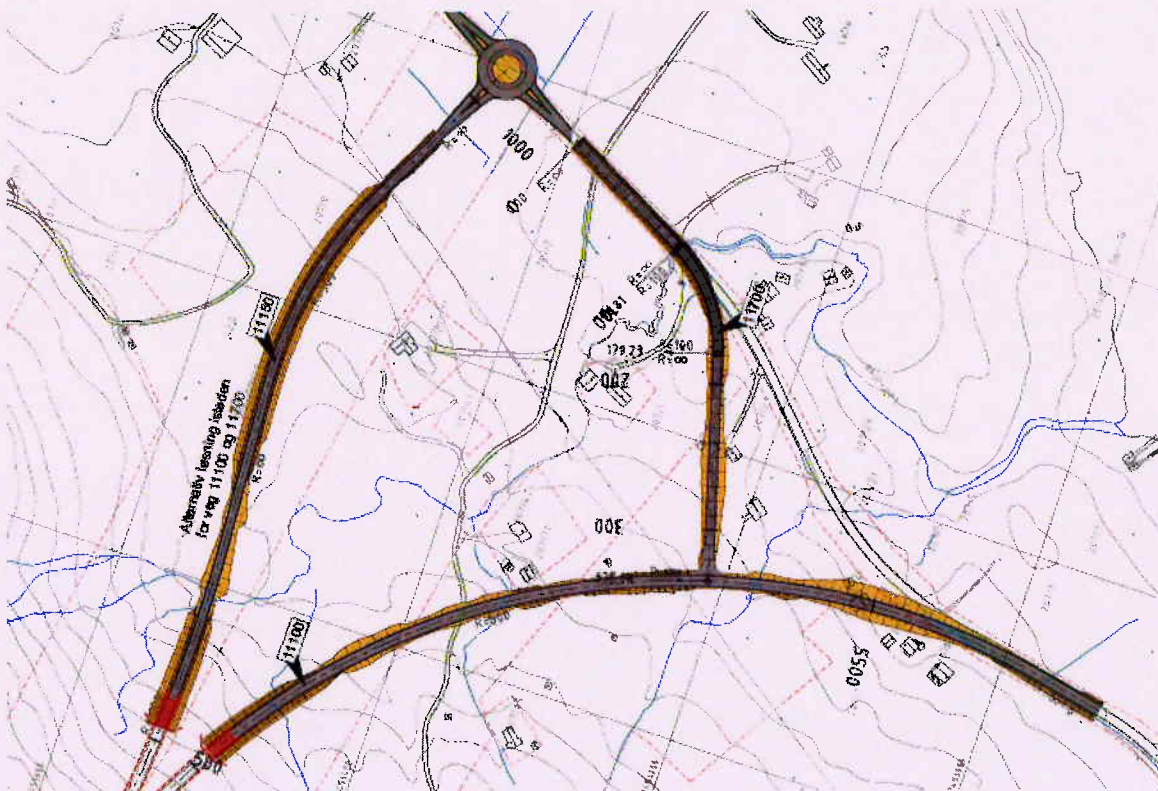

Figur 13: Alternativ 2 er vist med blå strek ovenfor

Figur 14: Påhuggsområde Hogndalen

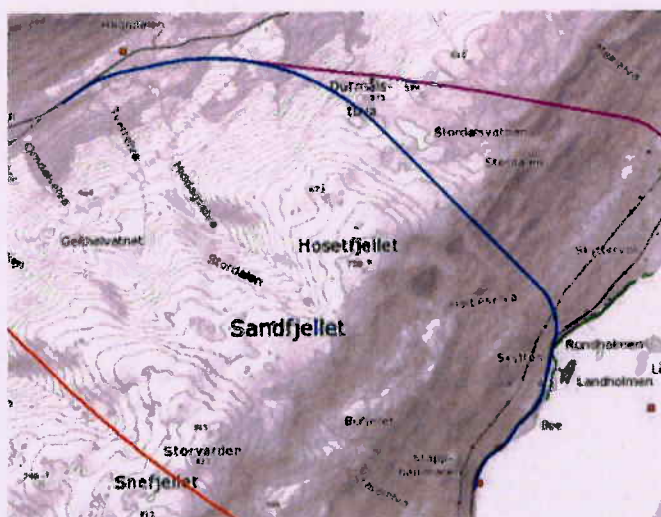
Ved Hoset går hovedalternativet gjennom en bolig og med nærføring til flere boliger. Det er derfor tegnet ut en alternativ løsning med en 3-arnet rundkjøring på eksisterende vei.

Figur 15: Påhuggsområde Hogndalen

3.4 Alternativ 3 tunnel Hogndalen - Bue

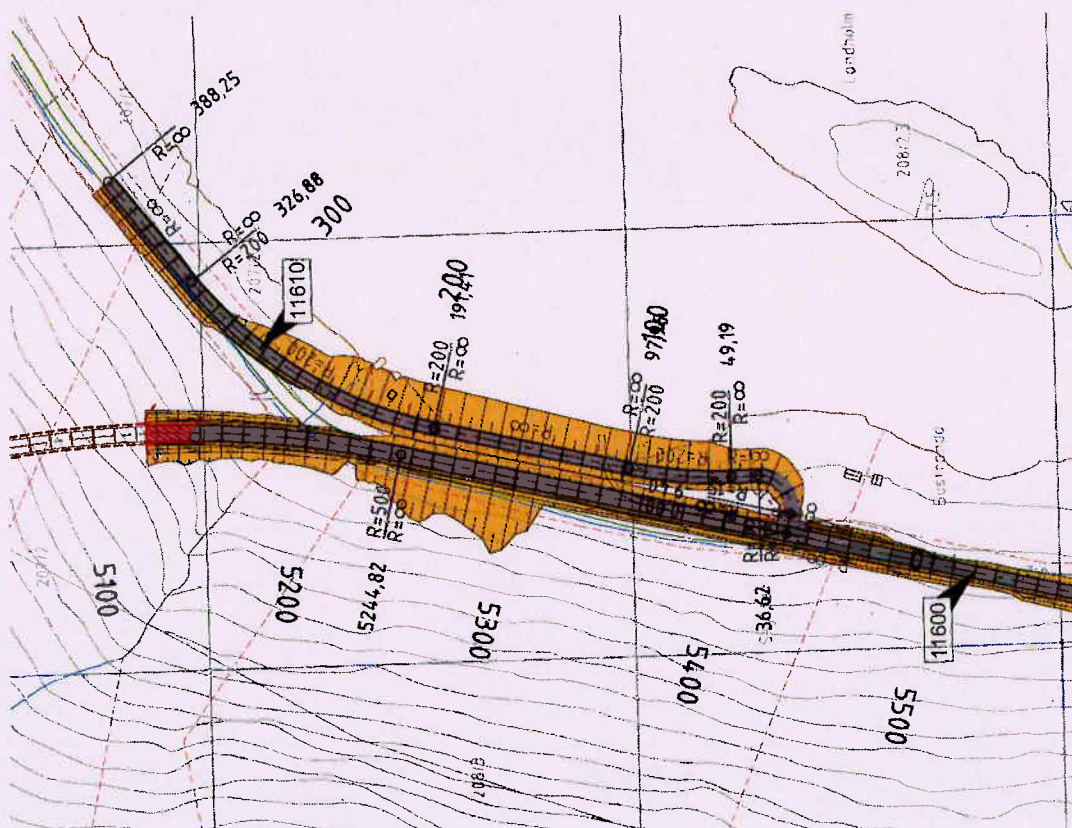
Dette Mellomalternativet starter på samme plass som alternativ 2 men dreier mer sørøstover og kommer ut ved Bue. I dette området er dagens vei svært dårlig med dårlig sikt og dårlig kurvatur. Løsningen tar derfor med seg oppgradering av veien ved Bue. Tunnelen er ca 3850m. Strekningen mellom Tuv og Misvær reduseres med 9,6 km og strekningen mellom Tuv og Skjerstad reduseres med 1.7 km.

Figur 16: Alternativ 3 med blå strek

Figur 17: Alternativ 3, påhuggsområde nord for Bue

Figur 18: Kryssløsning ved Bue

3.5 Sammenstilling av ikke-prissatte konsekvenser

Fagtema	Alternativ 0	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3	Referanse
Landskapsbilde	0	-	---	-	Kap. 2.2*
Naturressurs	--	+	-	-	Kap. 2.3*
Friluftsliv	0	0	-	-	Kap. 2.4*
Naturmiljø	0	--	-	--	Kap. 2.5*
Kulturmiljø	0	0	0	-	Kap. 2.6*
Samlet vurdering	0	-	-	-	

* Kapittel referer til bilag 3: Vurdering av ikke-prissatte konsekvenser

3.6 Kostnader, konklusjon og anbefaling

Kostnadene for de forskjellige alternativene er vist i tabellen nedenfor.

Alternativer	Kostnader i mill. kr (2015)
Alt.1 Børelv-Oldereid	905
Alt.2 Hogndalen-Hoset og oppgradering ved Bue	678
Alt.3 Hogndalen-Bue med oppgradering Bue	630

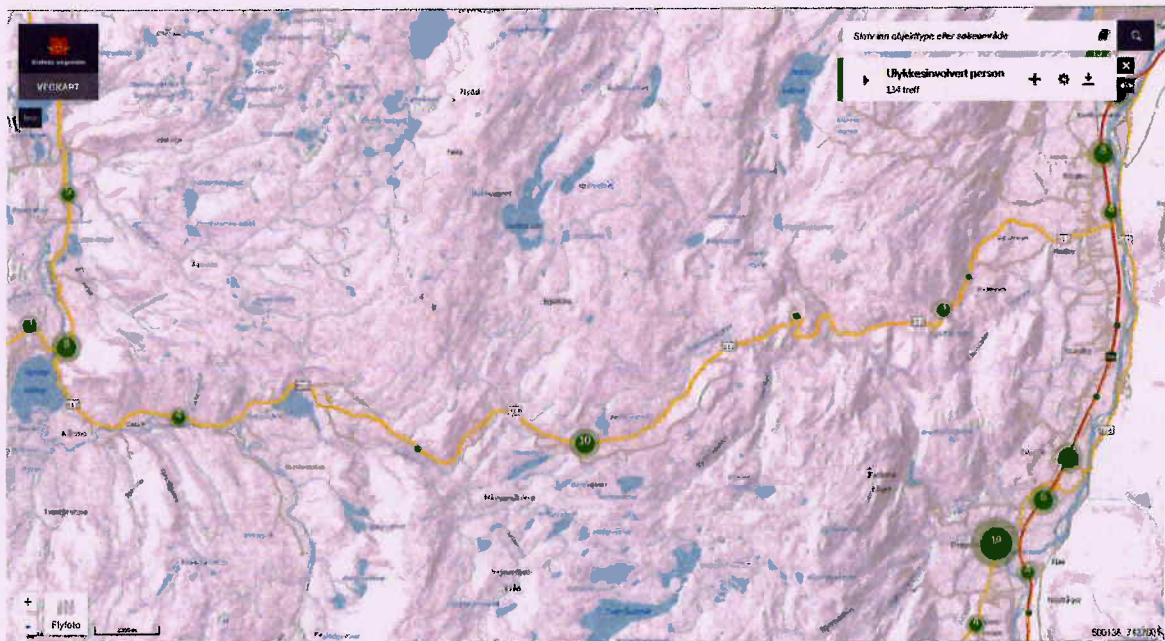
Alternativ 1 gir som nevnt den største innkorting av kjørestrekningen mellom Tuv og Misvær. Problemet er at løsningen blir veldig dyr og gir ingen besparelse i avstand for de som skal til Skjerstad. Alternativ 2 gir den korteste løsningen i retning Skjerstad men blir dyrere enn alternativ 3 hvis strekningen langs Bue skal oppgraderes. Vi tror totalt sett at alternativ 3 er den beste løsningen. Det gir mest nedkorting for de fleste med 9.6 km til Misvær og 1.7 km til Skjerstad. Det er også det billigste alternativet, og det er ikke mye dårligere enn de andre på de ikke prissatte konsekvensene. Utforming av kryssområdet og fylling ned mot sjøen må tillegges stor oppmerksomhet i en detaljfase for å redusere de negative konsekvensene for naturmiljø, landskapsbilde og kulturmiljø.

Når det gjelder deponering av massene fra tunnel, må det gjøres en egen utredning på dette temaet. Et mulig deponi kan være i grustaket på Oldereid og i Misvær, i de delene av grustaket som er tømt og der deponi ikke hindrer adgangen til gjenværende grusmasser.

4 Fv.812 Utbedring /tunnel Saltdalslia

4.1 Vegstandard og trafiksikkerhet

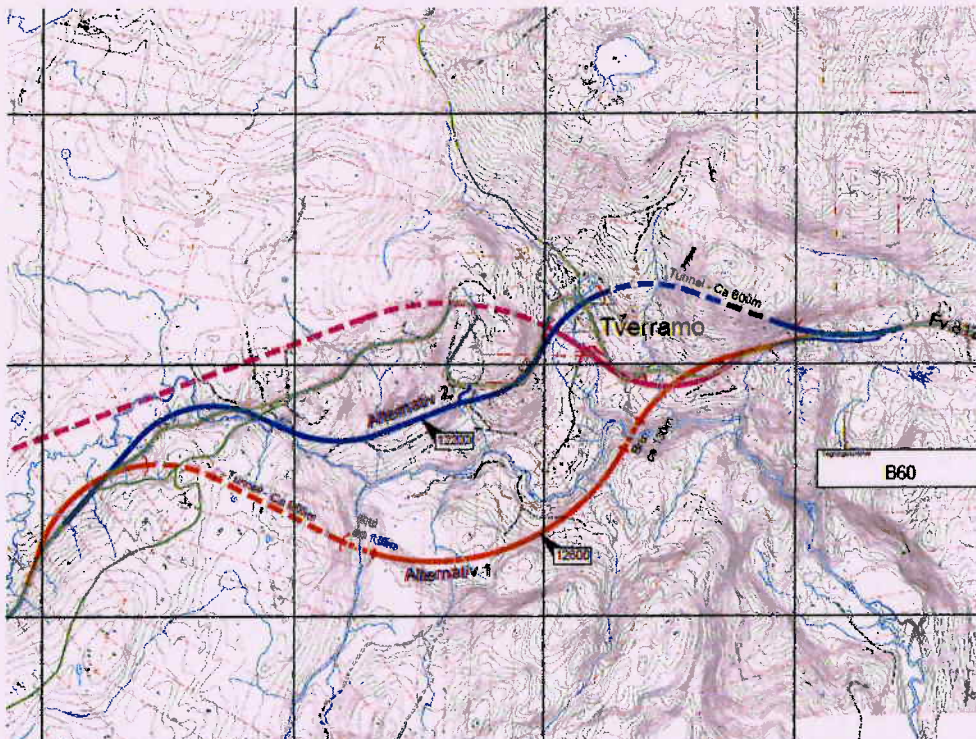
På 80 tallet ble veien fra Medby i Saltdal til platået øst for Tverråmoen utbedret. Hovedutfordringen i dette området er imidlertid stigningen ovenfor Tverråmoen. Her er det dårlig kurvatur kombinert med stigning på over 10%. Når en kommer opp på fjellet, er det noe varierende standard på veien. Generelt bør veien breddeutvides noe og forsterkes. Det er ikke gjort ytterligere vurderinger av dette i denne rapporten. Strekningen over fjellet er ikke spesielt ulykkesbelastet. De fleste personulykkene har skjedd ved parkeringsplassen oppe på fjellet

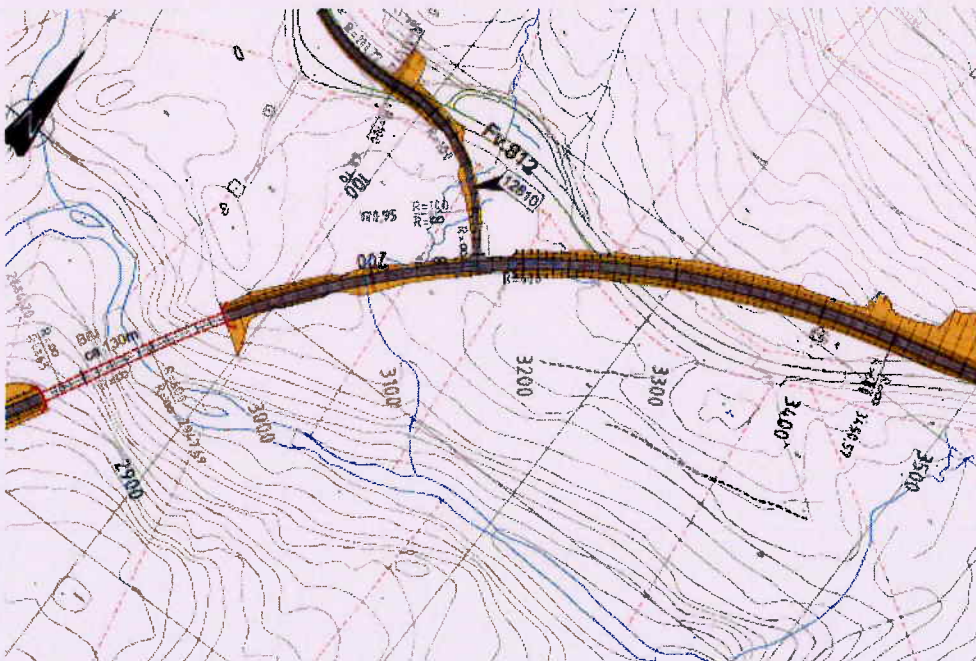
Figur 19: Ulykker med personskade

4.2 Alternativ 1: Vei i dagen og tunnel 850m

Alternativet (vist med orange farge på figur) krysser elva ved Tverråmoen i bru og stiger oppover lia i sørvestlig retning. Videre krysser alternativet en ny elv/bekk før det går inn i en ca 850m lang tunnel og kobler seg på eksisterende vei. Alternativet krever derved bygging av to bruer og en tunnel. Stigningen oppover lia er lagt på 8% for veg i dagen og 5% i tunnelen.

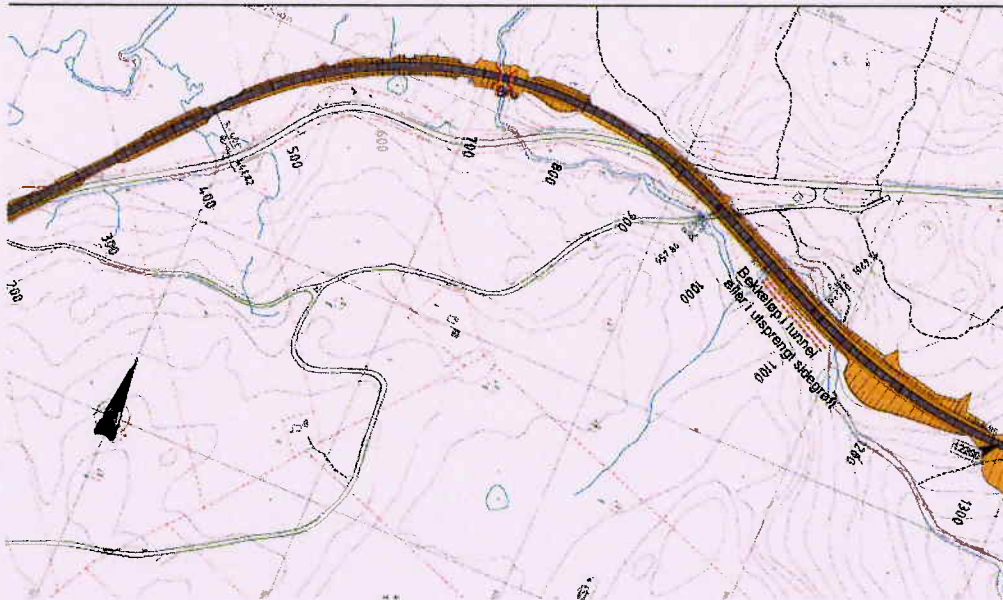
Figur 20: Alternativer ved Tverråmoen

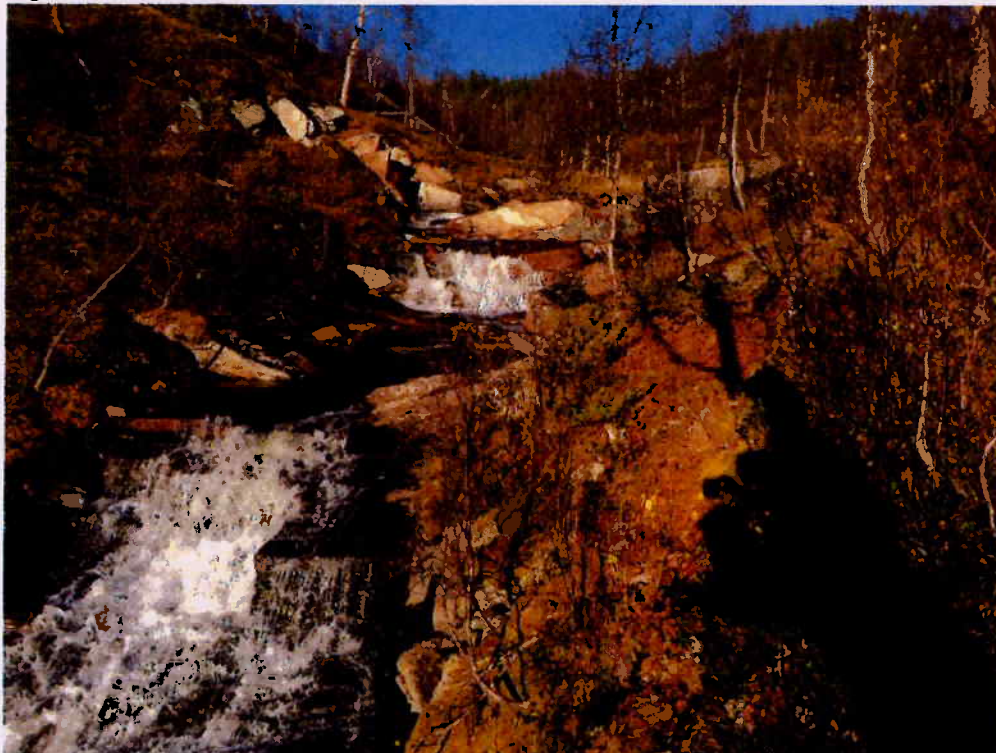
Figur 21: Alternativ 1, tilkobling til eksisterende vei

4.3 Alternativ 2: Vei i dagen og tunnel 800m

Alternativ 2 (blå linje på skissen ovenfor) starter oppe på platået øst for Tverråmoen og går inn i en 800m lang tunnel som kommer ut ved Skar. Videre over dalen, tangerer eksisterende vei og fortsetter opp langs lia i sørvestlig retning. Det blir en god del fyllinger i nedre del og en større fjellskjæring i profil ca 1200 (se skissen nedenfor). Alternativet krysser bekkekløft og eksisterende vei før det kobler seg på samme vei ved profil ca 300. Det er flere muligheter for tilknytning til eksisterende vei for atkomst til hytter etc. Dette er vist på tegningen.

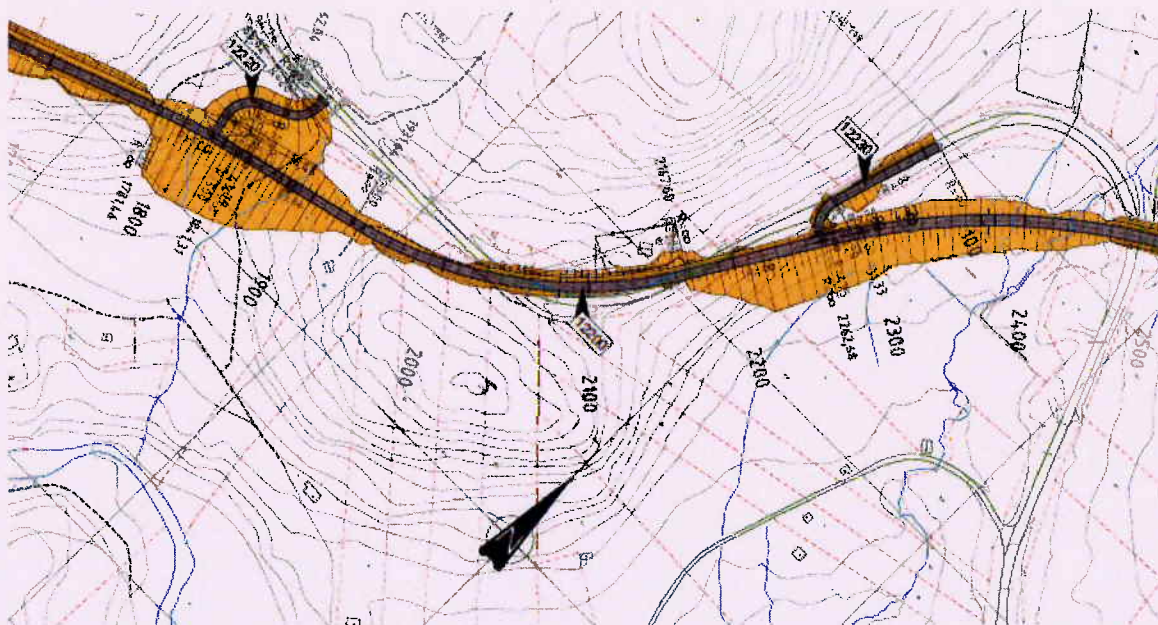

Figur 22: Alternativ 2, vestre del

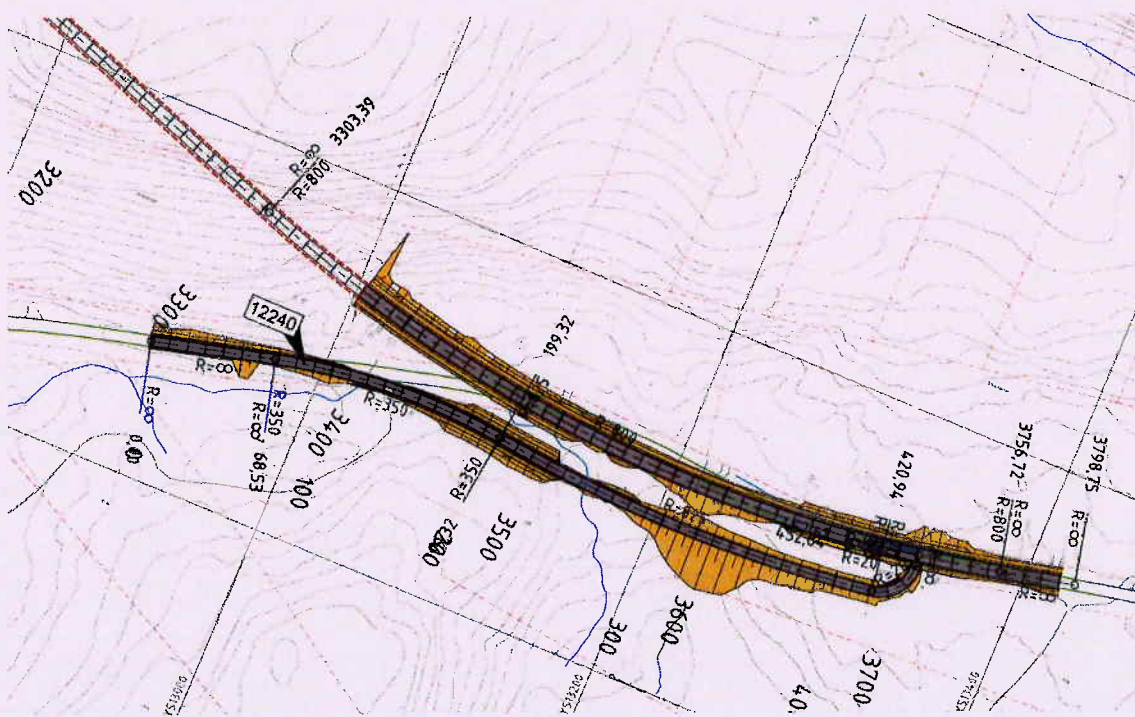

Figur 23: Alternativ 2, kryssing av bekkekløft

I alternativ 2 ligger det til rette for etappevis utbygging. Øvre del fra profil 0 til profil ca 2150 kan bygges ut først siden det er det dårligste partiet. 2 hytter i dette området får veien noe nærmere men det vil være mulig å tilrettelegge slik at de kan beholdes. Stigningen oppover lia på dette alternativet er ca 8 %

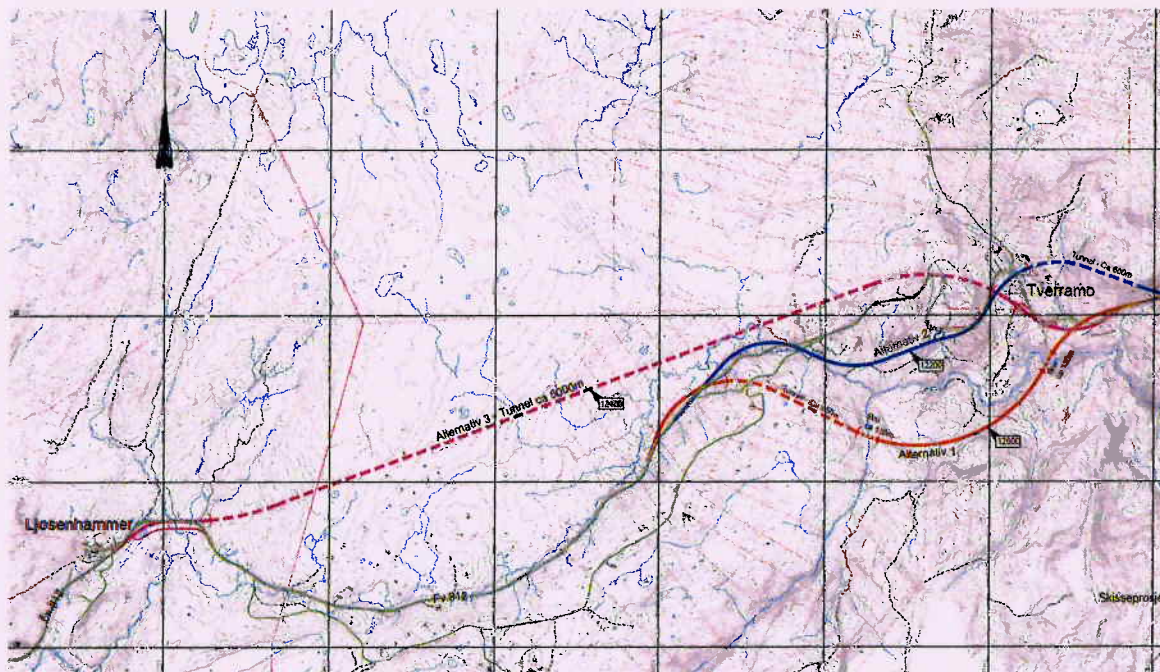
Figur 24: Alternativ 2, tilknytning til eksisterende vei

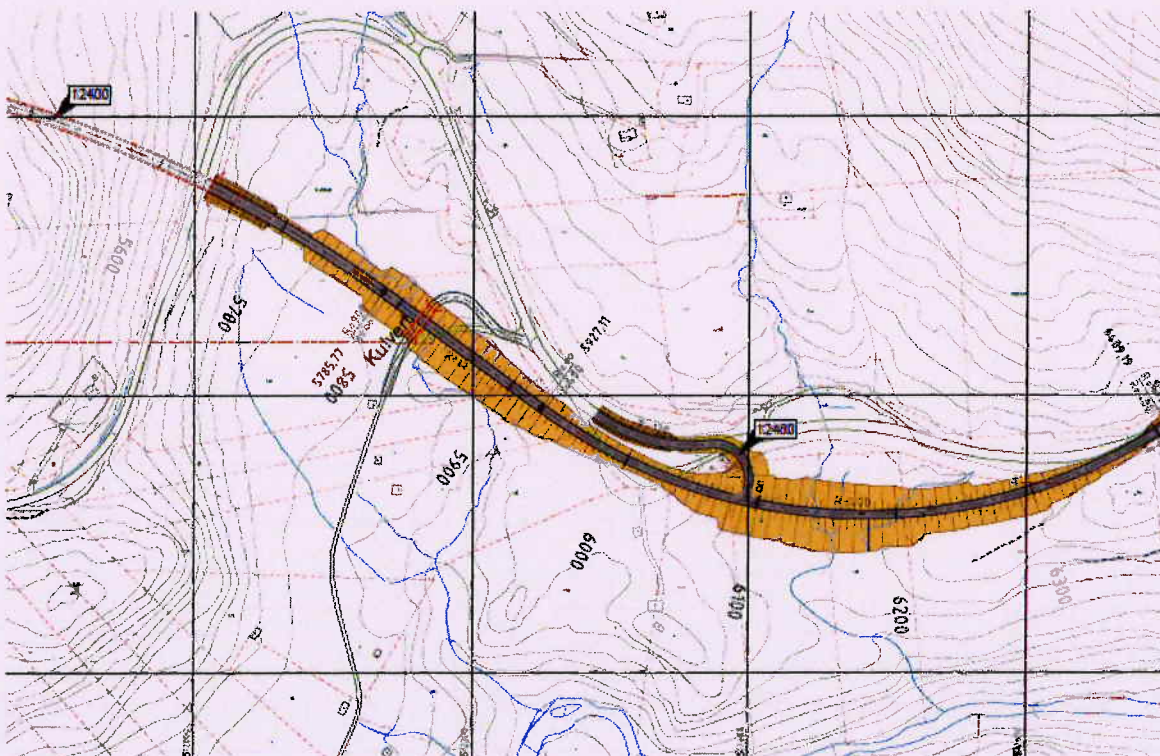
Figur 25: Alternativ 2, tilknytning til eksisterende vei

4.4 Alternativ 3: Vei i dagen og tunnel 5000m

Alternativ 3 (rosa linje) går inn i tunnel under eksisterende vei Tverråmoen og kommer ut av tunnel like øst for Ljøsenhammersetra. Tunnelen er ca. 5000m lang og med en stigning på ca 4 %.

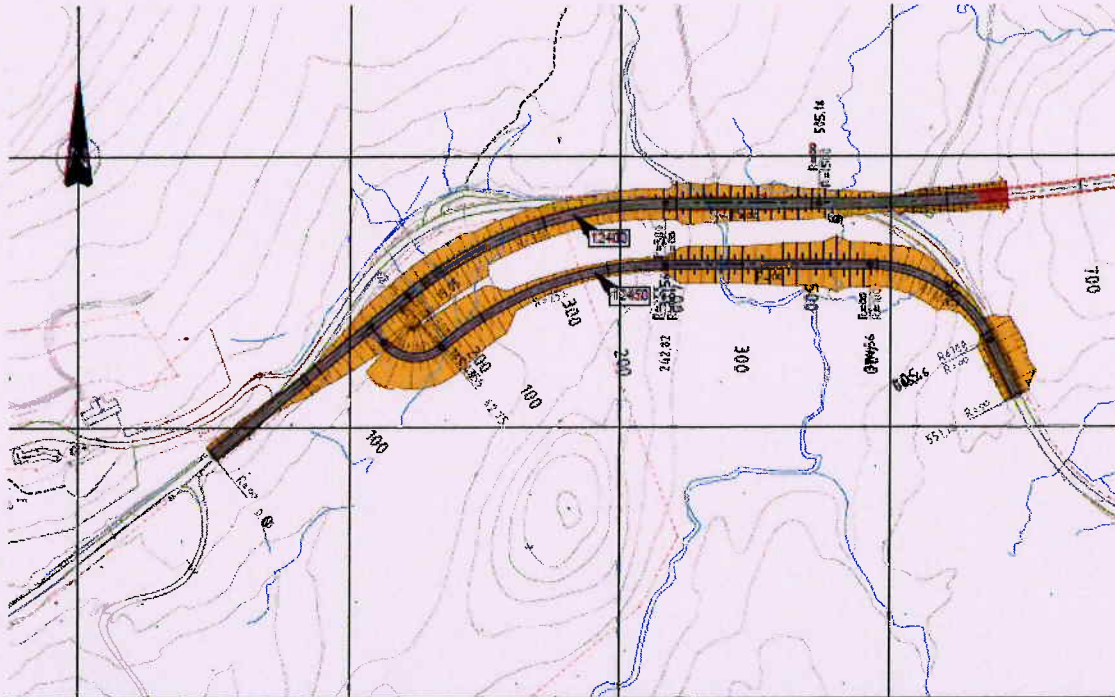

Figur 26: Alternativ 3 (rosa linje)

Figur 27: Alternativ 3, mulig kryssløsning ved Tverråmoen.

Ved Ljøsenhammer kommer tunnelen ut like øst for sætra. Kryss med eksisterende vei mellom sætra og tunnelportal.

Figur 28: Alternativ 3, mulig kryssløsning ved Ljøsenhammersætra.

Figur 29: Påhuggsområde, like øst for Ljøsenhammersætra

4.5 Sammenstilling av ikke-prissatte konsekvenser

Fagtema	Alternativ 0	Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 3	Referanse
Landskapsbilde	0	-	---	-	Kap. 3.2*
Naturressurs	--	+/-	+/-	--	Kap. 3.3*
Nærmiljø og friluftsliv	0	0	0	0	Kap. 3.4*
Naturmiljø	0	-	--	--	Kap. 3.5*
Kulturmiljø	0	0	0	0	Kap. 3.6*
Samlet vurdering	-	-	-	-	

* Kapittel referer til bilag 3: Vurdering av ikke-prissatte konsekvenser

4.6 Kostnader konklusjon og anbefaling

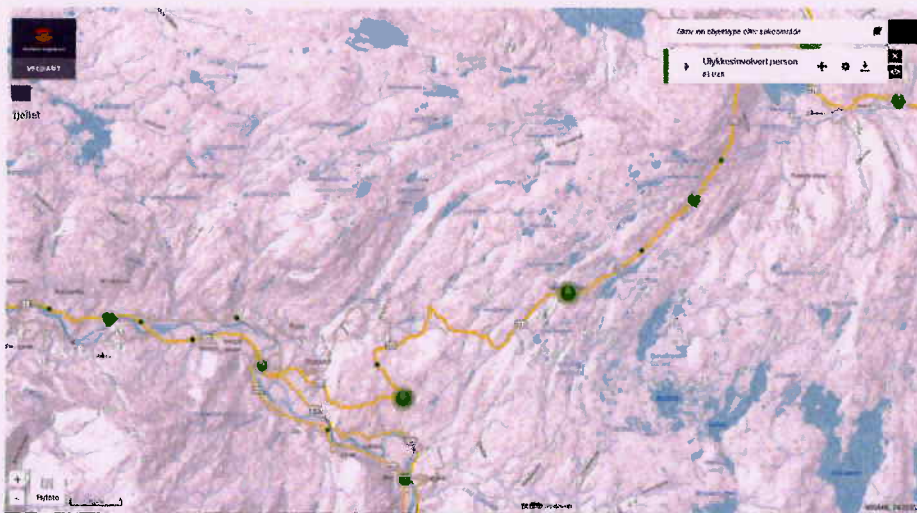
Kostnadene for de forskjellige alternativene er vist i tabellen nedenfor. Dette er et generelt vanskelig område pga terrengformasjonene på stedet. Alternativ 1 kommer best ut mht ikke-prissatte konsekvenser. Utfordringen er at det er ganske dyrt, og det kan ikke bygges ut etappevis. Alternativ 2 og alternativ 3 kommer dårligst ut mht. ikke prissatte konsekvenser. Alternativ 2 har imidlertid den fordel at det kan bygges ut etappevis, der øvre del bør prioriteres først. Alternativ 3 er veldig dyrt og selv om en bygger tunnelen, må nok eksisterende vei beholdes for atkomst til hytter og utfartsområde både sommer og vinter. Alternativ 2 løser det største problemet i dette området klart billigst og bør prioriteres. Det bør søkes avbøtende tiltak for å krysse bekkeløft mest mulig skånsomt samt anordne ny atkomst til hytter som blir berørt.

Alternativer	Kostnader i mill. kr (2015)
Saltdalslia alt 1	456
Saltdalslia alt 2 nedre	160
Saltdalslia alt 2 øvre	129
Saltdalslia alt 2 totalt	289
Saltdalslia alt 3 Tverråmoen-Ljøsenhammer	740

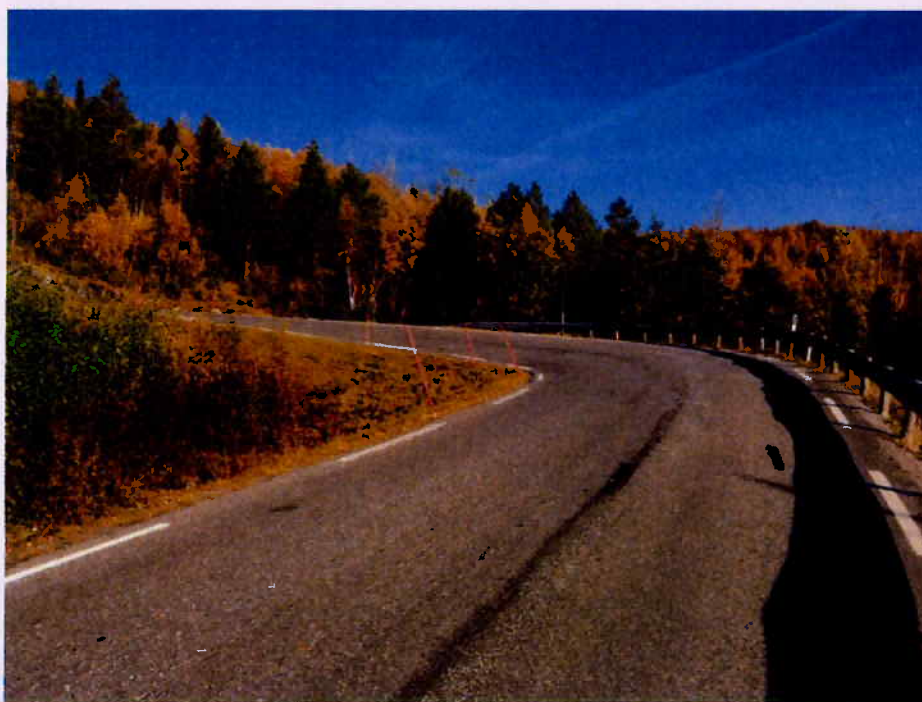
5 Fv.813 Utbedring / tunnel over Beiarfjellet

5.1 Vegstandard og trafiksikkerhet

På nordsiden av Beiarfjellet er veien noe smal men kurvaturen er akseptabel. Over selve Beiarfjellet ble veien utbedret for noen år siden. Utbedringen ble gjort et stykke nedover Larsoslia. Det er utarbeidet 2 alternativer for denne strekningen. Ett som oppgraderer eksisterende vei på sørsiden av fjellet, og ett alternativ med tunnel gjennom fjellet. Når det gjelder ulykker på denne strekningen, er det 3-4 punkt som utmerker seg. Ett nede ved krysset til Fv812 der det er en smal bru. Ett ved tunnelen på toppen, og ett ulykkes punkt i den knappe svingen nede i lia.

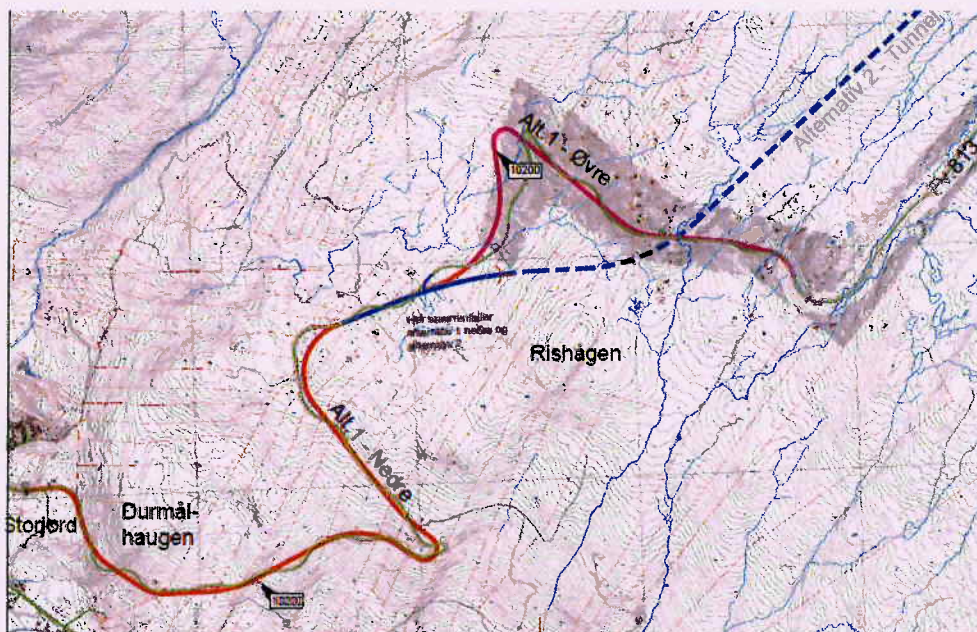
Figur 30: Registrerte ulykker med personskade.

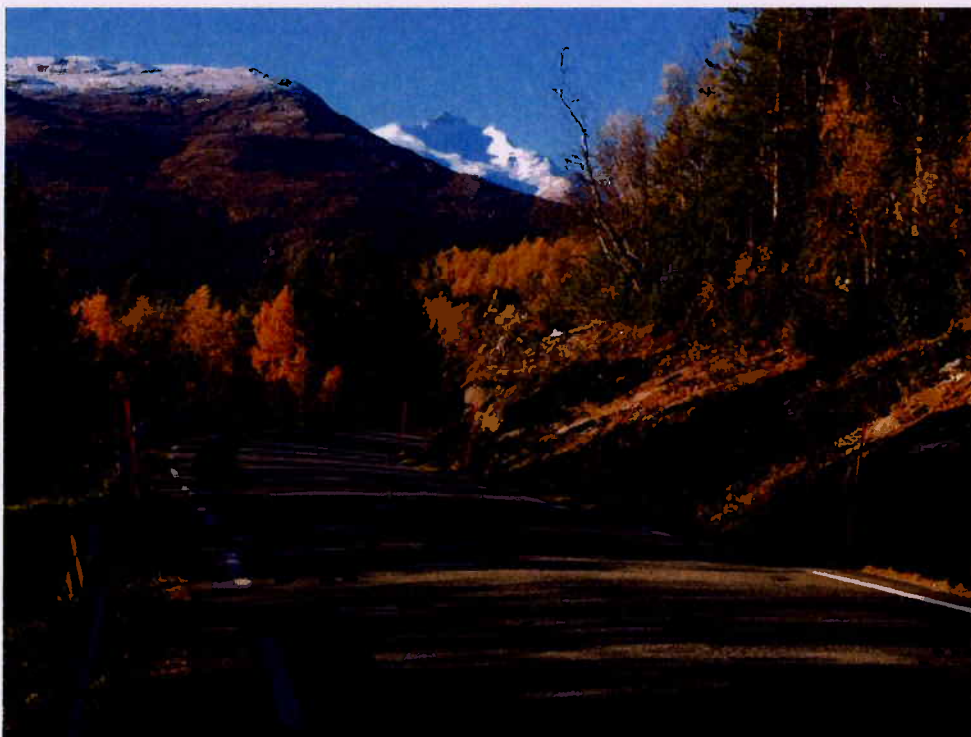
Figur 31: Ulykkesbelastet sving i lia ovenfor Storjord

5.2 Alternativ 1

Alternativet er delt i to i en nedre og øvre del. Den nedre delen har dårligst standard og med størst behov for oppgradering. Øvre del har noe bedre standard, men trenger også oppgradering. Alternativet følger i hovedsak like ved eksisterende vei, men i realiteten vil det bygges ny vei da det er lite å hente i eksisterende vei pga. den dårlige geometrien. Trafikken på eksisterende vei må kunne avvikles i anleggsfasen.

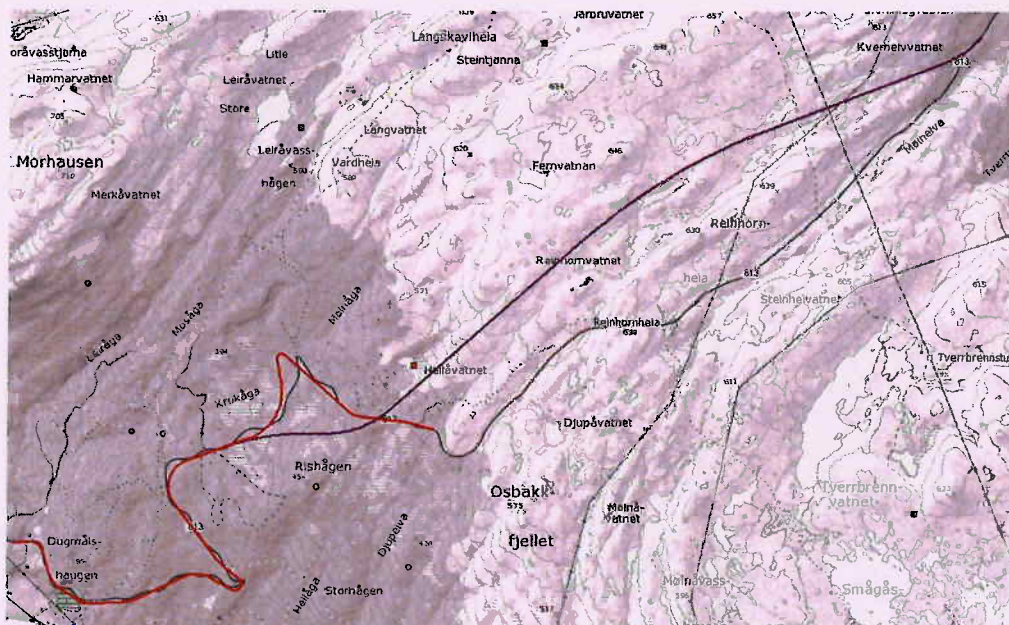
Figur 32: Alternative løsninger sørsiden av Beiarfjellet

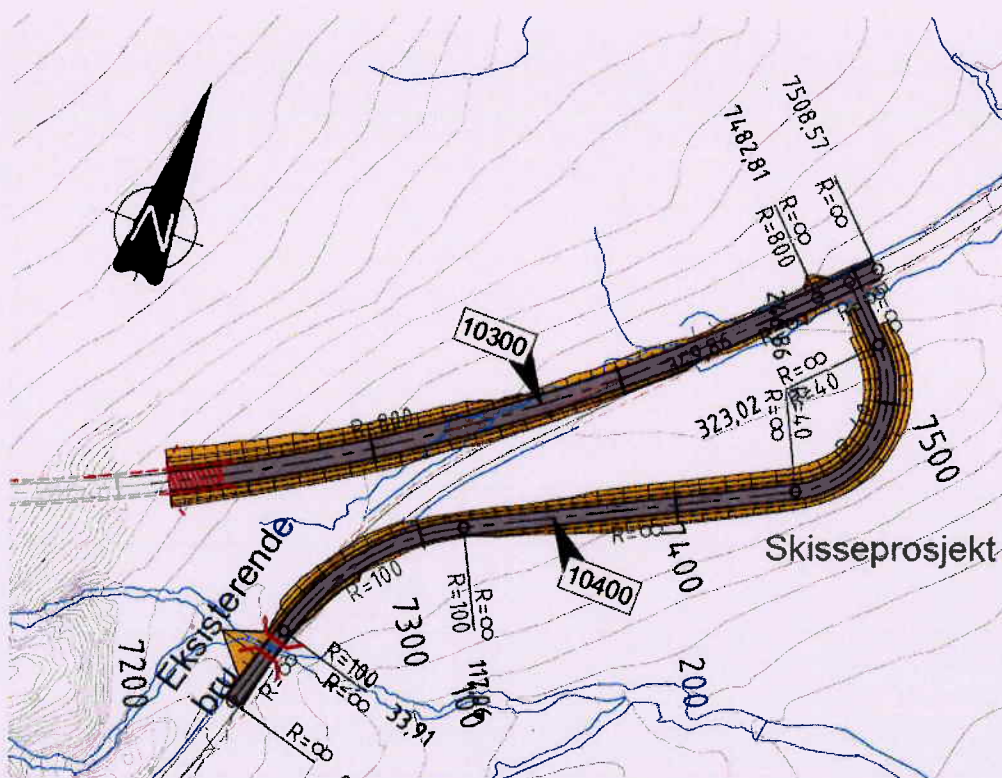
Figur 33: Nedre del i Larsoslia

5.3 Alternativ 2: Tunnel ca. 6500m

Alternativ 2 er konstruert slik at det kan koble seg sammen med alternativ 1 nedre del. Tunnelen starter i nord i skoggrensen og kommer ut vest for Rishågen like ovenfor dagens bom. Tunnelen er ca 6500m lang og med en stigning på ca. 1.7 %.

Figur 34: Alternativ 2 (lilla strek)

Figur 35: Alternativ 2, kryssløsning med eksisterende vei.

5.4 Sammenstilling av ikke-prissatte konsekvenser

Fagtema	Alternativ 0	Alternativ 1 nedre	Alternativ 1 øvre	Alternativ 2	Referanse
Landskapsbilde	0	0	--	-	Kap. 4.2*
Naturressurs	0	-	-	+	Kap. 4.3*
Nærmiljø og friluftsliv	0	0	0	0	Kap. 4.4*
Naturmiljø	0	-/--	-	-/--	Kap. 4.5*
Kulturmiljø	0	0	0	0	Kap. 4.6*
Samlet vurdering	0	-	-	-	

Kapittel referer til bilag 3: Vurdering av ikke-prissatte konsekvenser.

5.5 Kostnader konklusjon og anbefaling

Kostnadene for alternativene er vist i tabellen nedenfor. Når det gjelder de ikke prissatte konsekvenser, er alternativene ganske lik selv om det vil være litt vanskelig å sammenligne alternativene her. Beiarnfjellet benyttes som utfartsområde gjennom hele året, og dagens vei over fjellet må derfor opprettholdes. Alternativet med tunnel blir svært dyrt og med det trafikkgrunnlaget som er i dag, vil det nok være vanskelig å prioritere en tunnelløsning. Vi anbefaler derfor at alternativ 1 prioriteres i denne sammenheng. Nedre del bør prioriteres først siden standarden er dårligst her.

Alternativer	Kostnader i mill. kr (2015)
Beiarn alt 1 nedre	175
Beiarn alt 1 øvre	94
Beiarn alt 1, totalt	269
Beiarn alt 2	896
Beiarn alt 2 + alt 1 nedre	1 071

STRATEGISK NÆRINGSPLAN FOR BEIARN KOMMUNE

Saksbehandler: Bjørnar Brændmo Arkiv: 140
 Arkivsaksnr.: 14/542

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
40/14	Formannskapet	13.10.2014
31/15	Formannskapet	09.06.2015
24/15	Kommunestyret	23.06.2015
2/16	Formannskapet	03.02.2016
7/16	Kommunestyret	10.02.2016

Formannskapets behandling
Innstilling til kommunestyret:

Strategisk næringsplan for Beiarn kommune 2016-2020 vedtas. Det utarbeides egen handlingsplan som rulleres årlig i forbindelse med budsjettarbeidet. Strategisk næringsplan rulleres ved behov, men fast annet hvert år.

Framlagt skisse til Handlingsplan tas til videre diskusjon i formannskapet og forventes framlagt samtidig med økonomiplanbehandling 2017-2020.

Enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Gudbjørg Navjord.

Rådmannens innstilling:

Strategisk Næringsplan for Beiarn Kommune, 2016 – 2020, vedtas.

Det utarbeides en egen handlingsplan som rulleres årlig i forbindelse med budsjettarbeidet. Strategisk Næringsplan rulleres ved behov, men fast annet hvert år.

Saksutredning/Bakgrunn:

I oktober 2014 vedtok kommunestyret planprosessen for utarbeidelse av Strategisk Næringsplan for Beiarn kommune.

Strategisk Næringsplan skal være kommunens verktøy som beskriver og setter rammer for kommunens satsningsområder og målsetninger i planperioden.

Beiarn kommunestyre fattet i møte 6. mai 2015, sak 6/15, følgende vedtak :

Beiarn kommunestyre forventer en sak om strategisk næringsplan blir forelagt kommunestyret i juni, og at det i denne sak også vurderes videre satsning i forhold til Næringskonsulent og SNU.

Forslag til Strategisk Næringsplan ble vedtatt i formannskapet den 09.06.2015 og behandlet av kommunestyret den 23.06.2015, i sak 24/15.

Kommunestyret fattet da følgende vedtak :

1. *Strategisk Næringsplan for Beiarn kommune tas til orientering.*
2. *Kommunestyret tar mål av seg til å vedta en næringsplan for kommunen til høsten. Kommunestyret ber om at de innspill som kom frem under møtet tas med i det videre arbeidet.*

Enstemmig vedtatt.

Gjennom prosessen har det vært avholdt møter med kommunens næringsaktører for å få innspill og synspunkter. Gjennom Beiarn Næringsforum har det vært avholdt fire møter med næringsplanen som tema. I tillegg har det vært avholdt særskilte møter med landbrukets organisasjoner.

Vurdering:

Strategisk Næringsplan legges nå fram til politisk behandling etter en ryddig behandling og prosess, både næringsmessig og politisk.

De synspunkter og innspill som er fremkommet er i stor grad hensyntatt og innarbeidet i det fremlagte utkast.

En strategisk plan skal gjenspeile og legge føringer for hvordan vi ønsker å ivareta og utvikle næringslivet i kommunen. Enkelt sagt så er det to hovedfokus i dette arbeidet:

- 1 Legge til rette for og trygge det eksisterende næringsliv.
- 2 Stimulere til nye næringsetableringer

Disse to punktene henger også nært sammen, da det viser seg at nyetableringer med utspring fra eksisterende næringer, er de som er mest vellykkede.

Landbruket står sentralt i planforslaget og det er helt naturlig med den strukturen vi har i kommunen. En positiv utvikling av landbruket vil ha positive effekt for annen næringsvirksomhet i Beiarn. De mulighetene vi har for ny næringsetablering innenfor reiseliv og opplevelser, har sitt utspring fra landbruket. Et levende lanbruk er helt avgjørende for et levedyktig samfunn i Beiarn.

Vårt næringsliv er veldig åpent og oversiktlig. Dette kan ha både fordeler og ulemper, men næringspolitisk er det en fordel da det er kort vei, både kommunikasjonsmessig og beslutningsmessig, for å ta avgjørelser.

I en liten kommune som vår, med et begrenset og sårbart næringsliv, er det også mange andre forhold som spiller inn og vil være viktige faktorer for at vi skal lykkes. Rammebetingelsene er derfor tatt inn som et eget kapittel i næringsplanen. At samspill må til for å lykkes er særdeles viktig i en kommune hvor det ikke akkurat er kø av bedriftsetableringer.

Med henvisning til kommunestyrets vedtak i sak 6/15 så må det presiseres at Strategisk næringsplan skal være et overordnet dokument som skal fungere uavhengig av hvordan det praktiske næringsarbeidet i kommunen er organisert. Av den grunn vil fremtidig organisering av næringsarbeidet bli fremmet som egen sak.

Næringsplanens handlingsdel skal være konkret og gjenspeile de konkrete tiltak som skal iverksettes. Det er den politisk vedtatte handlingsplanen som skal legge føringer for administrasjonens arbeide med nærings saker.

Denne har vært til gjennomgang hos næringslivet og legges fram som et diskusjonsdokument for formannskapet, med de prioriteringer som næringsaktørene i kommunen ønsker.

Formannskapets prioriteringer vil så kostnadsberegnes og innbakes i handlingsplanen før kommunestyrets behandling.

Vedlegg:

Forslag Strategisk Næringsplan

Handlingsdelen til Strategisk Næringsplan

Beiarn kommune

Strategisk næringsplan 2016 - 2020

Revidert utgave etter kommunestyremøte 23.6.15.

Innhold:

1. Innledning	Side 3
2. Om strategisk næringsplan for Beiarn kommune	4
3. Visjon	4
4. Rammebetingelser	5
4.1. Samferdsel og kommunikasjon	5
4.2. Samspill av kommunale tjenester	5
4.3. Kompetanse	5
4.4. Organisering	5
4.5. Kommunen som eier	6
4.6. Planer	6
5. Målområder med innsatsfaktorer og tiltak	7
5.1. Landbruk	7
5.1.1. Innsatsfaktorer og strategier	8
5.2. Industri	11
5.2.1. Innsatsfaktor og strategier	11
5.3. Handel	12
5.3.1. Innsatsfaktor og strategier	12
5.4. Reiseliv	13
5.4.1. Innsatsfaktor og strategier	13
5.5. Innovasjon og nyskaping	14
5.5.1. Innsatsfaktor og strategier	14
5.6. Næringsareal	15
5.6.1. Innsatsfaktor og strategier	15
5.7. Naturressurser	16
5.7.1. Innsatsfaktor og strategier	16

Handlingsdel (rulleres årlig) (ikke utarbeidet pr. juni -15)

1. Innledning

Strategisk Næringsplan skal være kommunens verktøy som beskriver og setter rammer for kommunens satsningsområder og målsetninger for næringsarbeid i planperioden.

Næringsplanen skal være med på å sikre at næringsarbeidet samsvarer med gjeldende planverk og politiske prioriteringer, både når det gjelder bruk og organisering.

Vi har et lite og sårbart næringsliv i kommunen og det er derfor viktig å støtte opp om det eksisterende på best mulig måte. Å bidra til å beholde eksisterende arbeidsplasser er mye «billigere» enn å skape nye.

Beiarn har vært og er en primærnæringskommune. Med betydelig bortfall av arbeidsplasser innenfor primærnæringsene har det vært, og er, en stor utfordring å kompensere for dette.

Beiarn vil også i fremtiden være avhengig av et aktivt og oppegående landbruk for å kunne bestå som et levedyktig samfunn. I 2013 arbeidet 14 % av alle sysselsatte personer i kommunen i landbruket. Eiendom og naturressurser som forvaltes av landbruket, er basis for det meste av næringsliv i kommunen, og vil ha stor betydning for ny næringsvirksomhet.

.....

Monika Sande
Ordfører

Ole Petter Nybakk
Rådmann

(Innledningen er under revisjon)

2. Om strategisk næringsplan for Beiarn kommune

Strategisk Næringsplan for Beiarn kommune skal være retningsgivende for kommunens arbeid innenfor næringsrelatert virksomhet og skal beskrive de prioriterte satsningsområdene innenfor næringsutvikling.

Planen vedtas av Kommunestyret og skal være førende for prioriteringer på dette området.

Strategisk Næringsplan skal være et aktivt arbeidsdokument for administrasjonen, det politiske miljø og kommunens næringsliv. Skal vi lykkes med dette må planen være enkel i formen og lett forståelig. Den må basere seg på realistiske forutsetninger og prioriterte tiltak må være konkrete og lett målbare,

både ved gjennomføring og når det gjelder kostnader.

Kommunens næringspolitiske oppgaver innbefatter både eksisterende bedrifters rammebetingelser og å legge til rette for etablering av ny virksomhet og nye arbeidsplasser.

Gjennom godt samarbeid, åpenhet og felles forståelse mellom alle aktører, skal det være mulig å nå målsettingen i Strategisk Næringsplan

Planen rulleres annet hvert år og det utarbeides årlige handlingsplaner. I denne prosessen skal det involveres bredt fra både næringsliv, næringsorganisasjoner og andre aktuelle aktører.

3. Visjon

Framtiden skapes nå.

I kombinasjon mellom trygg forankring i vår historie og fremtidsrettet langtidstenking skal vi skape et trygt og godt samfunn, tuftet på optimisme, livsglede og tru på framtida.

4. Rammebetingelser

4.1. Samferdsel og kommunikasjon

Beiarn skal gjennom utredning og handling styrkes ytterligere som en del av bo- og arbeidsmarkedsregionen Salten. En styrking av daglig kommunikasjon i og mellom kommunene er viktig for å lykkes som bo- og arbeidsmarkedsregion og er med på å fremme et godt og konkurransedyktig næringsliv.

Det er viktig å opprettholde et tilfredsstillende tilbud på offentlig transport i og inn til kommunen. God kommunikasjon innebærer også internettilgang og mobildekning. I et framtidsperspektiv vil det være nødvendig å styrke og forbedre veinettet for å ivareta ulik godstransport, og øvrig kommunikasjon for å kunne drive en bedrift eller et foretak på en tilfredsstillende måte. Kommunen må fortsatt være aktiv pådriver for å finne gode løsninger på samferdsel, transport og øvrige infrastrukturtiltak. Det henvises til vedtatt strategi i Kommuneplanens samfunnsdel for 2014 – 2024.

Forbedringer av kommunikasjon og samferdsel skal sees i et miljø- og klimaperspektiv.

4.2. Samspill av kommunale tjenester

For å lykkes med å nå målene, på de nedfelte målområder i næringsplanen, er det viktig at planen sees i sammenheng med kommunens øvrige tjenestetilbud. For å få tak i nye kvalifiserte medarbeidere er faktorer som, kultur-og fritidstilbud, tilgjengelige boligtomter, skole, helse-

tjenester osv. viktig for valg av jobbsted. For de som ønsker å etablere egen næringsvirksomhet er det viktig med en kommune som er engasjert, aktiv og stiller opp med råd og veiledning på alle områder.

4.3. Kompetanse og rekruttering

Kompetanse er viktig for alle og en av de viktigste faktorer for å sikre og øke verdiskapningen i vår kommune. Vi må sørge for at kvaliteten på vårt tilbud, fra barnehage til videregående, er høy og det skal stimulere til en yrkesutdanning som kan øke verdiskapningen på sikt. Til potensielle etablerere må vi bidra til etablereropp-læring og bistå i prosessen fram til en realisering.

Å få unge til å ta en utdanning som kan bidra positivt for kommunen er viktig. Dette gjelder for alle næringer. Kan vi i tillegg få sådd et gründerfrø gjennom bevisst arbeide helt fra barnehagen og gjennom grunnskolen, vil mulighetene for nye bedriftsetableringer kunne øke betraktelig.

Kompetanseheving og rekrutteringsarbeid vil være avgjørende for en positiv næringsutvikling i kommunen. Et viktig element for å lykkes med rekrutteringsarbeidet, er et tilfredsstillende botilbud.

4.4. Organisering

Organiseringen av næringsarbeidet vil være viktig for i hvilken grad vi skal lykkes med å nå våre målsettinger. I en kommune hvor det ikke er stort press på nyetableringer er det viktig å ha nær kontakt med vårt omland, både offentlige instanser og næringslivsaktører. Samtidig er samspillet med kommunens øvrige tjenestetilbud også av stor betydning for å

kunne tilby og tilrettelegge et helhetlig produkt.

Førstelinjetjenesten bør være fysisk tilknyttet kommuneadministrasjonen. Om denne skal være en del av et større næringsnettverk, vil være avhengig av organisering og hvilken arbeidsform og funksjon dette nettverket skal ha. Beiarn kommune må, for å kunne yte tilfredsstillende tjenester på nærings- og landbruksområdet, ha egne stillinger for disse. For landbruket vil det framover være særdeles viktig at man har en administrasjon med tilstrekkelige landbruksfaglige ressurser og kompetanse som er i stand til å gjennomføre prioriterte tiltak og statlige oppgaver.

På kapitalsiden er det absolutt behov for å se på nye løsninger for samarbeid, hvor hele regionen sees under ett.

4.5. Kommunen som eier

Kommunen skal være tilrettelegger og støttespiller til vårt lokale næringsliv og

være med å bidra til en positiv utvikling.

Som hovedregel skal kommunen ikke være på eiersiden i de private bedriftene, men bidra økonomisk og på annen måte til beste for begge parter.

I de tilfeller hvor kommunen er inne på eiersiden i lokale bedrifter er det viktig å fremstå som profesjonell. Et aktivt eierskap forplikter og skal være begrunnet i reell innflytelse.

Eierskapets tidsperspektiv må hele tiden vurderes, og avveiningen må grundig vurderes i forkant, særlig i de tilfeller hvor langsiktighet anses som det mest formålstjenlige.

4.6. Planer

Næringsplanens tiltaksstrategier er sektorovergripende og skal være forankret i oppdaterte kommunale planer. Kommuneplanens samfunnsdel og arealplan er retningsgivende for næringsarbeidet.

Foto: GHN

5. Målområder med innsatsfaktorer og strategier

5.1. Landbruk

Beiarn kommune har som mål å utnytte landbrukets ressurser og produksjonsmuligheter på en bærekraftig og miljømessig forsvarlig måte. Matjord er en begrenset ressurs. Sikkerhetsmessig er det viktig både på nasjonal og global basis at matjord holdes i god hevd. Dette kan bare ivaretas ved aktiv drift.

Det skal være rom for små, mellomstore og store bruk, og en god og fornuftig utnyttelse av dyrkingsjord skal danne basis for satsing.

Bærekraftig mat- og skogproduksjon innebærer fokus på tiltak som kan

forhindre forurensing. Et bærekraftig landbruk ivaretar også sin kulturhistoriske verdi gjennom kulturlandskap og bygninger.

En landbrukseiendom har både sin næringsmessige og sin historiske verdi for framtida. Landbrukseiendommene sine kulturbaserte ressurser kan være grunnlag for ny næringsvirksomhet, læring, biologisk mangfold, bosetting og trivsel.

Det skal i planperioden fokuseres på framsnakk av næringa ved alle representasjonsoppgaver.

Mål:

Det skal være attraktivt å drive landbruk i Beiarn.

Produksjonsmål: Øke melke- og kjøttproduksjonen med 10 % i planperioden.

Utnytte landbrukseiendommens naturgitte ressurser. (Bilde AMW).

5.1.1. Innsatsfaktorer og strategier

1. Sikre de aktive gårdbrukerne sitt produksjonsgrunnlag

Et levende kulturlandskap skal opprett-holdes. Gjengroing og omdisponering av viktige områder med matjord skal hindres.

De aktive gårdbrukerne skal også framover ha gode vilkår for sin drift.

Strategier:

- Gjennom arealpolitikken - utøve en streng praktisering av boplikt på landbrukseiendommer.
- Arbeide aktivt for å sikre langsiktige leieavtaler på jord- og skogarealer til eksisterende bruk i drift.
- Aktiv påvirkning og veiledning til eiere av landbrukseiendommer slik at bruk ikke legges ned.
- Sikre matproduserende jord gjennom en aktiv jordvernpolitikk.
- Sikre en god operativ veterinærtjeneste for produksjonsdyr.
- Politisk og administrativ påvirkning for å holde rovdyrbestanden på et nivå som sikrer reindrifta og beitenæringa næringsgrunnlaget i utmark.

Sørge for at geita og bonden trives i Beiardalen. (Bilde ØK)

2. Legge til rette for økt kompetanse innenfor landbruket

Landbruket er i stadig endring. Det krever at næringa er omstillingsvillig og kompetansesøkende.

Strategi:

- Gi støtte til kurs- og møtevirksomhet.
- Støtte opp om og bidra til faglige nettverk og forum for kompetanseheving.
- Gi økonomisk støtte ved etablering av tilleggsnæringer i landbruket, herunder lokal foredling av råvarer.

Kumøte. Foto AMW.

Satse på ungdommen. Foto: AMW.

3. Søke å opprettholde jordbruksdrift i hele bygda

Bosetting og drift av landbrukseiendommene er avgjørende for å opprettholde et godt bo- og eksistensmiljø i kommunen. Ressurspersoner i landbruket vil være viktige elementer for ny næringsutvikling, i tillegg til den landbruksrelaterte virksomheten.

Strategi:

- Satse på ungdommen!
- Bistå ved generasjonsskifte.
- Bidra aktivt til eiendomsoverdragelser til beste for landbruket i kommunen.

4. I et langsiktig perspektiv og på en fornuftig måte forvalte og bygge opp skog- og fisk/viltressursene

Beiarn er ei utmarkskommune med stort potensiale i sine utmarksressurser. I planperioden vil det settes fokus på livsløp skog og viltforvaltning.

Strategi:

- Det skal legges til rette for at utmarksareal og naturressurser kan utnyttes i nærings sammenheng.
- Aktiv oppfølging av skogeierne med sikte på bedre kulturtiltak og økt avvirkning.
- Stimulere til videreforedling av virke i bygda.

Hjortevilt kan nyttes i nærings sammenheng. Foto: FO.

Det er et stort potensiale i skog i Beiarn. Foto. OJN.

5.2. Industri

I Beiarn kommune er det i dag (2016) to industribedrifter. Disse sysselsetter 10 – 15 personer og er en viktig del av arbeidsmarkedet. Arealmessig har vi tilrettelagt for ny næringsvirksomhet, og det er viktig at kommunen jobber aktivt både mot eksisterende bedrifter og utad for å få nye arbeidsplasser til bygda. Kommunen har konsesjonskraft som kan utnyttes i forbindelse med industrietablering lokalt.

Mål:

Ivareta eksisterende industri og arbeide for nyetableringer.

5.2.1. Innsatsfaktor og strategier:

Handle hurtig om en industrietablering skulle bli aktuell

Strategier:

- Være ajour i forhold til planlegging og kommunalt planverk.
- Sikre areal for evt. framtidig utvidelse av eksisterende industri og nyetableringer.
- Være til stede i de rette fora og på rett arena.

Evjen granitt. Foto: EG

5.3. Handel

Det er viktig for næringsdrivende og for bomiljøet i Beiarn at man har et variert vare- og servicetilbud. Så små som vi er i mange sammenhenger og i forhold til bygdas geografiske beliggenhet, er vi sårbare mht. vare- og tjenestetilførsel. Å greie å opprettholde dagens tilbud er derfor vesentlig.

Mål:

Opprettholde og utvikle et tjenestetilbud i handels- og servicenæringen på minimum dagens nivå. Storjord skal være Beiarns senter for handels- og servicenæringer.

5.3.1. Innsatsfaktor og strategier:

Utvikle Storjord som kommunens handels- og servicesenter.

Strategi:

- Tilrettelegge for nye etableringer i samarbeid med eksisterende bedrifter.
- Beiarn kommune vil delta aktivt i arbeidet med å bevare og utvikle eksisterende arbeidsplasser innenfor handels- og servicenæringen.

5.4. Reiseliv

Beiarn kommune er rik på opplevelser. Vår utfordring er å «pakke» våre kvaliteter til salgbare produkter som kan komme reiselivet til gode. Dette må gjøres profesjonelt slik at de framstår som et totaltilbud. Ei forutsetning for å lykkes med ei reiselivsatsning i Beiarn, er samarbeid mellom aktørene i markedet og rettighetshavere. Vi har alle muligheter for å lykkes, og kommunen må fortsatt være en aktiv pådriver og støttespiller.

Mål:

Beiarn skal være et attraktivt reisemål.

5.4.1. Innsatsfaktor og strategier:

Beiarn kommune skal være pådriver og tilrettelegger for privat initiativ til kultur – og naturbasert reiseliv og opplevelsesprodukter.

Strategi:

- Bistå reiselivsbedriftene i deres kompetansebygging og utvikling.
- Kombinasjonen kultur og reiseliv vil ha fokus i perioden. Den norsk/samiske kulturarven bør gjenspeiles i tiltakene.
- Bidra til etablering av en sterk og handlekraftig reiselivsforening, basert på samarbeid og felles mål.
- Utvikle Nasjonalparkkommune-muligheten.
- Bidra til å realisere vedtatte satsinger.
- Bidra til å utvikle reiselivs- og opplevelses-tilbudet i kommunen, basert på natur og kultur.

5.5. Innovasjon og nyskaping

I et livskraftig samfunn må det være en viss verdiskaping basert på lokalt initiativ og lokale ressurser. Da er det viktig å bygge opp et miljø som stimulerer til nytenking. For å lykkes må vi nå fram til de med ideer, kompetanse og ønske om å drive sin egen bedrift.

Mål:

Skape et miljø som stimulerer til nytenking og næringsetablering.

5.5.1. Innsatsfaktor og strategier:

Skape interesse for næringsetablering.

Strategi:

- Etablere et gründermiljø.
- Bidra til å realisere etablering av næringsvirksomhet basert på lokale råvarer og ressurser.
- Gi tilbud om etablererutdanning i samarbeid med Start opp Salten (SOS).
- Ungt entreprenørskap i barnehage og skole.
- Stimulere til inntak av lærlinger.
- Utvikle Beiarn som bo-, hytte- og fritidsboligkommune.
- Utvikle mulighetene innenfor kulturnæringsbegrepet.

5.6. Næringsarealer

I arealplan er det avsatt tilstrekkelig næringsareal til dagens behov. Disse er lokalisert både på Moldjord, Storjord og Tollå. Bygningsmessig har Beiarn kommune lite ledig/tilgjengelig areal pr. dato (2016). Ved framtidig behov for nye næringslokaliteter, vil kommunen være behjelpelig med tilrettelegging og realisering.

Mål:

Beiarn kommune skal til enhver tid ha tilstrekkelig næringsareal.

5.6.1. Innsatsfaktor og strategier:

Sikre forretnings- og industriareal gjennom arealplan og reguleringsplaner.

Strategi:

- Ha tilgjengelig små og rimelige lokaliteter for nyetablerere.
- Bidra til etablering av nye næringsarealer når behovet er til stede.
- Forberede tekniske installasjoner og infrastruktur på regulert næringsareal.

5.7. Naturressurser

Kombinasjonen mellom Beiarns råvarer og ubenyttede naturressurser, og dalens frodighet, reinhet og stillhet må kunne gi grunnlag for ny lokal næringsvirksomhet. Lokalt produserte produkter av høy kvalitet er etterspurt. Et samarbeid lokalt og med eksterne aktører vil være avgjørende for å oppnå ønskede resultater.

Mål:

Utnytte Beiarns naturressurser og lokale råvarer i næringsammenheng.

5.7.1. Innsatsfaktorer og strategi:

Utnytte kommunens naturressurser på en positiv og balansert måte.

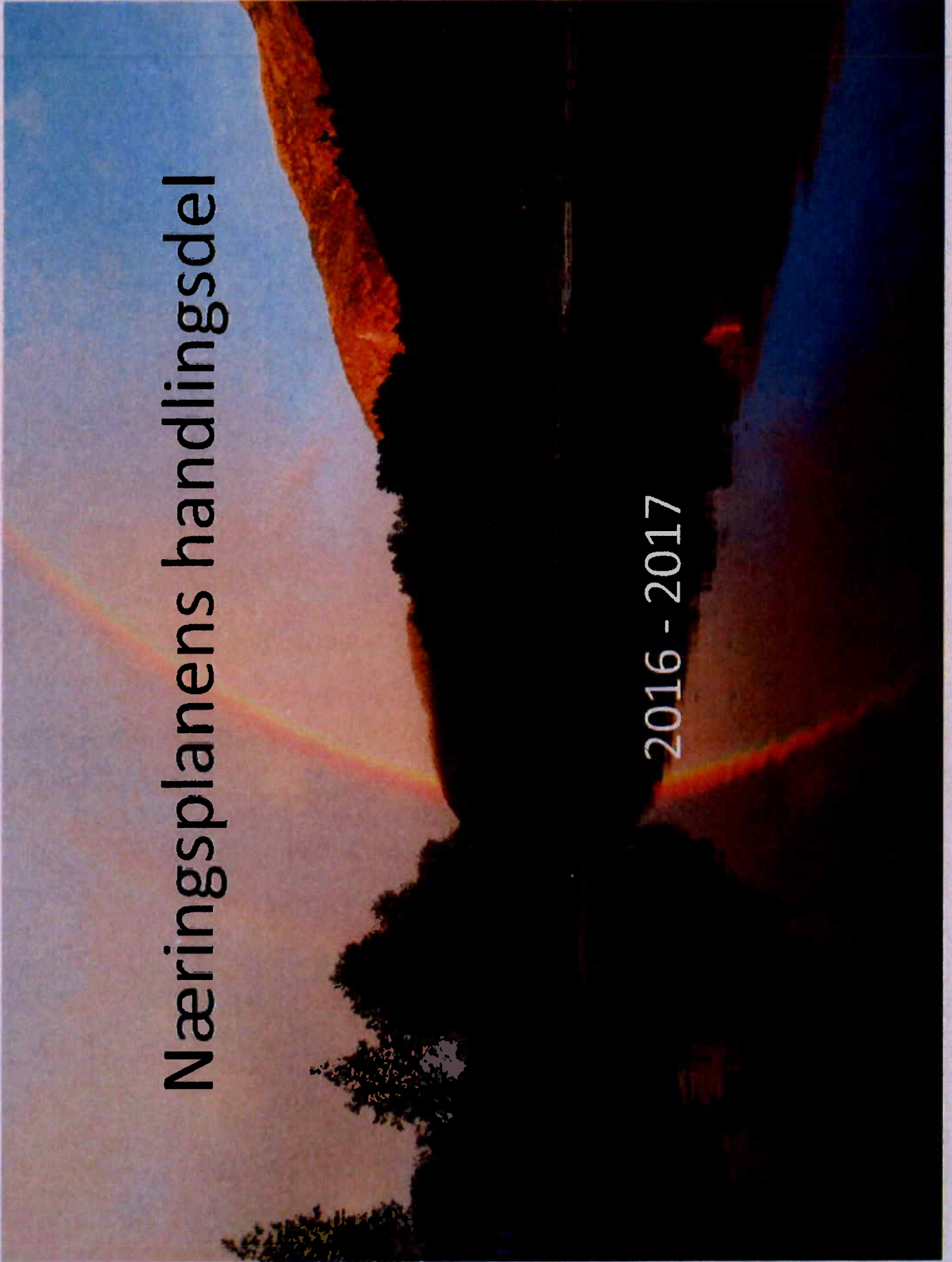
Strategi:

- Utrede utnyttelse av naturressurser som mineralforekomster, skog, vilt og spiselige ville vekster i lokal næringsmessig sammenheng.
- Stimulere til videreforedling av lokale råvarer.
- Fortsatt småkraftutbygging.
- Tradisjonsnæringer

Næringsplanens handlingsdel

2016 - 2017

1. Strategisk næringsplan 2016 – 2020

- Formannskap 3. februar
- Vedtak i kommunestyret 10. februar

2. Næringsplanens handlingsdel 2016 – 2017

- Møte med næringa – innspill/prioriteringer
- Formannskap 3. februar
- Vedtak i kommunestyret

Landbruk

Mål:

Det skal være attraktivt å drive landbruk i
Beiarne.

Produksjonsmål:

Øke melke- og kjøttproduksjonen med 10 % i
planperioden

Sikre de aktive gårdbrukerne sitt produksjonsgrunnlag

Strategi	Tiltak
Gjennom arealpolitikken - utøve en streng praktisering av boplikt på landbrukseiendommer.	
Arbeide aktivt for å sikre langsiktige leieavtaler på jord- og skogarealer til eksisterende bruk i drift.	
Aktiv påvirkning og veiledning til eire av landbrukseiendommer slik at bruk ikke legges ned.	
Sikre matproduserende jord gjennom en aktiv jordvernpolitikk.	
Sikre en god operativ veterinærtjeneste for produksjonsdyr.	
Politisk og administrativ påvirkning for å holde rovdyrbestanden på et nivå som sikrer reindrifta og beitenæringa næringsgrunnlaget i utmark.	

Legge til rette for økt kompetanse innenfor landbruket

Strategi	Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnad
Gi støtte til kurs- og møtevirksomhet				
Støtte opp om og bidra til faglige nettverk og forum for kompetanseheving.	Bondekafé	Landbrukskontor	Mnd. unntatt onnetid	5000
Gi økonomisk støtte ved etablering av tilleggsnæringer i landbruket, herunder lokal foredling av råvarer.				

Søke å opprettholde jordbruksdrift i hele bygda

Strategi	Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnad
Satse på ungdommen.	Studietur til Vefsn lbr.skole for 10. Klasse	Lbr.kontor/Oppv ekst	Høstsemester	5000 kr
Bistå ved generasjonsskifte.				
Bidra aktivt til eiendomsoverdragelser til beste for landbruket i kommunen.				

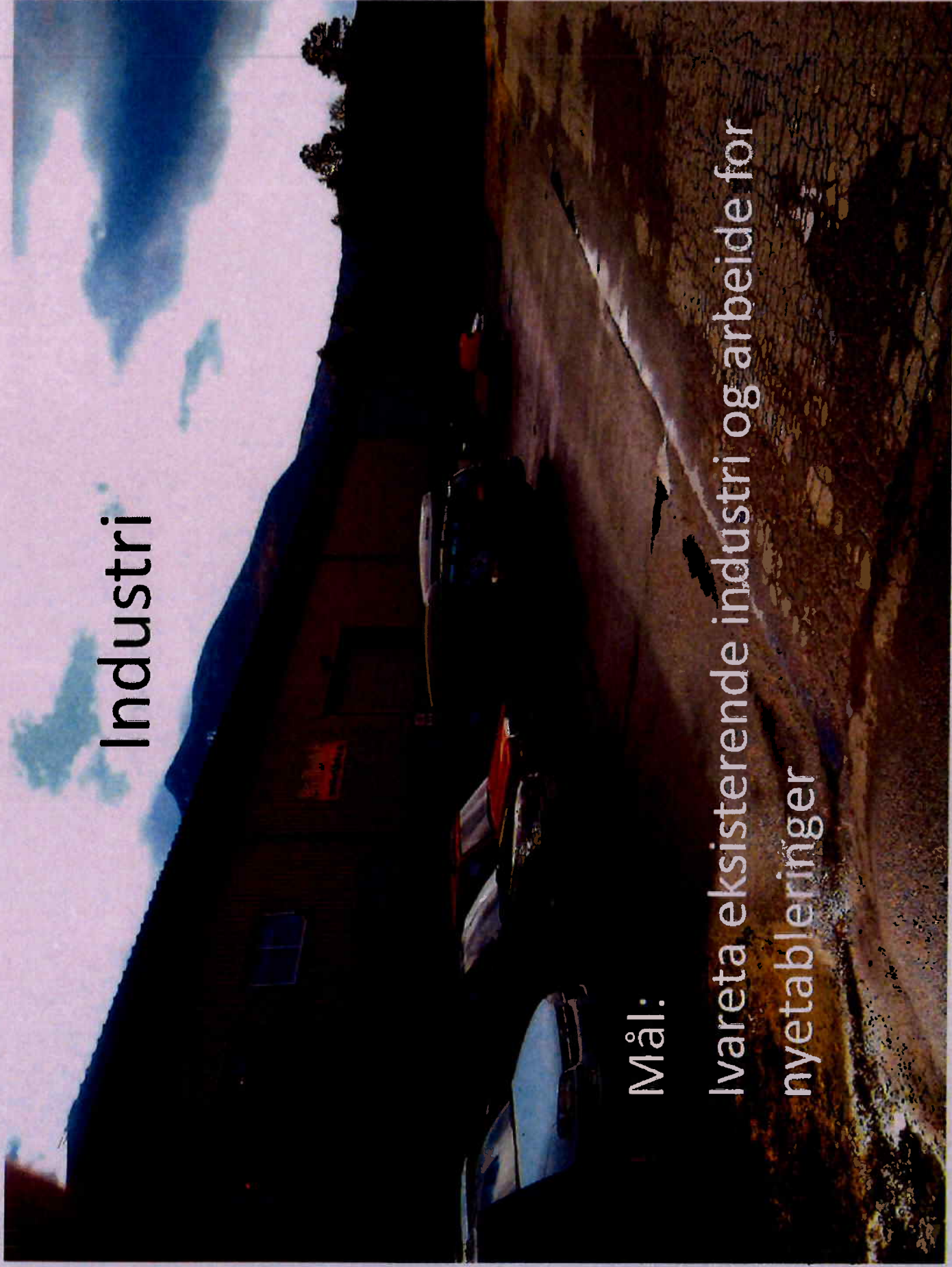
I et langsiktig perspektiv og på en fornuftig måte forvalte og bygge opp skog- og vilt/fiskressursene

Strategi	Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnad
Det skal legges til rette for at utmarksareal og naturressurser kan utnyttes i næringssammenheng				
Aktiv oppfølging av skogeierne med sikte på bedre kultiveringstiltak og økt avvirkning.				
Stimulere til videreføring av virke i bygda.				

Industri

Mål:

Ivareta eksisterende industri og arbejde for
nyetableringer

Handle hurtig om en industrietablering skulle bli aktuell

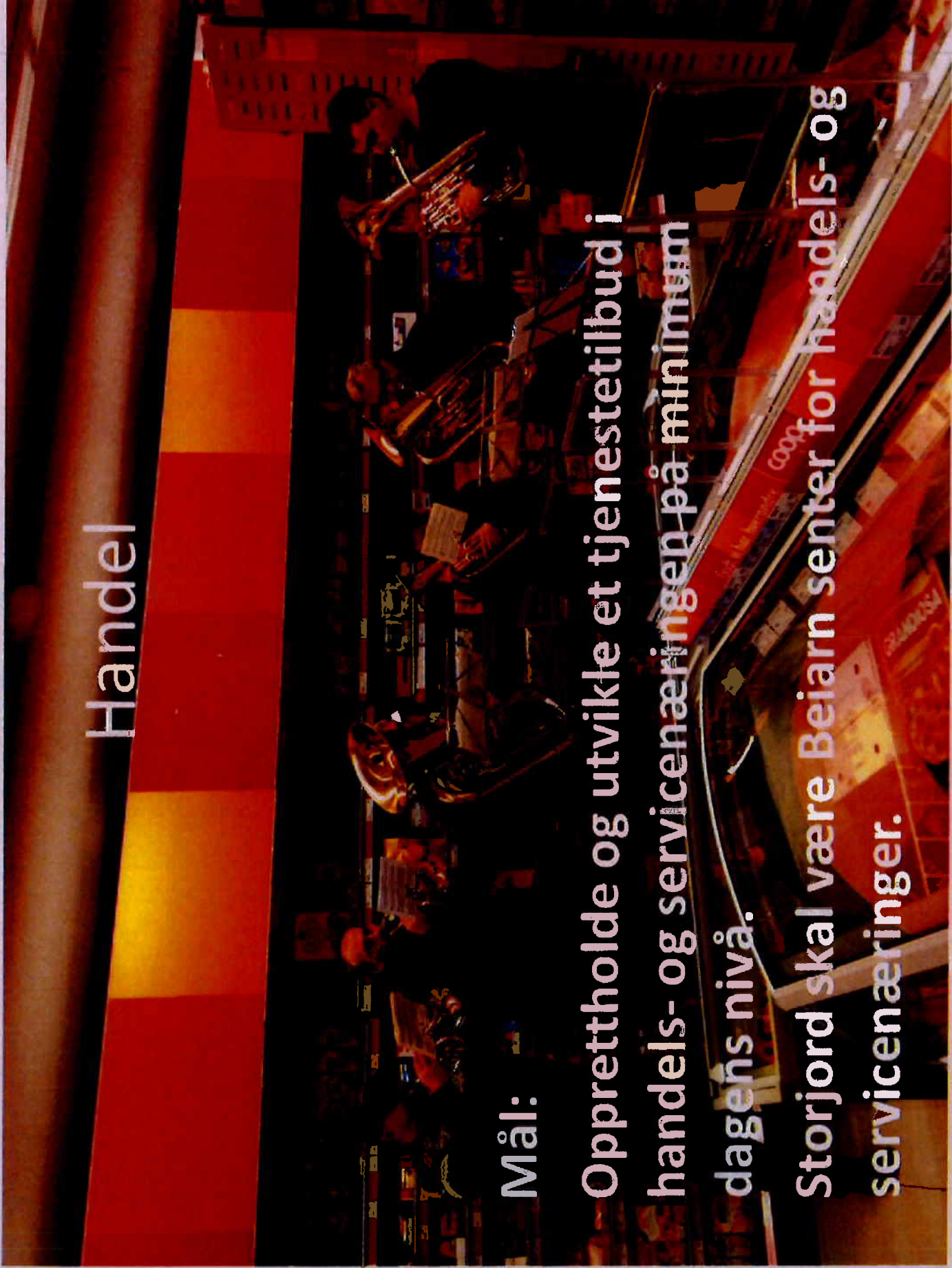
Strategi	Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnad
Være ajour i forhold til planlegging og kommunalt planverk.				
Sikre areal for evt. framtidig utvidelse av eksisterende industri og nyetableringer.				
Være til stede i de rette fora og på rett arena.				

Handel

Mål:

Opprettholde og utvikle et tjenestetilbud i handels- og servicenæringen på minimum dagens nivå.

Storjord skal være Beiarn senter for handels- og servicenæringen.

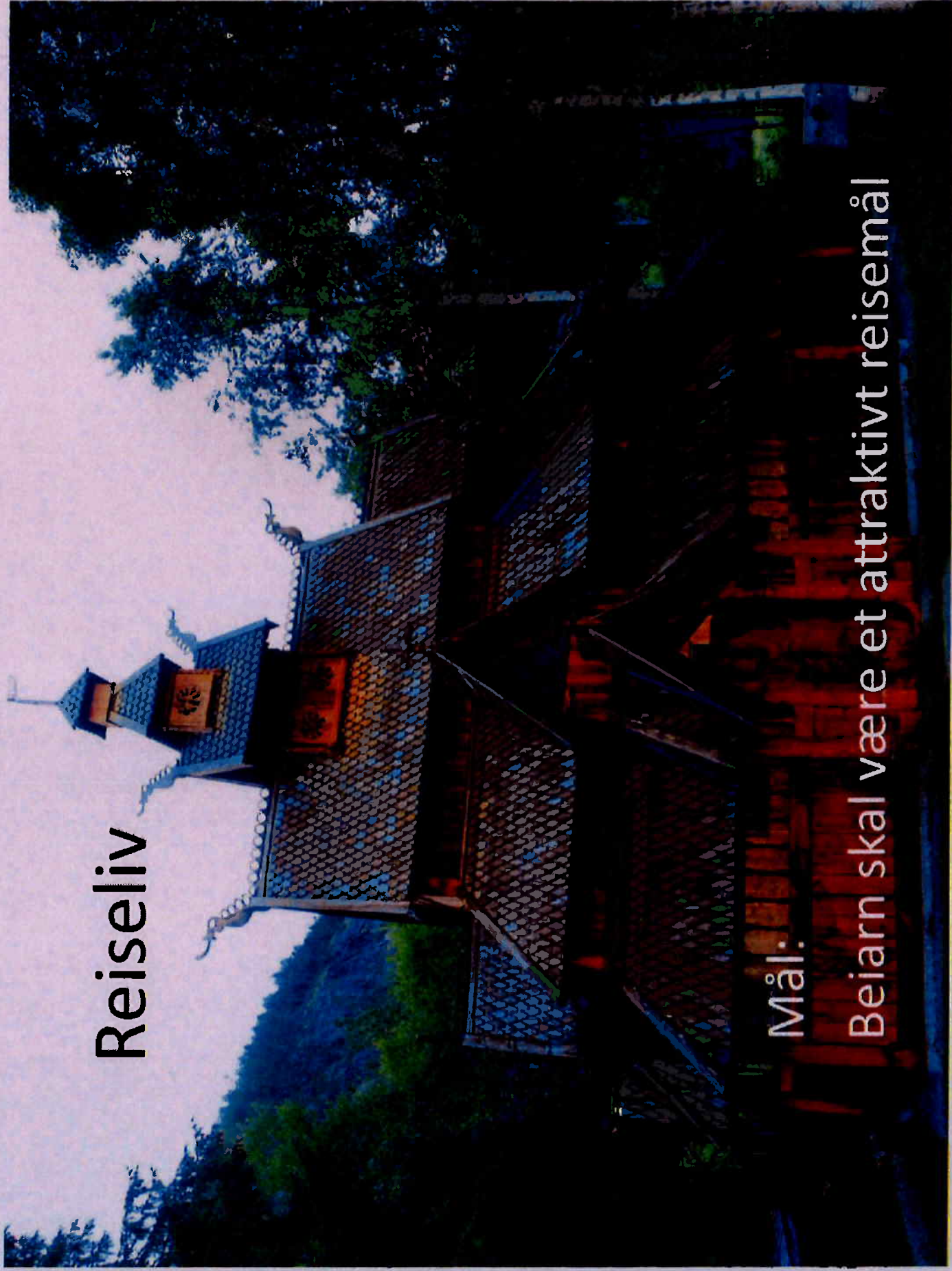
Utvikle Storjord som kommunens handels- og servicesenter

Strategi	Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnad
Tilrettelegge for nye etableringer i samarbeid med eksisterende bedrifter.				
Beirn kommune vil delta aktivt i arbeidet med å bevare og utvikle eksisterende arbeidsplasser innenfor handels- og servicenæringen.				

Reiseliv

Mål:

Beiarn skal være et attraktivt reiseområde

Beiarn kommune skal være pådriver og tilrettelegger for privat initiativ til kultur- og naturbasert reiseliv og opplevelsesprodukter

Strategi	Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnad
Bistå reiselivsbedriftene i deres kompetansebygging og utvikling.	Tilskudd reiselivskoordinator	Næring	3 mnd.	
Kombinasjonen kultur og reiseliv vil ha fokus i perioden. Den norsk/samiske kulturarven bør gjenspeiles i tiltakene.				
Bidra til etablering av en sterk og handlekraftig reiselivsforening, basert på samarbeid og felles mål.				
Utvikle Nasjonalpark-kommune-muligheten				
Bidra til å realisere vedtatte satsninger				
Bidra til å utvikle reiselivs- og opplevelsestilbudet i kommunen, basert på kultur og natur.				

Innovasjon og nyskaping

Mål:

Skape et miljø som stimulerer til nytenking og næringsetablering

Skape interesse for næringsetablering

Strategi	Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnad
Etablere et gründermiljø				
Bidra til å realisere etablering av næringsvirksomhet basert på lokale råvarer og ressurser.				
Gi tilbud om etablererutdannelse i samarbeid med Start opp Salten.				
Ungt entreprenørskap i barnehage og skole.				
Stimulere til inntak av lærlinger.				
Utvikle Beiarn som bo-, hytte- og fritidsboligkommune.				
Utvikle mulighetene innenfor kulturnæringsbegrepet.				

Næringsarealer

Mål:

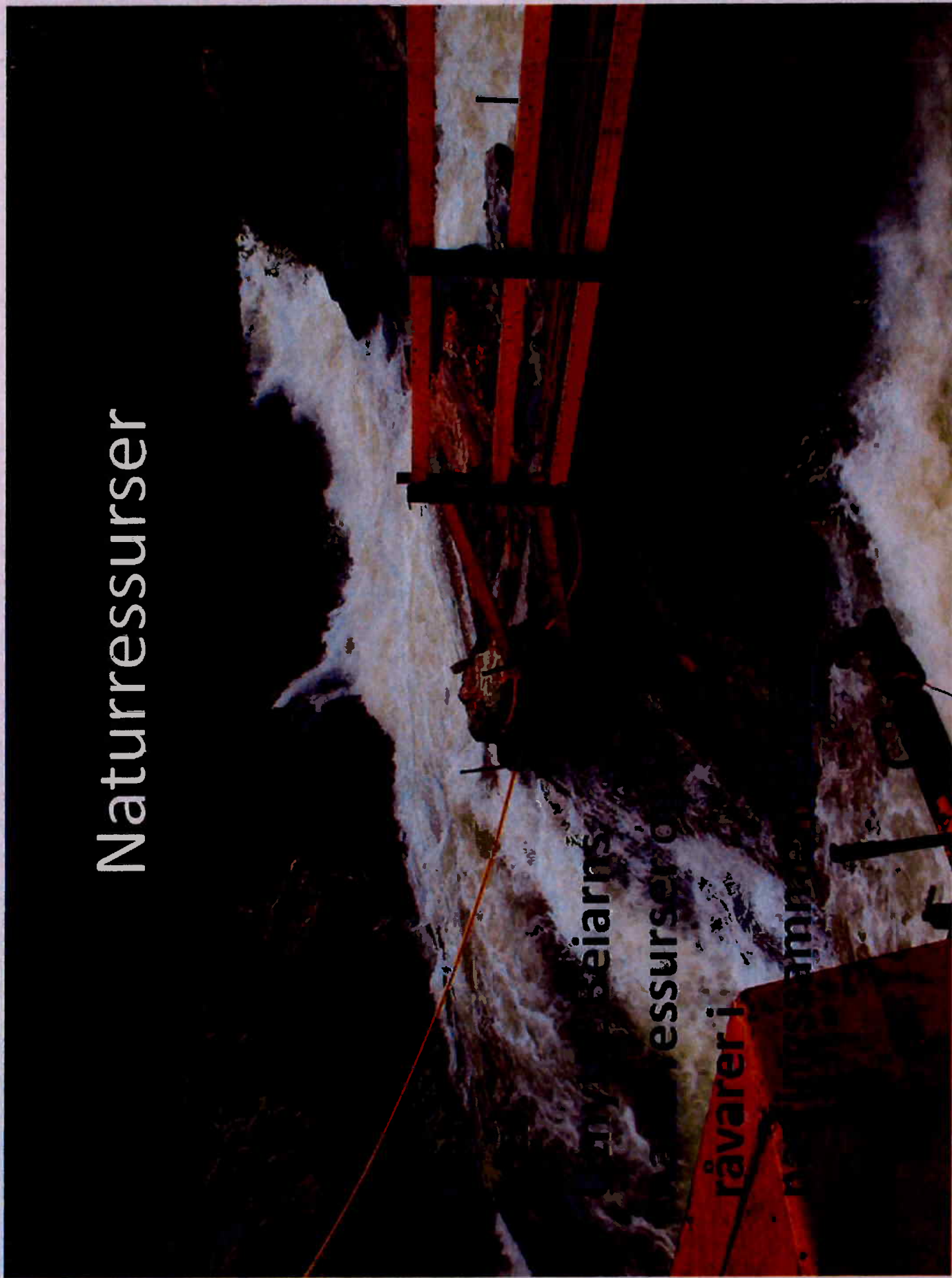
Boiseråtkommune skal til enhver tid ha tilstrekkelig næringsareal.

Sikre forretnings- og industriareal gjennom arealplan og reguleringsplaner

Strategi	Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnad
Ha tilgjengelig små og rimelige lokaliteter for nyetablerere.				
Bidra til etablering av nye næringsarealer når behovet er til stede.	Planleggingsmidler	Næring	2016	150 000 kr
Forberede tekniske installasjoner og infrastruktur på regulert næringsareal.				

Naturressurser

Þetta er beiarns

ressurser o

rávarer i

með því samræ

Utnyttede kommunens naturressurser på en positiv og balansert måte

Strategi	Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Kostnad
Utrede utnyttelse av naturressurser som mineralforekomster, skog, vilt og spiselige viller i lokal næringsmessig sammenheng.				
Stimulere til videreforedling av lokale råvarer.				
Fortsatt småkraftutbygging.				
Tradisjonsnæringer.				

RESSURSINNSATS: NÆRING OG UTVIKLING

Saksbehandler: Ågot Eide
Arkivsaksnr.: 16/42

Arkiv: U01

Saksnr.: Utvalg

3/16 Formannskapet
8/16 Kommunestyret

Møtedato

03.02.2016
10.02.2016

Formannskapets behandling:**Innstilling til kommunestyret:**

Beiarn kommunestyre avklarer framtidig ressursbruk i nærings- og utviklingsarbeidet, samt organisering av dette.

Vedtatt med 4 mot 1 stemme.

Saksordfører Håkon Sæther

Behandling/vedtak i Formannskapet den 03.02.2016 sak 3/16**Behandling:**

Rune Jørgensen fratrådte møtet i denne sak, Marit Moldjord tiltrådte.

Beiarn Bygdeliste v/Gudbjørg Navjord fremmet følgende forslag:

«Beiarn kommunes nærings- og utviklingsarbeid organiseres som følger:

1. Prosjektstillingen som næringskonsulent videreføres i 3 nye år og finansieres fra Næringsfondet.
2. SNU tilføres forvaltningskapital, - fri kapital i størrelsesorden 5 millioner kroner, fra Beiarn kommune.
3. Driftstilskuddet videreføres og det utarbeides en konkret bestillingsliste (se næringsplanen) av kommunens «næringsteam».
4. SNU tilbys kontor i et kontorfellesskap med næringskonsulent = Beiarn kommunes 1.linjetjeneste.»

Beiarn Arbeiderparti v/Håkon Sæther fremmet følgende forslag:

«Beiarn kommunestyre avklarer framtidig ressursbruk i nærings- og utviklingsarbeidet, samt organisering av dette. «

De to forslag ble satt opp mot hverandre.

Vedtak:

Beiarn kommunestyre avklarer framtidig ressursbruk i nærings- og utviklingsarbeidet, samt organisering av dette.

Vedtatt med 4 mot 1 stemme.

Saksordfører Håkon Sæther

Rådmannens innstilling:

Saken legges fram uten tilrådning.

Bakgrunn/ saksutredning:

Det er flere grunner til at denne saken framlegges nå:

- Det ligger til behandling et forslag til Næringsplan for Beiarn kommune som tilsier at det kreves bruk av ressurser, -både økonomiske og arbeidsmessige, for å få gjennomført planen
- Prosjektperioden med egen næringskonsulent går ut i april 2016 og det må raskt tas stilling til eventuell videreføring av denne stillinga.
- Styret i selskapet SNU AS har anmodet eierne om å komme sammen for å diskutere ønsker og framtid for selskapet. Det er innkallet til eiermøte den 26.februar. Det bør i forkant av dette møte gis styringssignaler til dette eiermøte.
- Dagens situasjon for kommunen vår krever en enda større satsing på næring- og næringsutvikling enn tidligere,

Ut fra dette bør det nå tas en politisk debatt på framtidig ressursbruk og organisering av nærings- og utviklingsarbeidet.

Beiarn kommunes næringsapparat består av

- Næringskonsulent, som er i 100% prosjektstilling fram til april 2016. Arbeider med forvaltning og utvikling i næringsaker, kontaktledd til Næringslivet i Beiarn. Er også sammen med kommunalleder kommunens førstelinjetjeneste for Innovasjon Norge
- Landbrukskontorets ansatte: som også er et forvaltningsapparat for statlig og kommunalt lovverk innen jordbruk/husdyrbruk/skogbruk/miljø og i tilleggsnæringer knyttet til landbruk.
- Kulturkonsulenten også involvert noe i reiselivsarbeidet.

- Rådmann: i mange saker er rådmann direkte koblet inn. I utviklingsarbeidet er også andre sektorer med, for eksempel teknisk, skole, sosial.
- SNU/ Sjøfossen Næringsutvikling AS: Næringssekskapet som kommunen er medeier i (aksjekapital) og har, siden oppstart, fått et årlig driftstilskudd fra Beiarn kommune (kr, 1 2016: kr 670.000). Pr. 1.01.16 har bedriften en daglig leder og en prosjektleder i full stilling. I tillegg til innleide konsulenter.

Forvaltningskapital/ressursbruk:

Landbruksforvaltninga forvalter kun ressurser i form av egne stillinger samt noen små fond som er opparbeidet over tid innenfor egen ramme. Enkelte prosjekter går igjennom landbrukskontoret der kommunen må være eier av prosjektet for å få midler fra Fylkesmannens landbruksavdeling.

Næringskonsulent/rådmann/kommunalleder har, i tillegg til egen arbeidsressur og driftsramme, delegert myndighet til å bevilge etablerermidler/oppstartmidler i enkeltsaker opptil kr. 25.000.

Næringsstyret/Formannskapet har budsjetttramme på kr. 400.000 i utlån og kr. 200.000 i tilskudd for 2016.

Kommunestyret vedtar næringsbudsjettet og kan foreta reguleringer og fatte vedtak på bruken av Næringsfondmidler og investeringsmidler(fondsmidlene)

I utviklingsarbeidet er det flere kommunale sektorer som koblet inn samt foreninger og bedrifter. Kommunen er høringsinstans på søknader som blir behandlet av Innovasjon Norge.

SNU AS: I sak 7 /13 i Beiarn kommunestyre sa Beiarn kommune at de har som intensjon å satse på og å videreføre SNU AS som en aktør i det lokale nærings- og utviklingsarbeidet. Selskapet har de siste åra ikke hatt egen forvaltningskapital som de har kunnet gå inn i prosjekter på. De har drevet med driftstilskudd fra Beiarn og Gildeskål samt for betaling for konsulentoppdrag. Eierskapet består av Gildeskåls aksjer 19,76 %, Beiarns aksjer 19,76 %, Gildeskål sparebank 3,29 % og SKS 57,19(SKS eiendom 50,26 og SKS produksjon 6,93) 1 nyansatt prosjektleder i SNU (fortrinnsvis på reiseliv) er fullt og helt betalt av Gildeskål kommune. I 2 år hadde SNU også en prosjektleder knyttet til reiselivsutvikling for Beiarn, med støtte fra Beiarn kommune.

SNU AS er nå inne i sitt 11. driftsår. De har pr. i dag kontorplass på Storfjord i Beiarn og på Inndyr. I starten var kontorlokalene i Beiarn lagt til kommunehuset.

Som en agenda for et kommende eiermøte har de reist en del spørsmål under følgende tittel «SNU, hva nå?»

Der legges det opp til diskusjon vedr forutsigbarheten for videre drift samt spørsmål om hva kommunene vil med selskapet, organisering og bemanning. Videre skal det diskuteres samarbeidet med kommunenes politisk og administrativt og selskapets manglende økonomiske virkemidler(verktøykasse). Fokus er også på kommunenes vilje/mulighet til bruk av fonds for å få til nyskaping eller hjelpe til i eksisterende bedrifter.

Vurdering:

Det vurderes nå som helt nødvendig å få til en avklaring om framtidig ressursbruk i nærings- og utviklingsarbeidet, samt organisering av dette. Det være seg bruk av midler til bemanning og til konkrete prosjekter og næringsutvikling/infrastrukturiltak og hvilke organisering det skal satses på.

Samarbeidet med SNU AS har ikke vært så tett som det burde være i den siste tida pga endret lokalisering og mangel på kapital. Kontorplassering på Storjord har gitt dårligere kommunikasjon mellom daglig leder i SNU AS og kommuneadministrasjonen. Vurderinga den gang var at det skulle være noe avstand mellom forvaltninga og selskapet. Det anses at det var en feilvurdering at selskapet skulle ut av kommunehuset.

Videre har ikke selskapet noe verktøykasse igjen i form av økonomiske midler. Spredning i form av kompetansebehov tilsier også at kompetanse må hentes utenfor egne rekker som da også krever eksterne midler.

Det har medført at en også må ty til andre investorselskap, med større tyngde og tilgjengelig kapital.

Kommunens investeringsmidler kan kun brukes som investeringskapital og kan dermed ikke brukes til tilskudd og lån til næringslivet. Det betyr at bruken av investeringskapitalen krever en aktiv eier. Næringsfondet, - og avkastning av dette, har en annen bruk.

Dagens situasjon med endringer i statens overføringspolitikk krever en enda større satsing på næring- og næringsutvikling enn tidligere, særlig når en velger å være liten kommune. Men også store kommuner har innsett dette. Det betyr at en må videreføre nåværende bemanning vedr.næringskonsulentstillingen og hvis SNU AS fortsatt skal tildeles driftsstøtte bør selskapet ha kontor plass på kommunehuset for sammen å få til bedre og proaktiv rolle i næringsutviklinga.

Vedlegg:

INTERKOMMUNALE SAMARBEIDSORDNINGER - EIERSTRATEGI - 2. GANGS BEHANDLING

Saksbehandler: Ole Petter Nybakk
Arkivsaksnr.: 12/4

Arkiv: 020

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
55/14	Kommunestyret	29.10.2014
30/15	Kommunestyret	23.06.2015
54/15	Formannskapet	25.11.2015
9/16	Kommunestyret	10.02.2016

Formannskapetets behandling: Innstilling til kommunestyret:

Beiarn kommunestyre vedtar interkommunale eierstrategier med de endringer som er foreslått av Salten Regionråd i juni 2015.

Enstemmig vedtatt.

Rådmannens innstilling:

Beiarn kommunestyre vedtar interkommunale eierstrategier med de endringer som er foreslått av Salten Regionrådet i juni 2015.

Bakgrunn/Saksutredning:

Salten Regionråd har arbeidet med felles eierstrategier for de selskaper og samarbeider saltenkommunene har sammen. Arbeidet har pågått i mer enn tre år og må betegnes som krevende.

Arbeidet er forankret i alle kommunene. Kommunestyret behandlet utkast til grunnleggende prinsipper for alle samarbeidene i oktober 2014, men det er nå nødvendig med ny behandling for å få til likelydende vedtak.

Rådmannsutvalget i Salten har på vegne av regionrådet hatt ansvar for arbeidet som har ledet frem til vedlagte dokument. Advokat Vibeke Resch-Knudsen har bistått for å utarbeide utkastet.

Dokumentet ble behandlet i Regionrådets møte av 5. juni 2014 og ble deretter oversendt de enkelte kommuner i Salten for behandling. I oktober 2014 behandlet kommunestyret i Beiarn saken og vedtok en rekke endringer i forhold til forslaget fra regionrådet.

Regionrådets oppsummering viste da at flere kommuner hadde ønske om endringer i strategien. Dette medførte at Regionrådet ikke kunne gjøre endelig vedtak i saken. Ønsket om endringer i strategien var i hovedsak knyttet til spørsmålet om antall deltakere i representantskapet, eventuelt samarbeide etter § 27 i fremtiden og hvilke prinsipper som skal legges til grunn for finansiering av de interkommunale selskapene.

Arbeidsutvalget i Regionrådet fattet 17 april 2015 et vedtak om å «nedsette et politisk forhandlingsutvalg bestående av ordførerne i Bodø, Fauske, Meløy og Sørfold kommuner. Forhandlingsutvalget gis mandag til å utarbeide et endringsforslag basert på de vedtak som er gjort i kommunene. Leder av rådmannsgruppa er sekretær for utvalget».

Arbeidsutvalget gjennomførte sitt arbeid i mai måned 2015 og kunne til Regionrådets møte 4. og 5. juni legge frem et samordnet forslag til endringer.

I Regionrådets møte i juni 2015 ble det i sak 21/15 fattet et enstemmig vedtak hvor Regionrådet sluttet seg til de endringer som forhandlingsutvalget var kommet med. Saken ble deretter besluttet oversendt kommunene for behandling. Etter behandling i kommunene må saken returneres Regionrådet for oppsummerende behandling.

Saksbehandlers vurdering:

Det vises til sak med rådmannens kommentarer til de enkelte punkter i strategien.

I de påfølgende punkter er endring markert med understrekning. Når saken behandles må man ta utgangspunkt i lokal sak med rådmannens forslag til vedtak og kommunestyrets endelige vedtak.

Rådmannen beklager at det har tatt tid før at saken blir forelagt kommunestyret til ny behandling, og har forståelse for noen områder oppfattes som noe komplekse. Samtidig har dette vært en langvarig prosess som nå må endes med et vedtak i kommunestyrene. Rådmannen anbefaler at kommunestyret slutter seg til de endringer som nå fremlegges.

Ettersom saken har tatt noe tid vil rådmannen kort repetere sakshistorikken:

Saken startet ved at representantskapet i IRIS beslutter utarbeidelse av eierstrategier for selskapet.

Etter en oppstart i arbeidet blir det bestemt at arbeidet skulle overtas av Regionrådet og at rådmenn i de 9 kommunene får ansvaret for saksutredningen

Regionrådet fatter i 2012 en beslutning om å opprette et prosjekt for utarbeidelse av en eierstrategi for de interkommunale selskapene. Prosjektets del I skal kartlegge og vurdere de ulike samarbeidene.

Gjennom en anbudskonkurranse ble advokat Vibeke Resch-Knudsen engasjert i 2013 til å kartlegge og anbefale videre tiltak mht de interkommunale selskap og samarbeider

I 2013 fremlegger advokat Vibeke Resch-Knudsen konklusjonene fra del I av rapporten. I Regionrådets behandling vedtas det å fortsette med del II av arbeidet med den hensikt i å rydde opp i uklarheter mht organisasjonsform, finansiering mv i samarbeidene.

Som del av dette utarbeides det et forslag til en eierstrategi som skal være felles for de 9 kommunene og omfatte alle selskap og samarbeid i regionen.

I forslaget til eierstrategier ligger det 13 viktige prinsipielle forhold som alle kommunestyrene må fatte vedtak på før den felles eierstrategien kan implementeres i fellesskapet.

Forslaget til eierstrategi samt et drøftingsnotat ble behandlet i Regionrådet i juni 2014 og ble deretter oversendt kommunene for behandling.

Etter behandling i kommunene ble det klart at kommunene hadde fattet ulike vedtak mht de grunnleggende forhold i eierstrategien.

Regionrådet har gjennom et politisk forhandlingsutvalg kommet frem til et felles forslag som Regionrådet ber kommunene vedta.

- 1. Prinsipper for styring av samarbeid;** prinsippene åpenhet, forutsigbarhet, effektivitet og tjenesteproduksjon i et langsiktig perspektiv legges til grunn for styring av samarbeidene/selskapene i Salten. Ingen endringer fra kommunestyrets opprinnelige vedtak
- 2. Finansieringsmodell;** I opprinnelig vedtak fra kommunestyret ønsket kommunestyret en finansieringsmodell basert på fordeling av kostnader pr innbygger. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: Målsettingen med dette prinsippet må være forutsigbarhet, samt det å finne en mest mulig rettferdig finansieringsmodell som alle kommunene kan være med på.
Følgende legges til grunn i valg av finansieringsmodell:
 - grunnfinansiering
 - innbyggertall
 - nytteverdiValg av finansieringsmodell kan gis tilbakevirkende kraft.
- 3. Vedtekter og selskapsavtaler;** Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: Innholdet i vedtekter og selskapsavtaler reguleres gjennom norsk lov. Dette legges til grunn i de tilfeller hvor det skal gjøres endringer i vedtekter eller selskapsavtaler.
Følgende ordlyd
“Dersom selskapsavtalen eller vedtektene er til behandling i kommunestyrene gjelder følgende ordning: Likelydende vedtak i 2/3 av kommunene er bestemmende. Den eller de kommuner som har et vedtak som avviker fra dette, må behandle avtalen på nytt. Alternativene blir da enten å gjøre et likelydende vedtak som flertallet eller tre ut av samarbeidet. Kommuner over 10 000 innbyggere har som kommunestyre dobbeltstemme i denne ordningen”
- 4. Informasjon;** på kommunenes hjemmesider skal det være lenker til de interkommunale virksomhetenes hjemmesider. Offentlige rapporter, meldinger og andre dokumenter skal være tilgjengelig der. Ingen endring
- 5. Antall deltakere i representantskapet;** kommunestyret vedtok at dagens ordning skulle videreføres. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: Til selskapenes representantskap velges det 2 representanter, 1 fra posisjon og 1 fra opposisjon fra hver kommune med tilstrekkelig antall varamedlemmer i rekke.

Ordfører avgir stemme på vegne av kommunen.

6. **Kontaktpersoner i kommunene;** for IKS'ene er det rådmannen som er kontaktperson, mens for øvrige samarbeid oppnevnes det kontaktpersoner innenfor det faglige virkeområde i kommunen til vedkommende. Ingen endring
7. **Honorar styremedlemmer;** retningslinjer (beskrevet i felles strategi for samarbeid og eierstyring side 11) for honorar for styremedlemmer ligger til grunn for styreverv i IKS'ene. Ingen endring
8. **Eierstrategi for hvert enkelt selskap;** kommunene forutsetter at alle selskapene selv utarbeider en konkret eierstrategi som behandles i styrende organer og forankres i eierorganet. Det forutsettes at forslagene til eierstrategi oversendes kommunene individuelt for uttalelse. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om at punktet tas ut av eierstrategiene.
9. **Samarbeide etter kommunelovens § 27;** samarbeid etter Kommunelovens § 27 i fremtiden brukes ikke mellom kommunene i Salten. Det anbefales at de ulike samarbeidene (§ 27) pålegges å gjennomgå sin egen virksomhet med bakgrunn i den fremlagte rapport og komme tilbake til Regionrådet med en anbefaling for sin egen fremtidige organisering. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: Samarbeid etter kml. § 27 skal i fremtiden ikke brukes mellom kommunene i Salten.
10. **Forholdet mellom IRIS Salten og Regionrådet;** vedtektene for IRIS endres slik at utviklingsoppgaver i fremtiden tilligger Regionrådet. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: at punktet tas ut av eierstrategiene.
11. **IRIS-fondet;** representantskapet i IRIS gjennomgår fondets retningslinjer med bakgrunn i den rapport som er fremlagt regionrådet. Representantskapet anmodes om å vurdere fondets retningslinjer og organisering av fondet. Ingen endring
12. **Regionrådets rolle;** til tross for at det kan være spørsmål omkring det helt formelle rundt Regionrådets rolle, er det rådmannens vurdering at kommunen ønsker regionrådet som en funksjonell arena for en bredere regional politisk debatt. Rådmannen anbefaler også at regionrådet er den foretrukne arena for felles utviklingsoppgaver for Salten. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: at punktet tas ut av eierstrategiene.
13. **Nordlandsmuseet m.fl (forholdet til stiftelser);** intet forslag til vedtak. Etter behandling i Regionrådet er det enighet om: Tas ut av eierstrategiene da stiftelser eier seg selv.

Vedlegg:

Forslag til felles strategi utarbeidet av adv. Vibeke R-Knudsen
Lokal behandling av utkast til felles strategi
Regionrådets sak juni 2015, med vedtak.

SALTEN REGIONRÅD

FELLES STRATEGI FOR SAMARBEID OG EIERSTYRING

FOR KOMMUNENE: BODØ, FAUSKE, MELØY, SALDAL, STEIGEN, GILDESKÅL,
SØRFOLD, HAMARØY OG BEIARN

Utkast 1

16.05.2014

ÅPENT, FORUTSIGBART, EFFEKTIVT OG LANGSIKTIG

Salten kommunene legger denne strategien til grunn ved styring av samarbeid og selskaper i Salten. Denne strategien er en del av kommunenes egne eierskapsmeldinger og retter seg mot kommunestyrene, eierrepresentantene og styrene. Eierstrategien er utarbeidet med tanke på å øke det politiske engasjement, legge felles føringer og sikre nødvendig handlingsrom for styring av de interkommunale selskapene og samarbeidene i Salten. Eierstrategien skal forelegges nye eierrepresentanter i selskapenes eierorgan samt styremedlemmer før de blir forespurt om å ta verv.

INTERKOMMUNALE SAMARBEID I SALTEN	2
SAMARBEIDENE I SALTEN	2
DEMOKRATISK LEGITIMITET.....	2
FELLES SAMARBEIDS- OG EIERSTRATEGI	2
PRINISPPER FOR SAMARBEIDENE I SALTEN.....	2
RUTINER I LIVSSYKLUSEN TIL SAMARBEID OG SELSKAPER.....	3
POLITISK SAKSBEHANDLING I FORKANT AV UTSKILLELSE	4
VALG AV ORGANISASJONSFORM.....	4
VALG AV FINANSIERINGSMODELL.....	4
BUDSJETTRUTINER	4
JURIDISKE RAMMER; VEDTEKTER OG SELSKAPSAVTALER.....	5
INFORMASJON OM SELSKAPER OG SAMARBEID	5
SELSKAPSSTYRING.....	6
FOLKEVALGT OG EIERROLLEN.....	6
OBLIGATORISK OPPLÆRING AV FOLKEVALGTE.....	7
ROLLEAVKLARING I SELSKAPSSTYRING.....	7
EIERSTRATEGI FOR HVERT ENKELT SELSKAP	8
MØTER OG MYNDIGHET	9
STYRET	10
STYRERS ANSVAR.....	11
EVALUERING, REVISJON OG KONTROLL	13
VEDLEGG TIL EIERSTRATEGIEN	15
VEDLEGG 1: JURIDISKE RAMMER FOR EIERSTRYRING	15
VEDLEGG 2: FORSLAG TIL RUTINER VED ETABLERING AV NYE SAMARBEID	21
VEDLEGG 3: FORSLAG TIL FINANSIERINGSMODELLER.....	23
VEDLEGG 4: FORSLAG TIL BUDSJETTRUTINER.....	24
VEDLEGG 5: UTKAST TIL TEMA FOR EIERSTRATEGIER I ENKELTSELSKAPER.....	25
VEDLEGG 6: UTKAST TIL RETNINGSLINJER FOR VALGKOMITÉ	29

INTERKOMMUNALE SAMARBEID I SALTEN

SAMARBEIDENE I SALTEN

Kommunene i Salten samarbeider på en rekke tjenestoområder og samarbeidene er ulikt organisert.

Noen av samarbeidene utfører lovpålagte tjenester for kommunene, mens andre yter tjenester som kun er et tilbud til innbyggerne. Kommunene deltar også i selskaper som tjener penger på sine tjenester og som kommer innbyggerne tilgode gjennom utdeling av utbytte til kommunene som eiere.

Felles for alle må være at de identifiseres med kommunene i Salten hva gjelder verdier og holdninger.

DEMOKRATISK LEGITIMITET

For kommunene i Salten er samarbeidene våre forankret i et mål om å sikre best mulig kvalitet for innbyggerne i regionen. Vi er bevisst på at vi sammen må forvalte fellesskapets ressurser på en måte som samsvarer med befolkningens oppfattelse av rett og galt. Dette handler om demokratisk legitimitet.

Vi er opptatt av at samarbeidene og selskapene vi deltar i har en kultur som samsvarer med Saltenkommunens mål og verdier. Både kommunene og samarbeidene våre bør derfor jevnlig og åpent diskutere etiske dilemmaer som oppstår når andre ivaretar kommunens oppgaver for innbyggerne.

Dette vil bidra til økt åpenhet i forhold til alle interessenter, og det bidrar til et mer effektivt og aktivt eierskap som sikrer demokratisk legitimitet.

FELLES SAMARBEIDS- OG EIERSTRATEGI

En felles strategi for styring av samarbeid og selskaper handler om forutsigbarhet. Både kommunen når de samarbeider om utførelsen av en tjeneste til innbyggerne, men også som eiere, kommunens representanter i selskapenes eierorgan og virksomhetene selv må ha mulighet til å innrette seg på slik måte at vedtatte prinsipper og gitte styringssignaler kan legges til grunn i en mer langsiktig strategi.

Dette er bare mulig når kommunene er tydelige på hva de vil med samarbeidene og selskapene.

Saltenkommunene vil fokusere på at samarbeidene skal gi en merverdi for innbyggerne i kommunene gjennom å utfordre samarbeidene og selskapene til å foreta jevnlig bruk/kundeundersøkelser.

PRINISPPER FOR SAMARBEIDENE I SALTEN

Det er særlig fire prinsipper som bør være styrende for samarbeidene i Salten:

Det skal praktiseres **åpenhet**, kommunene skal som eier være **forutsigbare** og det skal jobbes for størst mulig grad av **effektivitet** i tjenesteproduksjonen i et **langsiktig** perspektiv.

ÅPENHET

Åpenhet som en verdi knytter seg til eierne og selskapets linje i forhold til innbyggere, media, ansatte og omverden for øvrig og praktiseringen av offentlighetsloven.

For kommunen som eier, innebærer dette å sikre en åpen debatt om og forvaltning av forhold som gjelder samarbeidene og selskapene hvor etterprøvbarhet, likebehandling og transparens er sentralt.

Selskapet skal legge vekt på likebehandling av eierne ved at alle får samme informasjon.

For selskaper omfattet av offentlighetsloven innebærer det at rutiner for mulig innsyn skal tilrettelegges. Selskaper som har sin hovedvirksomhet innenfor forretning og som opererer i et marked, er ikke omfattet av offentlighetsloven. Så langt som mulig skal selskapene og forvaltningen av disse, praktisere åpenhet med mindre det gjelder konkurransemessige eller personalmessige spørsmål.

FORUTSIGBARHET

Kommuner skal være forutsigbare i sin eierstyring. Gjennom denne felles eierstrategien, eierstrategiene for enkelt-selskaper og kommunenes Eiermeldinger ønsker kommunene i Salten å være forutsigbare i sin styring av samarbeid og selskaper overfor samarbeidene selv, men også for innbyggerne i Salten.

EFFEKTIVT

Samarbeidene skal gi en merverdi for kommunene gjennom tjenester av god kvalitet til innbyggerne for lavest mulig pris. For kommunenes støttefunksjoner kan faglig samarbeid gjøre tjenesten bedre for kommunene.

Samarbeid skal evalueres av kommunene med jevne mellomrom for å vurdere om de oppnår den effektivitet som eierne og brukerne/kundene ønsker.

LANGSIKTIGHET

Selskapene forvalter offentlige ressurser og er fristilt den kommunale forvaltningen. De økonomiske og tjenestemessige valgene selskapene tar på vegne av sine eiere, skal ha langsiktighet som bærebjelke. Dette innebærer at den langsiktige formålsoppnåelse skal prioriteres fremfor kortsiktig avkastning og ressursforvaltning.

RUTINER I LIVSSYKLUSEN TIL SAMARBEID OG SELSKAPER

Når kommuner skal samarbeide bør alle alternativer vurderes før det konkluderes med organisasjonsform og ev. finansieringsmodell for det konkrete samarbeidet. Det kan også tenkes at noen samarbeidsområder har synergieffekter som tilsier at de bør organiseres sammen.

Likeledes er det viktig å evaluere valgte organisasjonsform og finansieringsmodell etter en viss tid, slik at det er mulig å justere noe som ikke fungerer etter forventningene. Evalueringen bør være både fra et eier-, bestiller- og utførerperspektiv.

POLITISK SAKSBEHANDLING I FORKANT AV UTSKILLELSE

Administrasjonen skal gi politikerne en balansert saksutredning ved en eventuell utskilling av en virksomhet i et interkommunalt samarbeid.

Ved selskapsetablering er det viktig å skille mellom kommunens rolle som eier, myndighetsutøver og arbeidsgiver, da dette har betydning for eierstyringen.

Se vedlegg 2: Forslag til rutiner ved etablering av nye samarbeid.

VALG AV ORGANISASJONSFORM

Ved valg av organisasjonsform bør det foretas en politisk, juridisk og økonomisk avveining av organisasjonsformen opp mot formålet med samarbeidet.

Offentlig støtte og anskaffelsesregelverket kan sette grenser for hvordan kommuner organiserer sin virksomhet. Dette må avklares før etablering.

Stiftelser har ingen eiere, og er ingen egnet organisasjonsform for kommunal virksomhet.

VALG AV FINANSIERINGSMODELL

Ved vurdering av finansieringsmodell for interkommunale samarbeid skal det tas utgangspunkt i følgende hovedlinjer:

- a) Kostnader fordelt etter innbyggertall.
- b) Kostnader fordelt etter innbyggertall, men fordelt på intervaller med synkende beløp ut fra økende innbyggertall.
 - *Differensiering av pris avhengig av innbyggertall, innehar en fordeling av grunnkostnadene på deltakerkommunene.*
- c) Likt grunnbeløp for alle deltakerkommuner.
- d) Differensiert grunnbeløp for deltakerkommuner.
 - *Grunnbeløpet må ta høyde for kriterier i rammetilskuddet som slår svært ulikt ut for de enkelte kommunene.*
- e) Etter uttak av tjenester.
 - *Uttak av tjenester betales til fulle av den enkelte kommune, inkludert overheadkostnader.*

Se vedlegg 3: Ulike modeller for finansiering av samarbeid.

BUDSJETTRUTINER

Det er viktig med forutsigbarhet og god dialog mellom samarbeidene og deltakerkommunene ved innarbeiding av samarbeidenes budsjett i kommunenes egne budsjetter.

Det er derfor utarbeidet rutiner for dialog mellom Regionrådet, rådmannsutvalget og samarbeidene.

Dersom det er behov for det, kan rådmannsutvalget også gjennomføre en samlet budsjettkonferanse for de interkommunale samarbeidene hvor tema er budsjettene i kommunene og i samarbeidene. Dette må da gjennomføres etter at rådmennenes budsjettforutsetninger er vedtatt i Regionrådet.

Se vedlegg 4: Forslag til budsjettrutiner

JURIDISKE RAMMER; VEDTEKTER OG SELSKAPSAVTALER

Kommuneloven har regler om hva vedtekter for interkommunale samarbeid etter kommuneloven må inneholde. Likeledes regulerer IKS-loven, aksjeloven og samvirkeloven hva selskapsavtaler og vedtekter må inneholde.

For samarbeid og selskaper etablert av Saltenkommunene skal vedtektene og selskapsavtalene holde seg så langt inntil minimum som det følger av den aktuelle lov.

Selskapsavtaler og vedtekter skal likevel uformes slik at det gis rom for en strategisk utvikling av samarbeidet, uten å måtte endre dokumentet. Om et selskap skal kunne operere i et marked, må konkurransevilkårene fremkomme.

ENDRINGER I DE JURIDISKE RAMMENE

Endring av minimumsinnhold i vedtekter for samarbeid etter kommuneloven og interkommunale selskaper etter IKS-loven, krever likelydende vedtak i alle kommunestyre i de deltakende kommunene.¹ Dette kan ikke delegeres til andre.

Endring i vedtekter for selskaper kan gjøres av selskapets eierorgan.

Dersom selskapsavtalen eller vedtektene er til behandling i kommunestyrene, gjelder følgende ordning:

Likelydende vedtak i 2/3 av kommunene er bestemmende. Den eller de kommuner som har et vedtak som avviker fra dette, må behandle avtalen på nytt. Alternativene blir da enten å gjøre et likelydende vedtak som flertallet eller tre ut av samarbeidet. Kommuner over 10 000 innbyggere har som kommunestyre dobbeltstemme i denne ordningen.

Endring av eierstrategier for enkeltelskaper foretas av selskapets eierorgan.

INFORMASJON OM SELSKAPER OG SAMARBEID

På kommunenes hjemmesider skal det være lenker til de interkommunale virksomhetenes hjemmesider. Offentlige rapporter, meldinger og andre dokumenter skal være tilgjengelig der.

¹ Se kml. §§ 27 og 28-1 e) og IKS-loven § 4.

SELSKAPSSTYRING

FOLKEVALGT OG EIERROLLEN

Kommunalt eide selskaper utfører viktige samfunnsmessige tjenester og forvalter betydelig kapital og infrastruktur. Det er viktig at folkevalgte er bevisst sin rolle som eier, for det er gjennom eierstyringen kommuner har mulighet til å påvirke selskapers rammer og handlingsrom.

Som folkevalgt utøver du politikk. Det handler om fordeling av goder og byrder for innbyggerne i din kommune. Det innebærer at mål blir satt, prioriteringer ordnet, verdier fordelt og virkemidler valgt og anvendt.

"I folkets tjeneste", er for meg en parole med mening. Den uttrykker at jeg i folkevalgtrollen står til tjeneste for, og er i løpende dialog med, de mennesker som har valgt meg. Dette er en toveis-kommunikasjon: på de ene siden forteller jeg om de saker som er til behandling i folkevalgte organer, for derigjennom å få innspill fra de som har meninger om, og berøres av, beslutningene. Men vel så viktig er å få innspill om de saker som ikke står på dagsorden, og som burde vært reist. I ombudsrollen får jeg mange slike henvendelser, og jeg står til disposisjon.»

Ivar Johansen, bystyremedlem i Oslo

Selskaper eid av kommuner er indirekte politisk styrt. Det vil si at kommunene eier gjennom deltakelse i selskapets eierorgan. Folkevalgte skal derfor ikke utøve ombudsrollen i forhold til kommunale oppgaver som er skilt ut i egne selskaper.

Rent juridisk, utøves eierstyring kun ved deltakelse i møter i selskaper eierorgan; generalforsamlinger for aksjeselskap, representantskap for interkommunale selskaper (IKS) eller årsmøter for samvirkeforetak.

IKS-loven § 7, 1. ledd:

Deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet. Representantskapet er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet.

Ot.prp. 53 (1997-1998):

Første ledd første punktum fastslår at deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet. Bestemmelsen innebærer at deltakerkommunene på grunnlag av deltakerforholdet ikke kan utøve noen myndighet i selskapet på annen måte enn gjennom sine representanter i representantskapsmøter.

Kommunens eierstyring bør derfor skje i politiske fora og utøves på grunnlag av skriftlige retningslinjer og fastsatte rammer som er vedtatt av de folkevalgte.

Den enkelte folkevalgte må utenom dette forholde seg til flertallsvedtak, fordi det i eierstyringen er kommunestyret som organ som utøver ansvarlig myndighet og fatter vedtak, ikke det enkelte medlem.²

Foruten noen forhold som etter IKS-loven må vedtas i kommunestyret, kan eierstyringen delegerer til formannskapet.³ Det forutsettes uansett at kunnskap om eierstyring blir gitt til alle medlemmene i kommunestyrene i Salten.

Det vil si at utenom i møter i disse eierarenaene, utøver ikke folkevalgte eierrollen.

OBLIGATORISK OPPLÆRING AV FOLKEVALGTE

Alt. 1 (felles):

Det skal gjennomføre felles folkeopplæring innenfor eierskap og selskapsstyring i første del av valgperioden. I tillegg skal hver enkelt kommune sette temaet på dagsorden på en folkevalgtdag i løpet av valgperioden.

Alt 2 (hver kommune):

Kommunene skal gjennomføre folkevalgtopplæring innenfor eierskap og selskapsstyring i første del av valgperioden.

ROLLEAVKLARING I SELSKAPSSTYRING

I eierstyringen er det viktig å skille mellom roller, oppgaver og ansvar. Det er viktig å ha klart for seg hvordan eierstyring utøves gjennom felles forståelse av begrepene:

Er dette noe kommunene kan bli enige om?

Folkevalgte i eierrollen	Den enkelte folkevalgte eller partigrupper har ingen direkte instruksjonslinje til selskapet eller representanter i det utøvende eierorganet. Saker som ønskes tatt opp, skal meldes som sak i kommunestyret på ordinær måte, etter en ev. forutgående diskusjon med kommunens eget eierorgan.
Kommunestyret	I enkeltsaker av prinsipiell eller av stor betydning, kan kommunestyret som kollegium og/eller formannskap instruere sin(e) representant(er) i eierorganet. Dette kan skje ved at representanten melder inn en sak til kommunens eget eierorgan i forkant av formannskaps-/kommunestyremøte eller at kommunens eget eierorgan melder saken inn etter forutgående samtale med representanten(e).
Kommunens administrasjon	Rådmannen og hennes/hans stab har ikke noen formell rolle i eierstyringen utenom rådmannens generelle ansvar for å påse

¹ Se kml. § 6.

³ Se IKS-loven § 4.

at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt. Det vil være naturlig å knytte rådmannen opp til kommunens eget eierorgan, men dette beslutter den enkelte kommune i sin eiermelding.

Kommunens eget eierorgan	Kommunen kan selv etablere et utvalg, sekretariat eller utpeke én person som ivaretar kommunens samlede eierportefølje. Organet kan operere som sekretær for kommunestyret/formannskap i eierspørsmål, eller kan delegeres myndighet til å behandle kommunens eierspørsmål på vegne av kommunestyret. ⁴
Utøvende eierorgan	All eierstyring skjer gjennom eierorganet (representantskap, generalforsamling eller årsmøte). De valgte representantene skal ivareta egen kommunes interesser gjennom aktiv deltakelse i selskapenes eierorgan. Eierorganet har som formål å sikre at eiers overordnede interesser blir ivaretatt i selskapet, formulere klare mål for selskapet og velge det rette styret.
Styret	Styre er ansvarlig for realisering av eiers mål og skal ivareta selskapets interesse. Styret representerer ikke enkelteierne, men selskapet. Styremedlemmene velges av det utøvende eierorgan, og det er ev. disse som har instruksjonsrett overfor styret og myndighet til å bytte ut styremedlemmer. Styrevervet er personlig og når særlige forhold foreligger kan styremedlemmer trekke seg fra vervet.

EIERSTRATEGI FOR HVERT ENKELT SELSKAP

Saltenkommunene skal sammen utforme en eierstrategi for hvert selskap de deltar i. Denne vil, sammen med selskapsavtalen eller vedtektene, være kommunenes styringsdokument i forhold til dette selskapet.

Formålet med eierstrategien er tredelt: Den gir eierne et godt verktøy til å styre selskapet, sikrer at selskapets formål etterleves og gir selskapet forutsigbare rammer for drift og utvikling.

Eierstrategien vil danne grunnlaget for selskapets strategi og synliggjør bakgrunnen for hvorfor kommunene eier selskapet.

Se vedlegg 5: Utkast til temaer for en eierstrategi.

⁴ Det er noen saker etter IKS-loven som kommunestyret ikke kan delegere til andre organ.

MØTER OG MYNDIGHET

MØTER I REPRESENTANTSKAP OG GENERALFORSAMLING

Møtene i de interkommunale selskapenes eierorganer skal gjennomføres på en måte som gir rom for reell dialog mellom selskapets representanter og eierne. Styret skal i forkant påse at flest mulig kan delta og tilrettelegge for at det blir en effektiv møteplass mellom eierne og styret.

Innkalling med sakliste skal sendes representantene og den postadressen kommunene har formidlet som mottaker. Dette skal skje minimum 4 uker før møtet. Utførlige saksdokumenter skal sendes senest 1 uke før møtet.

I aksjeselskap og samvirkeforetak må fullmakter være ordnet før møte. Det er ikke mulig å operere med fullmakt i IKS. Om et representantskapsmedlem i et IKS ikke kan møte, møter varamedlem.

Møtets varighet settes på forhånd av eierorganets leder i samråd med styreleder.

Styreleder og daglig leder har plikt til å delta i møtene. Etter aksjeloven skal selskapets revisor delta i generalforsamlingen når de saker som skal behandles, er av en slik art at dette må anses som nødvendig. For øvrig har revisor rett til å delta. Det legges til grunn at revisor deltar i de ordinære møter i selskapenes eierorgan.

I selskaper der det ikke er private eiere, skal de deltakende kommuners kontrollutvalg og kommunens revisor varsles og har rett til å være tilstede i møtene til selskapets eierorgan.

Det enkelte eierorgan behandler saker i tråd med den myndighet som loven har gitt eierorganet.

SÆRSKILT FOR REPRESENTANTSKAPENE

Det anbefales at det til selskapenes representantskap velges 1 representant med tilstrekkelig antall varamedlemmer i rekke.

I selskap hvor eierne hver har flere enn én representant i representantskapet, vil det respektive kommunestyret avgjøre hvilken representant som er stemmeberettiget.

I henhold til IKS-loven er det kommunestyret selv som avgjør hvilke(n) representant(er) som skal møte i representantskapet. Medlemmene som velges til representantskap er personlige medlemmer, og det tillates ikke at andre møter etter fullmakt. Dette innebærer at det ikke kan pekes ut andre vararepresentanter enn de som er valgt av kommunestyret. Kommunene anbefales derfor å sørge for tilstrekkelig antall varamedlemmer slik at deltakelsen i representantskapet sikres.

Representantskapets medlemmer velges for fire år og den enkelte kommune kan foreta nyvalg av sine representantskapsmedlemmer i valgperioden.

Representantskapet velger både leder og nestleder.

DIALOGMØTER

Det skiller mellom møter i eierorganet og dialogmøter (også kalt eiermøter). Dialogmøte er en overordnet møteplass mellom selskapet og eierne uten formell beslutningsmyndighet.

Dialogmøter skal blant annet benyttes til å innhente styringssignaler fra eierne før saker av strategisk betydning iverksettes. Dialogmøter kan også benyttes til å informere eierne om virksomheten og/eller endringer i selskapets rammebetingelser og brukes ofte som formøte til møter i selskapets eierorgan.

Dagsorden for dialogmøtene besluttes av styret i selskapet, ev. i samarbeid med representantskapets leder. Til dialogmøtet inviteres eierorganets medlemmer. Ut fra sakene som skal behandles i møtet kan ordførere, formannskap i eierkommunene, rådmenn, relevante fagpersoner i eierkommunene eller andre inviteres til dialogmøtet. Det forventes at styret og daglig leder er til stede. Både dialogmøter og møter i selskapenes utøvende eierorgan skal sikre at selskapets formålsparagraf er i samsvar med en eventuell endring i driften, og i tråd med den generelle utviklingen i samfunnet. Samordnet effektiviseringskrav overfor selskapet kan også diskuteres i dialogmøter.

FAGLIGE OG ADMINISTRATIVE MØTEPLASSER

For hvert selskap bør det opprettes faglige og administrative møteplasser mellom eierkommunene og selskapet. Her skal blant annet følgende forhold behandles:

- Avklaring av selskapets rolle som tjenesteleverandør og ev. kompetanseplanlegger.
- Saker i grensesnittet mellom selskapet og kommunens virksomheter.
- Utvikling og ivaretagelse av bestillerkompetansen i eierkommunene.
- Sikring av partenes innflytelse i utviklingsarbeid.

Hver kommuneadministrasjon skal oppnevne én ansatt som kontaktperson for selskapet. Kontaktpersonen skal følge opp samarbeidssaker av administrativ eller faglig art.

STYRET

ANTALL STYREMEDLEMMER

I forbindelse med etablering av selskap eller revisjon av selskapsavtalen/vedtektene, skal antall styremedlemmer vurderes med tanke på eiers behov for å realisere sine mål og sikre selskapets interesser. Selskapets størrelse og kompleksitet vil avgjøre om selskapene har 3, 5 eller maksimalt 7 eiervalgte styremedlemmer.

Antall medlemmer og ev. varamedlemmer må være nedfelt i selskapsavtaler for IKS. Det er ikke pålagt å ha varamedlemmer til selskapsstyrer. Om styret skal ha varamedlemmer, velges disse i rekke. Styret beslutter selv om 1. vara skal inviteres til styremøtene for å sikre kompetanse og kontinuitet.

VALGKOMITÉ

Det er eiers ansvar å sørge for en styresammensetning og overordnet styringsramme som er tilpasset selskapets formål og eierens forvaltningsverdier. Bruk av valgkomité skal sikre at styresammensetningen totalt sett gir selskapet den nødvendige erfaring og innsikt hva gjelder nødvendig politisk, faglig, juridisk og økonomisk kompetanse.

Det er selskapets eierorgan som oppnevner valgkomiteen og medlemmene av valgkomiteen fremmer forslag til styremedlemmer for selskapets eierorgan som formelt velger styremedlemmene. Valgkomiteen bør følge noen retningslinjer for sitt arbeid. Disse retningslinjene vedtas av selskapets utøvende eierorgan.

Se vedlegg 6: Utkast til retningslinjer for valgkomiteer.

STYREHONORAR

Styregodtgjørelsen skal reflektere styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Styreverv i selskaper må også vurderes i forhold til det personlige økonomiske og strafferettslige ansvaret dette vervet innebærer, og bør godtgjøres deretter.

Styremedlemmene bør få et faste styrehonorarer som skal dekke godtgjørelse til styremøter (ordinære og ekstraordinære) og forberedelser til disse. Det bør differensieres mellom styreleder, nestleder, ordinært styremedlem og varamedlem, hvor sistnevnte får honorar for oppmøte. Telefonmøter av konsulterende karakter godtgjøres ikke med møtehonorer.

Ev. tapt arbeidsfortjeneste og reiseutgifter dekkes etter regning. Sistnevnte i henhold til gjeldende satser i Statens reiseregulativ.

Ved fravær fra mer enn 1/3 av styremøtene i en periode foretas det en forholdsvis reduksjon i godtgjørelsen.

Valgkomiteen foreslår satsene på styrehonoraret, som en parallell prosess til innstilling på styrerepresentanter.

Eventuelle økte satser for honorering kan omfatte midlertidige, særskilte hensyn. Slik som for eksempel arbeidsintense perioder.

STYRERS ANSVAR

KOMPETANSE

Det er det enkelte styremedlems eget ansvar å ha tilstrekkelig kompetanse for å utføre vervet i det aktuelle selskapet.

Selskapets eierorgan skal dog sikre at nye styremedlemmer får nødvendig informasjon om selskapet i forbindelse med oppnevningen. Det er selskapet som utarbeider og oppdaterer skriftlig materiell til utdeling, ev. tilgang til elektronisk arkiv.

Styremedlemmer skal gis tilbud om styreopplæring, enten i regi av styret selv eller av eierne.

DIALOG MED EIER

Vedtak om å avhende eller pantsette fast eiendom eller andre større kapitalgjenstander i et IKS, eller foreta investeringer som er av vesentlig betydning for selskapet eller en eller flere av deltakerne skal tas av representantskapet. Er det tvil, må styret ta dette opp med representantskapet. For andre selskapsformer bør det vurderes om slike beslutninger skal behandles i eierorganet før styrevedtak.

Deltakernes eierstrategi må forankres i en selskapsstrategi. Selskapsstrategien er styrets verktøy for å operasjonalisere eiers formål og strategier for selskapet. Ansvar for selskapsstrategien er styrets og skal sikre operasjonalisering av eiers overordnet formål.

ETIKK

Det er viktig at selskaper som Salten kommunene er eier av eller medeier i, jobber med etiske retningslinjer for styret og de ansatte, slik at selskapets etiske profil forankres i bedriftskulturen.

Varsling er å si fra om kritikkverdige forhold. Arbeidsmiljøloven lovfester retten til å si fra om kritikkverdige forhold i virksomheten og gir arbeidstakeren vern mot gjengjeldelse. Arbeidsgiver pålegges å legge forholdene til rette for intern varsling. En naturlig del av arbeidet med etikk er gjennomgang av selskapets varslingsrutiner.

Styret plikter å sette etikk på dagsorden i styret og i selskapet. Hvilke etiske valg og dilemmaer som er aktuelle, vil variere fra selskap til selskap. Styret skal gi en vurdering av mulige dilemmaer i sin selskapsstrategi. Målsettingen er å sikre en felles oppfatning av gråsoner selskapet kan operere i og hvilke valg selskapet og de ansatte da bør ta.

KORRUPSJON

Saltenkommunene forventer at selskaper de deltar i har nulltoleranse mht. korrupsjon. Strenge krav til åpenhet og offentlighet er et effektivt virkemiddel mot korrupsjon. Kommunene i Salten er opptatt av at selskaper hvor de har eierinteresser, er åpne om dilemmaer knyttet til korrupsjon, interessekonflikter og inhabilitet.

MILJØ OG KLIMA

Saltenkommunene forventer at selskapene tar miljøansvar. Styret skal prioritere langsiktige, regionale og bærekraftige miljøløsninger i selskapets utøvelse av tjenester så vel som organisering. Mål, gjennomføring og evaluering av miljøarbeidet må være klart angitt. Selskapenes arbeid med miljøspørsmål må skje systematisk og dekke hele verdikjeden i virksomheten.

Selskaper og foretak hvor Saltenkommunene har eierinteresser er ulike hva gjelder påvirkning på det ytre miljø. Dette vil nødvendigvis påvirke hvor omfattende rutiner og systemer de ulike selskapene må utvikle for å sikre at virksomheten tar nødvendige miljøhensyn. Alle selskapene skal miljøsertifiseres. Grønne innkjøp bør gjennomføres etter anskaffelsesregelverket.

LØNNSSTRATEGI

Selskapene skal utforme lønns- og insentivordninger slik at de fremmer verdiskapningen, og skal være rimelige. Hovedprinsippet bør være at selskaper og samarbeid følger kommunal lønnsstrategi der disse er sammenlignbare.

SAMFUNNSANSVAR

Kommunalt eide selskaper er opprettet for å ivareta et samfunnsansvar og for å levere grunnleggende tjenester til innbyggerne. Eierstyring er viktig for å kombinere innbyggernes behov og samfunnets verdier med effektivitet og lønnsomhet. Omgivelsene har forventninger om samfunnsansvarlig eierskap og samfunnsansvarlig drift, hvor ansvaret går ut over kortsiktig profitt. Det forventes at alle selskapene tar et slikt samfunnsansvar og utvikler egne holdninger til forhold som bl.a. etikk, forebygging av korrupsjon, miljø, likestilling og integrering.

For selskaper er det styret som har ansvar for ivaretakelse av selskapets samfunnsansvar. Det forventes derfor at styrene i de enkelte selskapene tar samfunnsansvar, og at dette er integrert i selskapenes virksomhet og strategier.

MEROFFENTLIGHET

Det skal være åpenhet knyttet til Saltenkommunenes eierstyring, basert på prinsippet om meroffentlighet. Foruten de selskapene hvor markedsmessige hensyn tilsier det, skal selskaper kommunene deltar i praktisere meroffentlighet knyttet til sin virksomhet.

STYREEVALUERING

Egenevaluering av styrets arbeid gir styremedlemmene økt bevissthet om oppgaver, roller, myndighet og ansvar. Styreleder skal ta initiativ til styreevaluering én gang i året.

I tillegg til egenevalueringen, skal styret foreta en årlig rekrutteringsevaluering som oversendes valgkomiteen som styrets bidrag til eierorganets valg av styremedlemmer.

Styret bør evaluere daglig leder, og daglig leder bør gis mulighet til å evaluere styret.

Her kunne jeg laget en mal (tar litt tid...)

INFORMASJONSANSVAR

Selskapene skal gjøre offentlige rapporter, meldinger og andre relevante dokumenter tilgjengelige på sine hjemmesider.

Minst en gang hver kommunestyreperiode skal selskapet møte i kommunestyrene til sine eiere og orientere om virksomheten. Et egnet tidspunkt for informasjon om selskapet kan være når eierstrategien for dette selskapet skal opp til høring.

EVALUERING, REVISJON OG KONTROLL

EVALUERING AV EIERSSTYRING

Eierorganet og styret skal i hver kommunestyreperiode evaluere eierstyringen etter bestemte maler.

SELSKAPS- OG EIERSKAPSKONTROLL

Kontrollutvalget skal føre tilsyn med det kommunale eierskapet. Forskrift om kontrollutvalg (§ 14) hjemler at utvalget plikter å påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser og om eierinteressene utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Kontrollutvalgene i hver kommune er ansvarlig for at det gjennomføres kontroller. Kommunestyret kan fastsette regler for kontrollutvalget og revisors kontroll. Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest ved utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av eier- og selskapskontroll som vedtas av kommunestyret.

Kommunelovens § 80 gir kontrollutvalget en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen i sin helhet eier alene eller sammen med andre kommuner/fylkeskommuner. Kontrollutvalget har også rett til å delta i representantskapsmøter og generalforsamlinger. Det bør derfor være en dialog om hvordan man skal drive selskapskontrollen med selskaper der flere kommuner er eiere.⁵ En slik dialog bør samordnes av kontrollutvalgssekretariatet ved behandling av planene for selskapskontroll.

⁵ Selskapskontrollene består av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Eierskapskontrollen inneholder en generell del med selskapsinformasjon og en spesiell del med opplysninger knyttet til den enkelte eier.

Forvaltningsrevisjon er et dypdykk i selskapet, basert på bestilling, problemstillinger og revisjonskriterier. Kontrollutvalgene kan enkeltvis eller samlet, bli enige om at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon av interkommunale selskaper eller samarbeid. Dette kan da tas innenfor den enkelte kommunes ressurs for forvaltningsrevisjon og kan samordnes ved at kommunene har felles kontrollutvalgssekretariat og felles kommunerevisjon. Eventuelt må dette bestilles i tillegg, og betales av eierkommunen(e).

VEDLEGG TIL EIERSTRATEGIEN

VEDLEGG 1: JURIDISKE RAMMER FOR EIERSTRYRING

Kommunene som organisasjon har i oppgave å levere tjenester overfor innbyggerne som en rekke særlover pålegger dem. I tillegg står kommunene fritt til å påta seg oppgaver for sine innbyggere uten at dette er hjemlet i lov. Avhengig av den enkelte særlov, står kommunen fritt til å samarbeide med andre kommuner om oppgaveutførelsen. Kommunen står også fritt til å delta i privatrettslige selskaper. I en slik sammenheng opptrer kommunen som eier på lik linje med ethvert annet privat rettssubjekt.

Samtidig er det viktig å understreke at kommunen forvalter fellesskapets midler, uansett om virksomhetene er organisert som selvstendige rettssubjekter, samarbeid eller det foregår i egen organisasjon. Det er derfor sentralt at kommunen tar et særlig samfunnsansvar uavhengig av organisasjonsform. Bedre eierstyring krever kunnskap, og i det følgende er det en kort gjennomgang av samarbeid og selskapsformer som er mulig for kommuner når de samarbeider med andre.

Innholdet i kapitlene er underordnet det til enhver tid gjeldende lov- og regelverk.

STYRE TIL LØSNING AV FELLES OPPGAVER (KML. § 27)

Kommuner og fylkeskommuner kan opprette et eget styre til løsning av felles oppgaver som angår virksomhets *drift og organisering*, altså oppgaver av økonomisk og administrativt karakter. Det er ikke anledning til å samarbeide om offentlig myndighetsutøvelse § 27-samarbeidet.

Alle saker av viktighet må derfor tas opp i de respektive kommunestyrene som har ansvar utad for sin del av samarbeidets virksomhet. Det kan likevel reguleres i vedtektene at styret skal ha mulighet til å binde deltakerkommunene økonomisk, men kun i begrenset grad.

Vedtektene for det interkommunale styre skal inneholde bestemmelser om:

- a. styrets sammensetning og hvordan det utpekes,
- b. området for styrets virksomhet,
- c. hvorvidt deltakerkommunene skal gjøre innskudd til virksomheten,
- d. hvorvidt styret har myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser,
- e. uttreden fra eller oppløsning av samarbeidet

Et § 27-samarbeid er dermed et svært løst og uformelt samarbeid hvor lovgiver stiller få krav til organisering og styring. Dersom det overføres stor grad av kompetanse fra kommunene til styret, kan virksomheten ansees å være et selvstendig rettssubjekt med tilhørende arbeidsgiveransvar. Høyesterett avsa en dom i 1997 hvor skille samarbeid/selskap ble behandlet.⁶

Flere av samarbeidene i Salten er organisert som § 27 samarbeid. Noen av disse er også selvstendige rettssubjekt. Det er igangsatt et arbeid med å rydde opp i disse.

Det er ikke ønskelig å etablere flere slike samarbeid mellom Saltenkommunene. Nye samarbeidsløsninger skal organiseres etter de mer formaliserte samarbeidsløsningene i kommuneloven eller etter selskapslovgivningen.

⁶ Se Rt. 1997 s. 623.

VERTSKOMMUNESAMARBEID (KML. KAP. 5 A)

Vertskommuneløsningen gir mulighet til å samarbeide om offentlig myndighetsutøvelse. Gjennom denne modellen kan en kommune overlate utførelsen av offentlig myndighetsutøvelse til en vertskommune, så fremt lovverket som styrer virksomheten ikke er til hinder for det. Det opprettes ikke et nytt organ eller rettssubjekt, men oppgaven blir delegert fra egen kommune til den aktuelle vertskommunen.

For et vertskommunesamarbeid skal det opprettes en skriftlig samarbeidsavtale som vedtas av kommunestyret selv og vertskommunen skal orientere fylkesmannen om etableringen av samarbeidet. Samarbeidsavtalen skal inneholde en rekke bestemmelser (§ 28-1 e andre ledd) herunder uttreden og avvikling av samarbeidet.

Vertskommunen står fritt til å organisere virksomheten den har fått delegert. Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet på områder som er underlagt samarbeidet.

Det kan opprettes øvrige organer i et slikt samarbeid, men disse vil ha funksjon som arbeidsutvalg og kan ikke rukke ved den delegasjonslinjen som ligger i kommunelovens § 28-1 a-k.

STYRINGSSTRUKTUR

Det skilles mellom 2 typer organisasjonsstrukturer innenfor vertskommunesamarbeidet:

(1) Ved delegasjon av kompetanse som kommunestyret anser å være av ikke-prinsipiell karakter, opprettes et **administrativt vertskommunesamarbeid** (§ 28-1 b). Hver av de samarbeidene kommunene delegerer likelydende kompetanse fra eget kommunestyre til egen rådmann som igjen delegerer til rådmannen i vertskommunen.

(2) På områder der kommunestyret anser tjenesten å være av prinsipiell betydning, skal det delegeres likelydende kompetanse til **felles folkevalgt nemnd** (§ 28-1 c). Rådmannen i vertskommunen forholder seg til nemnda som fungerer som et lokaldemokratisk organ for samarbeidet. Nemnda kan igjen delegerer til vertskommunen administrativ myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller typer saker som ikke er av prinsipiell betydning.

Vurdering av hvorvidt tjenesten er av prinsipiell eller ikke prinsipiell betydning, avgjøres av hvert enkelt kommunestyre. Prinsipiell betydning kan forstås som oppgaver kommunestyrene delegerer til egen administrasjon i delegasjonsreglementet.

SAMKOMMUNE (KML. KAP. 5 B)

Samkommunen ble lovhjemlet i mai 2012 og er den andre modellen for samarbeid om offentlig myndighetsutøvelse. Kun kommuner og fylkeskommuner kan delta, og hver kommune kan kun delta i en samkommune.

Samkommunen er et selvstendig rettssubjekt som reguleres av kommunelovens kapittel 5 B med mindre annet er angitt (herunder forvaltningsloven og offentlighetsloven). Ved opprettelse gjelder arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse. De oppgaver og den avgjørelsesmyndighet som overføres samkommunen, må være identiske for alle deltakerkommunene.

Deltakerkommunene skal opprette en skriftlig samarbeidsavtale for samkommunen. Kommunestyret vedtar selv avtalen og visse endringer.

Den enkelte deltakerkommune hefter ubegrenset for en andel av samkommunens forpliktelser.

Tilsammen skal andelene utgjøre samkommunens samlede forpliktelser. En samkommune kan ikke være deltaker i interkommunalt samarbeid, men kan likevel forvalte midler i aksjer når dette har et finansielt formål. En samkommune kan være vertskommune (§ 28-1) for andre enn deltakerkommunene i samkommunen.

Samkommunen plikter å dekke inn underskudd i samkommunen. Deltakerkommunene plikter å yte tilskudd til inndekning av underskudd i samkommunen. Samkommunen kan bare ta opp lån dersom dette er fastsatt i samarbeidsavtalen. Dersom samkommunen skal kunne ta opp lån, skal avtalen inneholde et høyeste beløp for samkommunens samlede låneoptak.

Den enkelte deltakerkommune kan med skriftlig varsel til samkommunen og øvrige

STYRINGSSTRUKTUR

Samkommunestyret er samkommunens øverste organ. Samkommunestyret skal bestå av minst tre representanter med vararepresentanter fra hver deltakerkommune. Disse velges av og blant kommunestyrets medlemmer. Samkommunestyret velger selv blant sine medlemmer leder og nestleder. Lovens bestemmelser om ordfører og varaordfører gjelder tilsvarende for leder og nestleder i samkommunestyret.

Samkommunen skal ha en administrativ leder som settes av samkommunestyret selv. Det kan avtales at stillingen som administrativ leder i samkommunen skal gå på omgang mellom rådmennene i deltakerkommunene.

Kontrollutvalgets medlemmer velges blant medlemmene av kommunestyret, fylkestinget og kontrollutvalgene i deltakerkommunene. Hver deltakerkommune skal være representert med minst ett medlem i utvalget.

KOMMUNALT EIDE SELSKAPER

Ved selskapsorganisering skiller kommunen ut tjenesten i et selvstendig rettssubjekt. Forholdet mellom den enkelte kommune som eiere og selskapet ivaretas gjennom selskapsavtalen/ vedtektene. Kommunen ivaretar eieransvaret gjennom representasjon i det operative eierorganet og har instruksjonsmulighet overfor de som møter på vegne av kommunen i dette organet, det være seg representantskapet, generalforsamlingen eller årsmøte. I enkelte tilfeller har kommunen også et finansieringsansvar overfor selskapet, gjennom tilskudd eller fastsetting av priser for selskapets tjenester.

Deltakernes ansvar er forskjellig ut fra hvilken selskapsform som velges; det kan organiseres med ubegrenset deltakeransvar eller med begrenset deltakeransvar. I aksjeselskap og samvirkeforetak har aksjonærene/deltakerne normalt ikke noe ansvar for selskapets forpliktelser utover det de skyter inn ved etablering. De har derfor et begrenset ansvar for selskapets forpliktelser. I interkommunale selskaper etter lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) har deltakerne et ubegrenset proratisk ansvar (fullt ut kun innenfor sin prosent-/brøkvis eierandel) og i selskaper etter kml. § 27 ubegrenset solidarisk ansvar (en for alle, alle for en) om ikke vedtektene sier noe annet.

Ved utskillelse av kommunal virksomhet i selskaper, uansett organisasjonsform gjelder reglene om virksomhetsoverdragelse i arbeidsmiljøloven for de ansatte.⁷

⁷ Se aml. kap 16.

INTERKOMMUNALE SELSKAPER (IKS-LOVEN)

Interkommunale selskaper (IKS) er en selskapsform hvor kun fylkeskommuner, kommuner og andre IKSer kan være deltakere. IKSe er selvstendige rettssubjekter og ved utskilling av kommunal virksomhet til et IKS. Eierne omtales som deltakere. Et AS kan ikke være deltaker i et IKS, men et IKS kan eie aksjer i et AS.

Hver deltaker har et ubegrenset ansvar innenfor sin eierandel og et IKS kan i praksis ikke gå konkurs. På grunn av dette vil forretningsmessig virksomhet organisert som IKS være ulovlig offentlig støtte. Dette løses ofte ved at det etableres datterselskap organisert som aksjeselskap, der den forretningsmessige virksomheten utøves. Forvaltningen utøves da i morselskapet organisert som et IKS.

REPRESENTANTSKAPET

Et IKS skal ha et eierorgan, styre og daglig leder. Deltakernes myndighet i selskapet utøves i eierorganet som kalles representantskapet. Den enkelte kommune kan ikke utøve direkte innflytelse verken overfor styre eller daglig leder. Hver enkelt deltaker har instruksjonsmyndighet overfor sine medlemmer i representantskapet og kan gi instruks om blant annet stemmegivning. Det kan imidlertid ikke gis instruks som er i strid med lov, selskapsavtalen eller andre vedtak som er bindene for selskapsforholdet.

Representantskapet har en noe utvidet kompetanse i forhold til generalforsamlingen i et AS og det henger sammen med det ubegrensede ansvaret deltakerne har i selskapet. Når deltakerne påtar seg et større ansvar for selskapets forpliktelser er det også naturlig at styringsmulighetene utvides. Kommunestyrene utpeker navngitte representanter i representantskapet og personlige varamedlemmer. Det er ikke mulig å møte med fullmakt slik det er anledning til etter aksjeloven. Representantskapet utpeker også styret.

STYRE

Selskapet blir ledet av styret og daglig leder som representerer selskapet utad. Styrets myndighet er begrenset av selskapets formål og selskapsavtalen generelt i tillegg til eventuelle vedtak, instruksjoner og øvrige retningslinjer fastsatt av representantskapet.

Styrevervet er et personlig verv og medlemmene har tilsvarende ansvar som styremedlemmer i andre selskaper (AS/samvirkeforetak). Styremedlemmene plikter å erstatte skade som vedkommende forsettlig eller uaktsomt volder selskapet, den enkelte deltaker eller andre parter. Erstatningsansvar kan lempes dersom dette finnes rimelig under hensyn til utvist skyld, skadens størrelse, økonomisk evne og forholdene ellers.

AKSJESELSKAP (AKSJELOVEN)

Virksomheten i et aksjeselskap reguleres i aksjeloven og det er derfor aksjeloven som regulerer organisasjonsmessige spørsmål innenfor selskapet. Et aksjeselskap er et selskap hvor ingen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser. Kommuner kan delta sammen med andre offentlige rettssubjekter eller private. Det kan også etableres aksjeselskap hvor kommunen er eneste aksjonær.

Eierne i aksjeselskapet (aksjonærene) har i utgangspunktet bare mulighet til å tape aksjekapitalen (det som er skutt inn i selskapet). Kreditorer kan bare gå til selskapet med sine krav. Derfor er det en rekke regler i aksjeloven som begrenser eiernes adgang til å ta penger ut av selskapet.

En aksje gir også rett til aksjeutbytte. Størrelsen på aksjeutbyttet foreslås av selskapets styre, men blir bestemt av aksjeeierne på generalforsamlingen. Generalforsamlingen har ikke rett til å vedta et høyere utbytte enn styret foreslår, kun den størrelsen de foreslår eller eventuelt et lavere utbytte. Et aksjeselskap som ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser kan slås konkurs. Eierforholdet i et aksjeselskap kan endres ved kjøp og salg av aksjer. Som hovedregel krever overdragelse av aksjer samtykke fra selskapet, og de øvrige eierne har forkjøpsrett til å overta aksjene ved salg.

GENERALFORSAMLINGEN

Generalforsamlingen er selskapets eierorgan og kommunestyret må utstede fullmakt til den som skal representere kommunen i generalforsamlingen. Kommunestyret kan også treffe bindende vedtak om hvordan kommunens representant skal stemme i en bestemt sak. Dette fordrer at kommunestyret får til behandling saker i forkant av generalforsamlingen.

Generalforsamlingen har mulighet til å ta opp hvilken som helst sak til behandling hva gjelder selskapet. Dette innebærer at generalforsamlingen kan instruere styret og også omgjøre styrevedtak dersom selskapet ikke allerede har bundet seg i forhold til en tredjepart. En for inngående inngripen i driften av selskapet vil imidlertid ikke være i samsvar med den rollefordelingen aksjeloven legger opptil mellom eier og selskapsledelsen, og kommunen kan også pådra seg erstatningsansvar dersom den overtar den reelle styringen av selskapet.

STYRET

Aksjeselskap blir ledet av styret og daglig leder på vegne av eierne. Styret og daglig leder representerer selskapet utad. Kompetansen til styret begrenses av selskapets formål og øvrige vedtekter og eventuelle andre vedtak/instruks vedtatt av generalforsamlingen. Det kan f.eks. vedtektsfestes av visse type saker i hovedregel skal behandles i generalforsamlingen eller en konkret sak selv om styre etter aksjeloven har myndighet. Eksempler kan være økonomiske investeringer over en viss sum, lokaliseringsspørsmål eller opprettelsen av døtre.

Styreverv er et personlig verv med personlig ansvar. Styremedlemmer og daglig leder kan bli forpliktet til å erstatte skade som de i nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt selskapet, aksjeeier eller andre. Dersom styret eller daglig leder påfører selskapet en risiko som ut over den forretningsmessige forsvarlige, kan det medføre en erstatningsplikt. Det er også viktig å merke seg at styret og daglig leders aktsomhetsplikt skjerpes i situasjoner hvor selskapet er i økonomisk krise.

SAMVIRKEFORETAK (SAMVIRKEFORETAKSLOVEN)

Samvirkeforetak (SA) er en relativt ny organisasjonsform (2008) og har et sterkt innslag av brukerdeltagelse.⁸ Hovedformål må være å fremme medlemmenes økonomiske interesser, blant annet gjennom å gi stordriftsfordeler ved å samarbeide om en tjeneste. Deltakerne i samvirkeforetak har, i liket med i aksjeselskap, et begrenset ansvar for virksomheten. Medlemskapet er frivillig og ubegrenset, men knytter seg til bruk av foretakets tjenester eller kjøp av dets varer.

I motsetning til aksjeselskap er det ikke kapitalavkastning som er hovedmålet for samvirke, men bruk av foretakets virksomhet gjennom aktiv samhandling. Medlemmene skal i utgangspunktet behandles likt, blant annet gjennom at hvert medlem har én stemme på årsmøtet. Saklig forskjellsbehandling er likevel akseptert.

⁸ Se samvirkelova av 29. juni 2007 nr. 81.

Samvirkeovens utgangspunkt er at «intet» kommer ut fra samvirkeforetaket, med mindre dette er bestemt i vedtektene. Vedtektene må derfor gi uttømmende og presis regulering av de disposisjonsmulighetene en ønsker skal være gjeldende. Disponeringen må skje for hvert år, knyttet opp til årets overskudd. Overskuddet kan brukes til etterbetaling, avsettes til etterbetalingsfond, avsettes til medlemskapital-konto eller benyttes til forrentning av andelsinnskudd og medlemskapitalkonto.

ÅRSMØTE

Det øverste organ i samvirkeforetak er årsmøtet som tilsvarende generalforsamling i as og representantskap i IKS. Det er gjennom årsmøtet at medlemmene utøver sin overordnede myndighet i foretaket. Den overordnede myndigheten består bl.a. i kompetanse til å velge styremedlemmer, treffe vedtak som er bindende for medlemmene, instruksjonsmyndighet overfor foretakets øvrige organer, omgjøringskompetanse mht. andre foretaksorganers beslutninger, og kompetanse til å delegerer sin myndighet.

Som medlem av et samvirkeforetak, vil en kommune være representert ved en fullmektig på årsmøte, men det er en begrensning i at ingen kan være fullmektig for mer enn ett medlem i årsmøter.

Et sentralt samvirkeprinsipp er at medlemmene skal ha lik stemmerett, dvs. prinsippet om «ett medlem - en stemme». Det er dog adgang til å differensiere stemmeretten. Dette må fremgå av vedtektene.

STYRET

Styre i et samvirkeforetak har samme myndighet, oppgaver og ansvar som for aksjeselskap og IKS. Styret er underlagt årsmøte og vervet er personlig.

STIFTELSE

Stiftelser er regulert i Stiftelsesloven. Kommuner står fritt til å opprette stiftelser. Når opprettet, er stiftelsen å anse som et selvstendig rettssubjekt. Årsaken til at man velger stiftelsesformen er at man sikrer å forfølge et gitt formål ved at stiftelser ikke kan kjøpes opp eller overstyres av eiere. I tillegg vil man i noen grad kunne oppnå skattemessige fordeler.

Stiftelsen er forskjellig fra andre selskapsformer ved at den ikke har noen eiere. Stiftelsens formue eies av stiftelsen selv. Dermed blir det heller ikke betalt ut utbytte fra stiftelsen og oppretterne mister rådigheten over formuesverdien ved opprettelsen. Stiftelsen har ingen generalforsamling eller årsmøte og er ikke demokratisk styrt. Stiftelsens formål blir fastsatt ved opprettelsen, og adgangen til å endre dette i ettertid er begrenset.

Kommuner har ingen innflytelse på hvordan stiftelse styres, men dersom stiftelsen for eksempel mottar kommunalt tilskudd, kan det stilles vilkår for støtten. Kommunen øver i så fall innflytelse på stiftelsen i egenskap av sin rolle som offentlig myndighet.

STYRET

Stiftelser er pliktige å ha et styre som er stiftelsens øverste organ. Styrevervene er personlige og kan ikke overføres ved fullmakt. Hvis stiftelsen er næringsdrivende har de ansatte rett til representasjon i styret i saker som gjelder næringsvirksomheten. Styremedlemmene kan tilstås et rimelig vederlag i forhold til faktisk arbeidsmengde og ansvarsbyrde i stiftelsen. Det skal ifølge stiftelseslovens § 10 c) presiseres i vedtektene hvordan valg av styre skal skje.

VEDLEGG 2: FORSLAG TIL RUTINER VED ETABLERING AV NYE SAMARBEID

FORVALTNINGSMYNDIGHET OG FORHOLDET TIL SÆRLOVENE

Omfatter samarbeidet også vedtak i saker enkeltvedtak/myndighetsutøvelse?

FORMÅLET MED VIRKSOMHETEN

Hva er målsettingen med samarbeidet og hvilke antatte forventninger har en til gevinstene ved samarbeid. Dersom virksomheten skilles ut i et aksjeselskap og ikke har erverv som formål, skal dette tydeliggjøres i formålet. Risiko og forretningsområde skal tydeliggjøres.

HVILKE KONSEKVENSER HAR UTSKILLELSEN FOR DE ANSATTE?

Ved etablering av selvstendige rettssubjekter og overføring av ansatte til en vertskommune, gjelder arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse. Er det ønskelig, kan det ev. avtales ordninger som sikrer de ansatte fortrinnsrett til stillinger i egen kommune innenfor et gitt tidsrom.

HVA ER KOMMUNENS ROLLE I FHT TJENESTENE SOM SKAL UTFØRES I SAMARBEIDET?

Skal kommunen kjøpe tjenester fra samarbeidet og er dette innenfor regelverket om offentlig anskaffelser (ev. egenregi)? Holder vi oss innenfor regelverket om offentlig støtte? Har kommunen tilsyns- og kontrollansvar overfor virksomheten? Hvordan skal skille mellom eier og kommunens rolle som kunde sikres for å unngå mistanke om rolleblanding og forfordeling?

GRAD AV POLITISK STYRING OG KONTROLL

Er virksomheten av en slik art at politikerne ønsker større eller mindre grad av styring og hvordan skal dette organiseres?

LOKALISERING AV HOVEDKONTOR/VERTSKOMMUNE

Hvor skal samarbeidet lokaliseres? Dette er ofte en politisk viktig beslutning.

SKATT- OG MERVERDIAVGIFT

Hvilke regler for skatt og mva trer i kraft ved de ulike selskapsformene ifht den aktuelle virksomheten?

KOSTNADSNØKKELE FOR EIERSKAP

Hvordan skal deltakerne ev. dele kostnadene ved oppretting og drift – dette må avklares. Innskuddet fra deltakerne ved oppretting av et IKS, skal nedtegnes i selskapsavtalen. Dette fordi summen er utgangspunktet for hva kommunen kan ta med seg om de trer ut av selskapet.

ET POLITISK VEDTAK SKAL FØLGES AV SELSKAPSDOKUMENTENE

Vedtaket om utskillelse av virksomhet til et interkommunalt selskap, må følges av de grunnleggende dokumenter for virksomheten (vedtekter, selskapsavtale, aksjonæravtale, eierstrategi, retningslinjer for valgkomité etc) og en angivelse av eventuell overføring av formuesmasse og ev. tilbakebetalingsplan. I vedtektene/selskapsavtalen bør det stå tydelig hvorvidt selskapet utfører oppgaver etter egenregi eller er konkurranseeksponert.

VEDLEGG 3: FORSLAG TIL FINANSIERINGSMODELLER

MODELL 1:

1. Likt grunnbeløp for alle deltakende kommuner
2. Øvrige kostnader fordelt etter innbyggertall

Kommentarer: Grunnbeløpet bør speile administrative grunnkostnader som ikke er avhengig av kommunestørrelse.

MODELL 2:

Alle kostnader fordelt etter innbyggertall, men fordelt på intervallet med synkende beløp med økende innbyggertall som for eksempel:

- a. De første 5 000 innbyggere, kr 5 pr innbygger
- b. Fra innbygger 5 000 – 10 000 kr 4 pr innbygger
- c. Fra innbygger 10 000 – 20 000 kr 3 pr innbygger
- d. Fra innbygger over 20 000 kr 2 pr innbygger

Kommentarer: Denne modellen med differensieringen av pris, avhengig av innbyggertall, innehar en fordeling av grunnkostnader for samarbeidet på deltaker kommunene. Intervallene på antall innbyggere kan selvfølgelig endres.

MODELL 3:

1. Likt grunnbeløp for alle deltakende kommuner
2. Kostnader til felles avtalte tjenester fordelt etter innbyggertall
3. Uttak av tjenester ut over «grunnpakken» betales til fulle av den enkelte kommune, inkludert overheadkostnader.

Kommentarer: I enkelte virksomheter kan det være nødvendig å innføre en sikringsbestemmelse som sier at hvis ikke tilbudet benyttes fullt ut, skal den enkelte eierkommune gi et dekningsbidrag for tapet av inntekter i henhold til eierandel. Dette forutsetter at det er felles oppslutning blant deltakerkommunene om at tjenesten skal være bedre enn kun et «minimumstilbud». De kommunene som tar ut tjenester utover grunnpakken betale kostnadene i sin helhet inkludert overhead kostnader. Denne modellen gjør det mulig å gi et noe variert tilbud til deltakerkommunene avhengig av behov, og vil redusere interessekonflikter knyttet til ulikt tjenestebehov.

MODELL 4:

1. Differensiert grunnbeløp for alle deltakende kommuner
2. Øvrige kostnader til felles fordelt etter innbyggertall

Kommentarer: Grunnbeløpet må ta høyde for kriterier i rammetilskuddet som slår svært ulikt ut for de enkelte kommunene. Tilskuddet tilsier at kommuner med høyere rammetilskudd vil relativt sett ha et større behov for tjenester, og det er dermed rimelig at grunnbeløpet gjenspeiler dette. Prinsippet kan også anvendes ved tilskudd til administrative tjenester hvor kommunene får et grunnbeløp uavhengig av kommunestørrelse.

VEDLEGG 4: FORSLAG TIL BUDSJETTRUTINER

For de samarbeidene som budsjetteres over Saltenkommunens budsjetter gjelder følgende for eierkommunenes deltakelse i budsjettarbeidet:

Når	Deltakerkommunene	Samarbeidene/selskapene
Mars	Vedtakelse i Regionrådet av rådmennenes forslag til budsjettforutsetningene. Dette oversendes samarbeidene. Budsjettforutsetningene vil inneholde nødvendige krav til budsjettering.	Årsmelding og regnskap behandles i styret.
April	Årsmeldingene oversendes deltakerkommunene for mulighet til å gi innspill i representantskapsmøtet (IKS)	Årsmelding og regnskap behandles i representantskapene.
Mai		Styrebehandling av samarbeidets forslag til budsjett/økonomiplan for neste år. Oversendes deltakerkommunen for å sikre at kostnadene innarbeides i den enkelte kommunes midlertidige rammer.
Juni	Rådmannsutvalget sender brev til ordførerne om generelle økonomiske føringer for kommende budsjettår. Signalene videreformidles til samarbeidene.	
August		Styrebehandling av økonomiplan, budsjett i det enkelte selskap oversendes rådmannsutvalget/ Regionrådets administrasjon
August/ september	Dialogmøte mellom selskapsledelsen, eierorganets leder samt rådmannsutvalget vedrørende budsjettet. Selskapet presenterer her forarbeidet til budsjett og handlingsplan.	
Medio september	Økonomiplanforslaget fra samarbeidene behandles i Regionrådet	
September		Eierorganet vedtar budsjett og handlingsplan med umiddelbar oversendelse til kommunene.
Oktober	Rådmannen legger frem budsjettforslag for kommunen der selskapene og samarbeidene inngår.	
Desember	Kommunestyrene vedtar økonomiplan og budsjett inkl. bevilgninger til de interkommunale selskapene og samarbeidene.	

VEDLEGG 5: UTKAST TIL TEMA FOR EIERSTRATEGIER I ENKELTSKAPER

Eierstrategien er et supplement til selskapsavtalen/vedtektene og sammen har de status som eiernes styringsdokument for det konkrete selskapet.

Selskapsavtalen/vedtektene skal til enhver tid være samordnet med eierstrategien for selskapet. Revisjon av eierstrategi kan utløse revisjon av selskapsavtalen og vis versa.

Det anbefales at eierstrategien minst inneholder følgende punkter:

FORMÅL MED EIERSKAPET

Eierkommunenes hovedformål med sitt eierskap på kort og lang sikt.

Utviklingen i selskapet fra etablering til i dag (rammer og tjenester) samt grunnlaget for den enkelte deltakers deltakelse. Også hva eierne ser for seg i forhold til utvikling i samarbeidsområdet.

Hvorfor har kommunene gått sammen om dette området?

STYRINGSPRINSIPPER

Hvordan representeres eierne i eierorganet og hvordan er stemmefordelingen der?

Selskapet kan ta initiativ til å avholde drøftingsmøter for å luften forhold med sine eiere.

SELSKAPETS ROLLER, OPPGAVER OG HANDLINGSROM

Selskapet skal ivareta de roller og utføre de oppgaver som eierne anser som hensiktsmessig for å realisere eiernes formål med selskapet.

Presentasjon av selskapsformen og styringsmekanismene i den valgte selskapsformen. Om det er etablert et konsern bør alle selskapene i konsernet presenteres i sammenheng.

- Hva er formålet med samarbeidet og hvilke(t) oppdrag har deltakerkommunene gitt til samarbeidet? Samfunnsutvikler, Bestiller/utførerfunksjon, støttefunksjon til kommunene, finansielt instrument og eller annet.
- Hva er selskapets primære virkeområde og kan de påta seg andre oppgaver?
- Hvordan sikres rammene for tjenesteleveransene til eierne/kundene? Kan selskapet benytte underleverandører, etablere datterselskap eller samarbeide med andre?

VALG AV STYRE

Styret skal sammensettes på en slik måte at det blir i best mulig stand til å utføre de oppgaver det er pålagt. Styremedlemmer *kan* hentes fra kommuneadministrasjonen, folkevalgte eller fra næringslivet generelt. Som hovedregel bør det være slik at folkevalgte kun går inn dersom styreoppgavene har en politisk karakter. Før valget må aktuelle kandidater gis mulighet til å vurdere ev. habilitet.

Representantskapet nedsetter en valgkomité som følger vedtatte retningslinjer for valgkomiteen. Valg av styret skjer i representantskaps-/generalforsamlingsmøtet.

Se vedlegg 6.

GODTGJØRELSE TIL STYRET

Godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapene og fremstår som rimelig ut fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjøring bør ligge på et moderat nivå og se hen til den alminnelige lønns- og prisutviklingen i samfunnet når denne er oppe til justering.

I aksjeselskapene og de interkommunale selskapene er det hhv. generalforsamling og representantskap som årlig tar stilling til godtgjørelsens størrelse. Valgkomiteen kommer med forslag.

FORVENTNINGER TIL STYRET

Styret har ansvar for at selskapet forvaltes i tråd med eiers interesser. Styret skal ivareta den strategiske ledelsen av selskapet innenfor de rammer som er gitt av eier. Videre skal styret være en viktig diskusjonspartner og støttespiller til ledelsen i større saker. Samtidig må styret kontrollere ledelsens arbeid ut fra gitte målsetninger. Styret må derfor ha en uavhengig rolle i forhold til ledelsen. Et kompetent styre må kunne utfordre administrerende direktør og bedriften slik at det tas gode beslutninger.

MOTIVASJON FOR KOMMUNALT EIERSKAP

Spørsmålet om organisering må ses i forhold til virksomhetens karakter. Noen kommunale selskaper kan være drevet av rene forretningsmessige hensyn, mens for andre selskaper vil kjerneoppgavene være forvaltning og myndighetsutøvelse. Risiko og behovet for politisk styring bør stå sentralt i dette valget. En virksomhet med høy økonomisk risiko bør organiseres slik at eventuelt tap for kommunen begrenses. Aksjeselskaper vil da være mest aktuelt. I valget av organisasjonsform bør formålet med virksomheten diskuteres.

KJØNNBALANSE

I tillegg til det eksisterende kravet om kjønnsbalanse i kommunale utvalg, kommunale foretak og IKSer, er det også lovkrav om kjønnsbalanse i styret for aksjeselskaper hvor kommuner eller fylkeskommuner eier minst to tredeler av selskapet.

Dette krever samordning forut for valgene på generalforsamlingene.

HABILITET

Habilitetsbestemmelsene er de seneste årene blitt innskjerpet i lovverket, bl.a. gjennom endringer i forvaltningsloven. Ved valg til styret er det viktig å være klar over dette. At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Loven fastslår at en person er inhabil når han/hun leder eller har en ledende stilling, er medlem av styret eller bedriftsforsamling for et selskap som er part i saken og som ikke helt ut eies av stat eller kommuner, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken.

Forvaltningslovens § 6 fastslår at ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem, også der selskapene er fullt ut offentlig eid. KS Eierforum kommenterer at det likevel er viktig å understreke at politisk deltakelse i styrene generelt vil være tillatt, og at politisk kompetanse i mange virksomheter er viktig for

selskapsstyrene. Politikere som har eller har hatt styreverv har også en høyere generell interesse og kunnskap om selskapene og eierstyring, og bidrar på denne måten med viktig kompetanse i kommunestyret og deres ansvar.

SELSKAPSSTRATEGI

Som grunnlag for styringsdialogen mellom eierne og selskapet, forventes selskapet å etablere en selskapsstrategi, forankret i relevante nasjonale og lokale ambisjoner og føringer, eiernes eierstrategi samt selskapsavtalen. Selskapsstrategien skal angi:

- Visjon for selskapet
- Rammer for selskapets virksomhet
- Status for selskapets virksomhet
- Strategiske utfordringer for selskapet
- Strategiske mål og ambisjoner for selskapets virksomhet
- Selskapets strategiske og operative virkemidler

Selskapsstrategien skal rulleres minst en gang pr valgperiode. Det er styret som er ansvarlig for utarbeidelse av selskapsstrategien. Selskapsstrategien skal formelt vedtas i styret, men med mindre markedsmessige forhold tilsier det, skal denne behandles i representantskapet før vedtakelse.

OM DET ER AKTUELT: EIERSKAP I ANDRE SELSKAPER

Selskapet kan etablere hel- eller deleide datterselskaper, der dette tjener selskapets formål. Det legges til grunn at slike selskapetableringer rettes mot å løse oppgaver som ikke løses på en tilfredsstillende måte ved hjelp av eksisterende marked, samt at nye selskapetableringer ikke kommer i konflikt med andre eierinteresser kommunene måtte ha.

ØKONOMI

Det forutsettes at selskapet har en finansforvaltning som gir tilfredsstillende avkastning uten at det innebærer en vesentlig finansiell risiko for selskapet. Forvaltningen skal sikre lave finansieringskostnader og god likviditet.

Selskapets formuesforvaltning skal være gjenstand for betryggende kontroll, og styret har ansvar for dette. Dette kan blant annet sikres gjennom utarbeidelse av et finansreglement som regulerer selskapets risikoeksponering.

Om selskapet skal bygge opp en egenkapital bør dette stå her.

Modell for kostnadsfordeling mellom kommunene skal også inn her.

Eiernes innskudd, selskapsandel og forpliktelser bør reguleres her. I et IKS er dette veldig viktig da dette danner grunnlaget for hva den enkelte deltaker ev. kan ta med seg ut av selskapet ved eventuell uttreden.

UTTREDEN OG OPPLØSNING

Rutiner og forutsetninger ved uttreden og oppløsning bør reguleres i eierstrategien.

Trer det inne en ny deltaker eller går aksjene over til ny eier, faller eierstrategien bort om ikke den nye parten uttrykkelig eller stilltiende tilslutter seg denne. I utgangspunktet krever endring av eierstrategien enstemmighet blant deltakerne i det operative eierorgan, om ikke avtalen selv regulerer noe annet. Avtalen kan videre opphøre ved mislighold og eierskifte, men den kan ikke uten videre sies opp.

SELSKAPETS ÅRLIGE EIERMELDING

I tillegg til den årlige årsmeldingen skal selskapet årlig levere en eiermelding. Eiermeldingen vedtas i representantskapet sammen med årsmeldingen og videresendes eierkommunene til informasjon. Eiermeldingen skal rapportere i forhold til gjeldende eierstrategi og selskapsstrategi. Den skal primært vise i hvilken grad selskapet oppfylder eiernes forventinger og selskapets egne mål, gi informasjon om planlagte endringer i tjenestetilbudet, samt vesentlige endringer i kostnadsnivået for selskapet.

EIERSTRATEGI 2016-2020

Konkrete ønsker fra eierne til selskapet:

- 1.
- 2.
- 3.

VEDLEGG 6: UTKAST TIL RETNINGSLINJER FOR VALGKOMITÉ

MANDAT

Valgkomiteen skal i forbindelse med representantskapet/generalforsamlingens valg av medlemmer og varamedlemmer til styret i xxx foreslå kandidater til disse vervene, samt levere forslag til honorar for disse medlemmene i perioden.

STYRET I XXXX

Styret i xxxx består av x medlemmer, hvor x av medlemmene *med x numeriske varamedlemmer* velges av representantskapet/generalforsamlingens etter forslag fra valgkomiteen.

x ansattevalgt (e) styremedlem(mer) velges uavhengig av de eiervalgte styremedlemmene av og blant de ansatte og for 2 år av gangen.

Valgkomiteen skal legge vekt på de foreslåtte kandidatenes erfaring, kvalifikasjoner og deres evne til å arbeide som medlemmer av xxxx styre på en tilfredsstillende måte.

De eiervalgte styremedlemmene velges for 2 år, men slik at x av styrets medlemmer er på valg hvert år. Begrunnelse er at styret skal sikres kontinuitet.

VALGKOMITEENS SAMMENSETNING

Valgkomiteen består av x medlemmer oppnevnt av representantskapet/generalforsamlingen og velges for 2 år av gangen.

Selskapets styre og selskapets ledelse kan ikke velges inn i valgkomiteen.

Representantskapet/generalforsamlingen vedtar de honorarer som skal utbetales til medlemmene av valgkomiteen.

Valgkomiteens utgifter skal dekkes av selskapet.

PROSEDYRE

Daglig leder i xxxx kaller inn til møte i valgkomiteen 3 måneder før vårmøte i IKS/generalforsamlingsmøte.

Valgkomiteen kommer med skriftlig fremlegg til representantskapet/generalforsamlingen på kandidater til verv som styreleder og styremedlemmer. Dette skal sendes ut sammen med innkalling til møtet i eierorganet.

Valgkomiteen skal også foreslå honorar til styremedlemmene og styrets leder.

Valgkomiteens leder, eller den person som er gitt fullmakt av lederen, skal presentere komiteens anbefalinger i møte og gi en begrunnet fremstilling av anbefalingen.

VALGKOMITEENS ARBEID

Valgkomiteen setter selv grensen for sitt arbeid. Valgkomiteen bør kontakte styremedlemmer og ledelsen i selskapet og eksterne rådgivere kan benyttes ved behov.

Ved valg av medlemmer til styret *skal* det legges vekt på følgende:

- At styret får den kompetansen som er nødvendig for selskapet.
- At styremedlemmene har gode samarbeidsevner.
- En representativ sammensetning og minimum 40% representasjon av hvert kjønn.⁹
- Ivaretagelse av selskapets interkommunale eierskap.

Særlige egenskaper som *kan* vektlegges ved valg av medlemmer:

- Styreleder bør ha ledererfaring og et godt omdømme.
- Medlemmer av styret bør ha og/eller være villige til å tilegne seg ulik kompetanse som styret har behov for ut ifra styrets og selskapets situasjon.
- Medlemmene bør ha egenskaper og/eller erfaring som vil styrke styrets totalkompetanse.

De deler av styrets egnevaluering som er relevant for valgkomiteens arbeid, skal gjennomgås og tas i betraktning når valgkomiteen gir sin anbefaling.

Før valgkomiteen anbefaler de foreslåtte kandidatene, skal kandidatene bli utfordret på hvorvidt det kan være noen habilitets utfordringer og bli forespurt om de er villige til å motta vervet som styremedlemmer eller ev. styreleder. Bare kandidater som har bekreftet at de er villige til å inneha slike verv, skal anbefales av valgkomiteen.

⁹ Dette gjelder også varamedlemmene.

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 29.10.2014
Sak: 55/14

Resultat: Annet forslag vedtatt

Arkivsak: 12/4
Tittel: SAKSPROTOKOLL - EIERMELDING/INTERKOMMUNALE SELSKAP GAMMEL SAK 10/56

Vedtak:

1. Prinsipper for styring og samarbeid

Åpenhet, forutsigbarhet, effektivitet og tjenesteproduksjon i et langsiktig perspektiv legges til grunn som prinsipper for styring av de interkommunale samarbeidene og selskapene.

2. Finansieringsmodell

For finansiering av interkommunale samarbeider og selskaper legges et fast grunnbeløp som en viss % av samarbeidets/selskapets budsjetterte netto utgifter for kommende år til grunn. Resten finansieres av eierne etter innbyggertall. Innbyggertall må alltid vektes mest.

3. Vedtekter og selskapsavtaler

Når/dersom selskapsavtaler/vedtekter er til behandling i kommunestyrene, vil likelydende vedtak i 2/3 av kommunene være bestemmende. Kommuner med mer enn 10.000 innbyggere har dobbeltstemme.

4. Informasjon om selskaper/interkommunale formelle samarbeider

Kommunene skal ha lenker til de interkommunale virksomhetene på sine hjemmesider. Offentlige rapporter, meldinger og andre viktige dokumenter skal også finnes der.

5. Antall deltakere i representantskapene (IKS)

Det etableres en ordning der hver kommune peker ut én representant, samt vara, som møter med nødvendige kommunefullmakter i representantskapsmøtene.

6. Kommunal kontaktperson (IKS/formelle samarbeider)

For IKS-ene vil rådmannen eller den han bemyndiger (leder), være kommunal kontaktperson. For øvrige samarbeidsorganer skal kommunal kontaktperson vurderes og i tilfelle slik utpekes, skal det bekjentgjøres hvem det er.

7. Honorar til styremedlemmer

Retningslinjer for honorar for styreverv legges til grunn, slik foreslått i

strategidokumentet. Styregodtgjørelse skal reflektere ansvaret, kompetansen og tidsbruk for innehaver av vervet og svare til kompleksiteten og risikoen selskapsrepresentasjonen innebærer.

8. Eierstrategi til hvert enkelt selskap

Selskapene/samarbeidene skal jevnlig gjennomføre interne prosesser som gjør rede for formål og prioriterte fokus- og arbeidsområder. Selskapsstrategiene skal godkjennes av eierkommunene etter anbefaling av selskaps- /samarbeidsstyrene/representantskapene.

9. Samarbeide etter kommunelovens § 27 – fremtidige organisering

De ulike samarbeidene (§ 27) pålegges å gjennomgå sin egen virksomhet med bakgrunn i den fremlagte rapport. Samarbeidene må komme tilbake til Regionrådet med en avklart anbefaling om sin egen fremtidige organisering

10. Forholdet mellom IRIS Salten og Regionrådet

Felles utviklingsoppgaver for regionen skal ligge hos Regionrådet. Vedtektene i IRIS må endres i samsvar med dette.

11. IRIS-fondet

De rutiner som etableres for så vel avsetning som bruk av IRIS-fondet må så i forhold til at det er Regionrådet som er riktig aktør i forhold til felles utviklingsoppgaver.

12. Regionrådets rolle

Regionrådet skal følge de muligheter og begrensninger som følger av kommunelovens § 27, av rådets formålsparagraf og av til enhver tid gjeldende Saltenstrategier. Regionrådet skal ikke la seg bruke som en tilnærmet samkommune, selv om andre organer måtte ønske det. Om kommunene på forhånd har avklart dette gjennom vedtak, kan regionrådet tillegges spesielle oppgaver og begrenset ansvar, men aldri slik at det kan oppfattes som et forvaltningsorgan som bryter inn i de ordinære demokratisk valgte forvaltningsnivåene, stat, fylke og kommune.

13. Stiftelsene – herunder Nordlandsmuseet.

Stiftelser er selveide. Ingen stiftelser er eid av noen eller styrt av noen andre enn seg selv – bare stiftet av noen. Denne eiermeldingen – eller andre eiermeldinger for den del, vil bare være egnet til å omtale kommunenes samarbeid om stiftelsers innsats og oppgaver. Man vedtar ikke eierstrategier for noe man ikke eier. Å samhandle i praksis, slik at man til enhver tid har styrer i stiftelsene som nyter respekt og tillit og bidrar til at stiftelsen selv gjør det er noe annet.

14. Beiarn kommunestyre vil, etter at innspillene fra alle kommunene er drøftet i regionrådet, ta endelig stilling til de interkommunale eierstrategiene.

Beiarn kommune

15. Den kommunale samlede eiermeldingen vil bli fullført og fremmet til behandling etter at de interkommunale strategiene er vedtatt. Dette med tanke på samordning og en mest mulig lik holdning/eierpolitikk.

Behandling:

Det ble votert over hvert punkt i innstillingen.

For pkt. to om finansiering fremmet ordfører endringsforslag slik tillegg:
Dette prinsippet skal gjelde for nye samarbeider. For eksisterende samarbeider ønsker Beiarn kommune å beholde den kostnadsfordelingen man har.

For pkt. sju om honorar til styremedlemmer fremmet representanten Ørjan Kristensen forslag om likt honorar for styreverv i alle IKS-selskapene. Dette forslaget fikk fire stemmer og falt.

Pkt. 9 om honorar er kommet dobbelt og tas ut slik at pkt. 10 bli pkt 9 mv.
Nytt pkt. 14: Beiarn kommunestyre vil, etter at innspillene fra alle kommunene er drøftet i regionrådet, ta endelig stilling til de interkommunale eierstrategiene.

Nytt pkt. 15: Den kommunale samlede eiermeldingen vil bli fullført og fremmet til behandling etter at de interkommunale strategiene er vedtatt. Dette med tanke på samordning og en mest mulig lik holdning/eierpolitikk.

SR-sak 21/15 INTERKOMMUNALE EIERSTRATEGIER I SALTEN: FELLES STRATEGI FOR SAMARBEID OG EIERSTYRING

Sammendrag

Salten Regionråd behandlet i juni 2014 forslag til eierstrategidokument "Felles strategi for samarbeid og eierstyring" og gjorde følgende enstemmige vedtak i SR-sak 14/14:

1. Salten Regionråd tar presentasjonen til orientering og slutter seg til hovedlinjene i strategidokumentet.
2. Strategidokumentet "Felles eierstrategi for samarbeid og eierstyring" sendes til kommunene for uttalelse.
3. Kommunene bes særskilt om å kommentere problemstillingene som er skissert i drøftingsnotatet.
4. Kommunene bes å gi tilbakemelding innen 1. november slik at saken kan behandles i regionrådets møte den 27. – 28. november 2014.
5. Strategidokumentet sendes tilbake til kommunene for endelig behandling.

Proessen med arbeidet om interkommunale eierstrategier har pågått siden 2012. Arbeidet har sin bakgrunn i et vedtak i representantskapet i IRIS Salten, men også etter et ønske fra de enkelte kommuner både politisk og administrativt. Rådmannsgruppa har ledet prosessen med utarbeidelse av strategidokumentet, med bistand fra advokat Vibeke Resch-Knutsen.

I regionrådets møte i november 2014 ble følgende enstemmige vedtak fattet i SR-sak 54/14:

"Arbeidsutvalget får i oppgave å jobbe videre med saken med sikte å legge den frem for regionrådet i juni 2015."

Beskrivelse

Følgende momenter har vært til vurdering i kommunene, jf. vedlagte drøftingsnotat:

1. Prinsipper for styring av samarbeid
2. Finansieringsmodell
3. Vedtekter og selskapsavtaler
4. Informasjon
5. Antall deltakere i representantskapet
6. Kontaktpersoner i kommunene
7. Honorar styremedlemmer
8. Eierstrategi for hvert enkelt selskap
9. Samarbeide etter kommunelovens § 27
10. Forholdet mellom IRIS Salten og Regionrådet
11. IRIS-fondet
12. Regionrådets rolle
13. Nordlandsmuseet (forholdet til stiftelser) – ikke alle kommunene har behandlet dette punktet.

Oppsummering		
Prinsipper	Konklusjon	Regionrådets anbefaling
1: Prinsipper for styring av samarbeid 4: Informasjon om selskapene 6: Kontaktpersoner i kommunene 7: Honorar til styremedlemmer 11: IRIS-fondet	Kommunene slutter seg til disse prinsippene	Kommunene slutter seg til disse prinsippene
2: Finansieringsmodell		Må diskuteres
3: Vedtekter og selskapsavtaler		Må diskuteres
5: Antall deltakere i representantskapet	Alle kommunene, foruten Fauske og Steigen, har sluttet seg til forslaget om at hver kommune møter med 1 representant med nødvendige fullmakter i representantskapet.	Fauske og Steigen bes å omgjøre sitt vedtak, og slutte seg til forslaget om at hver kommune møter med 1 representant med nødvendige fullmakter i representantskapet.
8: Eierstrategi for hvert enkelt selskap	<p>Det er i drøftingsnotatet stilt spørsmål om kommunene skal gå sammen om å utarbeide eierstrategier for de enkelte selskaper. Det er unaturlig (jf. vedtak til Fauske, Gildeskål og Steigen) at det enkelte selskap skal utarbeide eierstrategier for sitt eget selskap.</p> <p>Kommunene bør utarbeide sine egne eierstrategier for selskaper, men for interkommunale selskaper og samarbeid er det "Felles strategi for samarbeid og eierstyring i Salten" som ligger til grunn for utøvelse av eierskapet.</p>	<p>Alle kommunene bør kunne slutte seg til at selskapene/ samarbeidene jevnlig skal gjennomføre interne prosesser som gjør rede for formål og prioriterte fokus- og arbeidsområder.</p> <p>Det samme gjelder selskapsstrategiene, som skal godkjennes av eier-kommunene etter anbefaling av selskaps-/samarbeidsstyrene/ representantskapene.</p> <p>Kommunene kan i samarbeid utarbeide eierstrategier for hvert selskap de deltar i. For interkommunale selskaper og samarbeid er det "Felles strategi for samarbeid og eierstyring i Salten" som ligger til grunn for utøvelse av eierskapet.</p>
9: Samarbeid etter kommunelovens § 27	De ulike samarbeidene (§ 27) pålegges å gjennomgå sin egen virksomhet med bakgrunn i den fremlagte rapport og komme tilbake til Regionrådet med en anbefaling	Beiarn, Bodø og Saltdal bes å omgjøre sitt vedtak, slik at man i fremtiden ikke benytter samarbeid etter kml. § 27 mellom kommunene i Salten

	for sin egen fremtidige organisering. Beiarn, Bodø og Saltdal har ikke sluttet seg til at samarbeid etter kml. § 27 i fremtiden ikke skal brukes mellom kommunene i Salten.	
10: Forholdet mellom IRIS Salten og Regionrådet		Må diskuteres
12: Regionrådets rolle		Regionrådet er en selvstendig juridisk enhet, jf. kml. § 27 og følger til enhver tid de muligheter og begrensninger som ligger i denne paragraf. Regionrådet styres etter gjeldene vedtekter, samt Saltenstrategiene som danner grunnlaget for de felles utviklingsoppgavene som ønskes løst i Salten.
13: Forholdet til stiftelser (Nordlandsmuseet)	Prinsippet tas ut av eierstrategiene, da stiftelser eier seg selv. Man bør finne en egnet arena for å diskutere forholdet til stiftelser og hvordan man skal følge opp disse.	Prinsipp nr. 13 tas ut av eierstrategiene

Vurdering

Alle kommunene har sluttet seg til prinsippene 1, 4, 6, 7 og 11. Kommunene har gjort ulike vedtak på de øvrige prinsippene, men det er særlig prinsipp 2, 3 og 10 som må diskuteres grundig for å finne en omforent løsning på.

Prinsipp 2 – finansiering:

I utkast til eierstrategier er det skissert noen hovedlinjer for hvilket utgangspunkt man skal ta når man diskuterer finansiering av interkommunale samarbeid/selskaper. Det kan være vanskelig å enes om én modell som skal gjelde for ethvert samarbeid/selskap. En løsning kan derfor være at ordlyden blir stående slik den er formulert i strategidokumentet, og at kommunene må diskutere for det enkelte samarbeid/selskap hvilken konkret modell som skal gjelde.

Prinsipp 3 – vedtekter og selskapsavtaler:

Innholdet i vedtekter og selskapsavtaler reguleres av norsk lov. Det er likevel slik at endringer i vedtekter for selskaper kan gjøres av selskapets eierorgan. Dersom

selskapsavtalen eller vedtektene er til behandling i kommunestyrene, gjelder følgende ordning:

"Likelydende vedtak i 2/3 av kommunene er bestemmende. Den eller de kommuner som har et vedtak som avviker fra dette, må behandle avtalen på nytt. Alternativene blir da enten å gjøre et likelydende vedtak som flertallet eller tre ut av samarbeidet. Kommuner over 10 000 innbyggere har som kommunestyre dobbeltstemme i denne ordningen."

Dette er ment som et forenkende forslag, men kan virke mot sin hensikt da enkelte kommuner kan "overkjøres" ved et slikt prinsipp. Man bør derfor diskutere om man skal forholde seg til reguleringen gjennom norsk lov og la dette styre formalitetene rundt dette prinsippet.

Prinsipp 10 – forholdet mellom IRIS Salten og Salten Regionråd:

Dette prinsippet inngår ikke som en del av eierstrategiene, men er ment som en anbefaling overfor kommunene slik at kommunene skal framstå som troverdig i presentasjonen av eierstrategiene.

Eierstrategiene kan derfor vedtas uavhengig av om dette prinsippet er vedtatt eller ikke. Forhandlingsutvalget bør diskutere om man skal ta dette prinsippet ut av behandlingen av eierstrategiene, og at kommune tar dette opp i representantskapet i IRIS Salten for å eventuelt endre vedtektene til selskapet. Det er formelt sett den riktige måten å gjøre dette på. Kommunestyrene kan ikke gjøre en vedtektsendring på vegne av IRIS så fremst det ikke står formulert i vedtektene.

Arbeidsutvalgets behandling

Arbeidsutvalget behandlet saken i møte 17. april 2015 under AU-sak 16/15 hvor følgende vedtak ble fattet:

1. Arbeidsutvalget nedsetter et politisk forhandlingsutvalg bestående av ordførerne i Bodø, Fauske, Meløy og Sørfold kommuner. Forhandlingsutvalget gis mandat til å utarbeide et endringsforslag basert på de vedtak som er gjort i kommunene. Leder i rådmannsgruppa er sekretær for utvalget.
2. Nytt forslag til "Felles strategi for samarbeid og eierstyring i Salten" legges fram til behandling i regionrådets møte i juni 2015. Saken sendes til videre behandling i kommunene etter at regionrådet har behandlet saken.
3. Regionrådet sender ut et skriv til kommunene som gjør oppmerksom på status og fremdrift i de problemstillinger vi står overfor.

Behandling i politisk forhandlingsutvalg

Politisk forhandlingsutvalg behandlet saken i møte 22. mai 2015 og legger saken frem for regionrådet med følgende

Forslag til vedtak:

Det vises til felles strategi for samarbeid og eierstyring, samt til diskusjonsnotat i tilknytning til denne. Salten Regionråd anbefaler kommunene å vedta "Felles strategi for samarbeid og eierstyring" med følgende endringer:

Prinsipp 2: Finansieringsmodell

Målsettingen med dette prinsippet må være forutsigbarhet, samt det å finne en mest mulig rettferdig finansieringsmodell som alle kommunene kan være med på.

Følgende legges til grunn i valg av finansieringsmodell:

- grunnfinansiering
- innbyggertall
- nytteverdi

Valg av finansieringsmodell kan gis tilbakevirkende kraft.

Prinsipp 3: Vedtekter og selskapsavtaler

Innholdet i vedtekter og selskapsavtaler reguleres gjennom norsk lov. Dette legges til grunn i de tilfeller hvor det skal gjøres endringer i vedtekter eller selskapsavtaler.

Følgende ordlyd

"Dersom selskapsavtalen eller vedtektene er til behandling i kommunestyrene gjelder følgende ordning: Likelydende vedtak i 2/3 av kommunene er bestemmende. Den eller de kommuner som har et vedtak som avviker fra dette, må behandle avtalen på nytt. Alternativene blir da enten å gjøre et likelydende vedtak som flertallet eller tre ut av samarbeidet. Kommuner over 10 000 innbyggere har som kommunestyre dobbeltstemme i denne ordningen"

tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 5: Antall deltakere i representantskapet

Til selskapenes representantskap velges det 1 representant fra hver kommune med tilstrekkelig antall varamedlemmer i rekke.

Prinsipp 8: Eierstrategi for hvert enkelt selskap:

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 9: Samarbeid etter kommunelovens § 27

Samarbeid etter kml. § 27 skal i fremtiden ikke brukes mellom kommunene i Salten.

Prinsipp 10: Forholdet mellom IRIS Salten og Salten Regionråd

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 12: Regionrådets rolle

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 13: Forholdet til stiftelser

Tas ut av eierstrategiene da stiftelser eier seg selv.

Bodø, den 27.5.2015

Kjersti Bye Pedersen

sekretariatsleder

Trykte vedlegg:

- Strategidokument: "Felles strategi for samarbeid og eierstyring"
- Notat: Diskusjonsgrunnlag for ulike problemstillinger tilknyttet felles strategi og eierstyring for kommunene i Salten
- Oversikt over vedtak i kommunene
- Oppsummering av behandling i kommunene

Utskrift fra møteprotokoll

Møte i: **Salten Regionråd**

Dato: **5. juni 2015**

Sak: **SR-sak 21/15 Interkommunale eierstrategier i Salten: Felles strategi for samarbeid og eierstyring**

Enstemmig vedtak:

Det vises til felles strategi for samarbeid og eierstyring, samt til diskusjonsnotat i tilknytning til denne. Salten Regionråd anbefaler kommunene å vedta "Felles strategi for samarbeid og eierstyring" med følgende endringer:

Prinsipp 2: Finansieringsmodell

Målsettingen med dette prinsippet må være forutsigbarhet, samt det å finne en mest mulig rettferdig finansieringsmodell som alle kommunene kan være med på.

Følgende legges til grunn i valg av finansieringsmodell:

- grunnfinansiering
- innbyggertall
- nytteverdi

Valg av finansieringsmodell kan gis tilbakevirkende kraft.

Prinsipp 3: Vedtekter og selskapsavtaler

Innholdet i vedtekter og selskapsavtaler reguleres gjennom norsk lov. Dette legges til grunn i de tilfeller hvor det skal gjøres endringer i vedtekter eller selskapsavtaler.

Følgende ordlyd

"Dersom selskapsavtalen eller vedtektene er til behandling i kommunestyrene gjelder følgende ordning: Likelydende vedtak i 2/3 av kommunene er bestemmende. Den eller de kommuner som har et vedtak som avviker fra dette, må behandle avtalen på nytt. Alternativen blir da enten å gjøre et likelydende vedtak som flertallet eller tre ut av samarbeidet. Kommuner over 10 000 innbyggere har som kommunestyrer dobbeltstemme i denne ordningen"

tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 5: Antall deltakere i representantskapet

Til selskaperens representantskap velges det 2 representanter, 1 fra posisjon og 1 fra opposisjon fra hver kommune med tilstrekkelig antall varamedlemmer i rekke.

Ordfører avgir stemme på vegne av kommunen.

Prinsipp 8: Eierstrategi for hvert enkelt selskap:

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 9: Samarbeid etter kommunelovens § 27

Samarbeid etter kml. § 27 skal i fremtiden ikke brukes mellom kommunene i Salten.

Prinsipp 10: Forholdet mellom IRIS Salten og Salten Regionråd

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 12: Regionrådets rolle

Tas ut av eierstrategiene.

Prinsipp 13: Forholdet til stiftelser

Tas ut av eierstrategiene da stiftelser eier seg selv.

FORVALTNINGSREVISJON - SYKEFRAVÆR

Saksbehandler: Karin Nordland
Arkivsaksnr.: 15/424

Arkiv: 461

Saksnr.: Utvalg
10/16 Kommunestyret

Møtedato
10.02.2016

Kontrollutvalgets innstilling:

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.

Saksutredning:

Kontrollutvalget behandlet saken i møte 27.01.2016.

Bakgrunn:

Kontrollutvalget besluttet i møte 30. april 2015 sak 8/15 å bestille gjennomføring av forvaltningsrevisjonen «Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg»

Vedlegg:

Kontrollutvalgets saksframlegg
Saksprotokoll fra kontrollutvalgets behandling 27.01.16
Rapport – Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg.

SAK 01/16

Forvaltningsrevisjonsrapport Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
27.01.2016

Vedlegg:

- Salten kommunerevisjon IKS 03.09.2015: Forvaltningsrevisjonsrapport Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg

Bakgrunn for saken:

I sitt møte 30. april 2015, sak 08/15 besluttet kontrollutvalget å bestille gjennomføring av forvaltningsrevisjonen Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg.

Kommunestyret vedtok i sin sak 32/2012 ,Plan for forvaltningsrevisjon 2012 – 2015, følgende prioriterte områder for forvaltningsrevisjon:

1. Innkjøpsavtaler og offentlige anskaffelser (Gjennomført)
2. Lærlingeordningen i Beiarn kommune (Gjennomført: Prosjektet ble integrert i forvaltningsrevisjon Kompetanseutvikling fra forrige plan for forvaltningsrevisjon)
3. Elevenes psykososiale skolemiljø (Gjennomført)
4. Kommunale bygg – eiendomsforvaltning (Ikke gjennomført)
5. Sykefraværsoppfølging innen enheter i helse og omsorg (Foreligger til behandling)

Formålet med forvaltningsrevisjonen som foreligger har vært å undersøke hvordan helse og omsorgsavdelingen i Beiarn kommune arbeider i forhold til sykefravær. For å belyse dette har revisor undersøkt følgende to konkrete problemstillinger:

1. Er det satt mål for sykefraværsutviklingen? Hvilke rutiner er etablert når det gjelder sykefraværstatistikk og rapportering?
2. Er det etablert rutiner for sykefraværsoppfølging i henhold til bestemmelser i regelverket? Følges disse i praksis i pleie- og omsorgstjenesten?

Rapporten er basert på gjennomgang av dokumentasjon, foruten intervjuer med en rekke personer (kommunalleder, avdelingsleder og verneombud sykehjem, avdelingsleder hjemmebaserte tjenester, økonomikonsulent og personalsjef)

Revisjonskriterier (krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen) er hentet fra bl.a Arbeidsmiljøloven, Folketrygdloven, forskrifter på området, bl.a internkontrollforskriften, samt Samarbeidsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv.

Funn og vurderinger: Problemstilling 1 – Er det satt mål for sykefraværsutviklingen? Hvilke rutiner er etablert når det gjelder sykefraværstatistikk og rapportering?

Krav til målsetting for sykefravær: Arbeidsmiljølovens § 3-1 sier det skal fastsettes resultatmål for sykefraværsutviklingen. Målene må dokumenteres skriftlig

Krav til sykefraværstatistikk og rapportering: Arbeidsgiver skal føre statistikk over sykefravær av med det formål å sette søkelys på sykefravær på arbeidsplassen. Statistikken skal brukes på arbeidsplassen.

Funn: Det er satt resultatmål på maks 5 % sykefravær i kommunens Handlingsplan for IA-arbeidet 2014-2018, men ikke satt egne mål for fraværet i helse og omsorg. Helse og omsorg har et gjennomsnittlig høyere sykefravær enn i kommunen for øvrig. De intervjuede er stort sett kjent med det resultatmål som er satt. Revisor har inntrykk av at lederne har stort fokus på å redusere fraværet, men det fokuseres ikke på tall fra statistikken. Sykefravær tas opp som tema i avdelingsmøter.

Sykefraværstatistikk utarbeides samlet for kommunen, og per avdeling. Det har vært et visst etterslep i arbeidet med føring av fravær, men det opplyses at registreringen er ajour per juni 2015. Kommunen har rutiner for registrering av egenmeldinger og sykemeldinger.

Egenmeldingsskjema har rubrikk for å krysse av dersom forhold på arbeidsplassen er årsak til fravær. Avdelingslederne gir i intervju uttrykk for at de mente ingen noen gang hadde krysset av for dette. Ifølge verneombud er det heller ikke registrert alvorlige konflikter. Kommunens sykefravær samlet sett er redusert fra 6,9 % i 2010 til 4,8% i 2014, mens helse og omsorg har nedgang fra 10,7 til 6,7 % i samme periode. Egenmeldingsfravær er stabilt, mens det er en nedgang i legemeldt fravær.

Når det gjelder rapportering, opplyser revisor at det har vært rutine på at kvartalsvis fraværstatistikk sendes budsjettansvarlige i kommunen. Etter et opphold i 2014 har dette kommet i gang igjen i 2015.

Revisors vurdering:

Kommunen følger arbeidsmiljølovens krav om å utarbeide resultatmål, og å dokumentere mål. Rapportering fra helse og omsorg til økonomiavdelingen er sikker og fungerer godt. Fraværet

synes å være på et akseptabelt nivå. Kommunens statistikk tilfredsstillers kravene til innhold som er satt i forskrift. Rapporter om sykefravær for helse og omsorg er ikke delt på fravær i henholdsvis sykehjem og hjemmebaserte tjenester: «*Prinsipielt sett bør hvert ansvarsområde fremkomme hver for seg i statistikken*»

Funn og vurderinger: Problemstilling 2 –Er det etablert rutiner for sykefraværsoppfølging i henhold til bestemmelser i regelverket? Følges disse i praksis i pleie- og omsorgstjenesten?

Tilrettelegging: Ifølge arbeidsmiljøloven skal arbeidsgiver iverksette tiltak for at arbeidstaker skal kunne beholde eller få et passende arbeid dersom arbeidstaker får redusert arbeidsevne. Arbeidsgiver er pålagt å lage en oppfølgingsplan (plan med vurdering av arbeidsevne og tiltak) for tilbakeføring til arbeid, senest etter fire uker fravær. Senest 7 uker etter at fraværet starter skal det kalle sinn til dialogmøte om innholdet i oppfølgingsplanen. Ved fravær mer enn 26 uker avholdes dialogmøte der også NAV deltar. Arbeidsgiver skal kunne dokumentere hvordan krav til oppfølgingsplan og dialogmøte er fulgt opp.

Funn: Arbeidstagerne har fått tilrettelegging bl.a når det gjelder arbeidssted innen helse og omsorg, f.eks annen avdeling eller tildeling av vakter som det er mulig for den sykemeldte å ta. Verneombudet nevner at ved sist vernerunde kom det ikke frem behov for tilrettelegging blant de ansatte. Dialog og samhandling mellom arbeidstaker og leder er viktig. Når det gjelder oppfølgingsplan benyttes et skjema fra NAV. Planen lages sammen med arbeidstager og signeres av denne og leder. Revisors gjennomgang av 5 slike oppfølgingsplaner i 2014 / 2015 viser at de følger NAV sitt oppsett og er tydelige på tiltak og varighet. Ved gradert sykemelding benyttes ikke oppfølgingsplan, idet det likevel er hyppig kontakt med den sykemeldte. Når det gjelder dialogmøte opplyses at slikt møte ofte avtales i oppfølgingsplanen. Det skrives notater fra møte og disse legges i personalmappe. Revisor har gjort stikkprøver for å finne dokumentasjon på dialogmøte for noen av de sykemeldte, men det ble ikke funnet noe. Revisor opplyser at det har vært få sykemeldinger det siste året. Dialogmøte 2 (med NAV) kalles inn av NAV.

Revisors vurdering:

Da undersøkelsen ble gjort var det ingen ansatte som hadde behov for spesiell tilrettelegging. Revisors inntrykk er at det er god vilje til å tilrettelegge, og at dette skjer i tråd med regelverket. Arbeidet med oppfølgingsplan synes å være i tråd med bestemmelsene i lovverket. Når det gjelder dialogmøte viser revisor til at det er dialog til stede, men peker på mangler ved formalisering og dokumentasjon. Loven krever at arbeidsgiver skal kunne dokumentere at om dialogmøtet er fulgt opp. Etter revisors vurdering er praksis ikke helt i tråd med regelverket.

Revisors anbefaling:

Dialogmøte 1 bør formaliseres og dokumenteres.

Sentralt i kommunen bør det vurderes hvor dokumenter skal oppbevares for å samle og oppnå rask tilgang til all informasjon i den enkelte sykefraværssak. Herunder ligger en vurdering av framtidig saksarkiv.

Rådmannens kommentar:

Rådmannen har gitt sin kommentar til rapporten. Denne legges ved i sin helhet.

Vurdering:

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport i samsvar med det oppdrag de ble gitt av kontrollutvalget. Videre er revisjonen utført i samsvar med kravene i Standard for forvaltningsrevisjon. Prosjektplanens fremdrift tilsa endelig utarbeidelse av rapport i løpet av andre halvår 2015. Ferdig rapport er levert 3. september 2015, altså godt innenfor tidsfrist.

Rapporten får frem at kommunen har gode rutiner og oppfølging av disse. Samtidig er det pekt på konkrete mulige forbedringer, bl.a når det gjelder formalisering og dokumentasjon av dialogmøte 1.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.
3. Kommunestyret vil trekke frem følgende forhold for oppfølging fra administrasjonen:

Inndyr 20. januar 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

SAKSPROTOKOLL – KONTROLLUTVALGET I BEIARN

Saksbehandler: Lars Hansen

Saksgang

Kontrollutvalget i Beiarn 27.01.2016 01/16

01/16 Forvaltningsrevisjonsrapport Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.
3. Kommunestyret vil trekke frem følgende forhold for oppfølging fra administrasjonen:

Omforent forslag til vedtak:

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.

Votering:

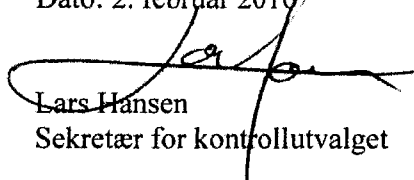
Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til kommunestyret):

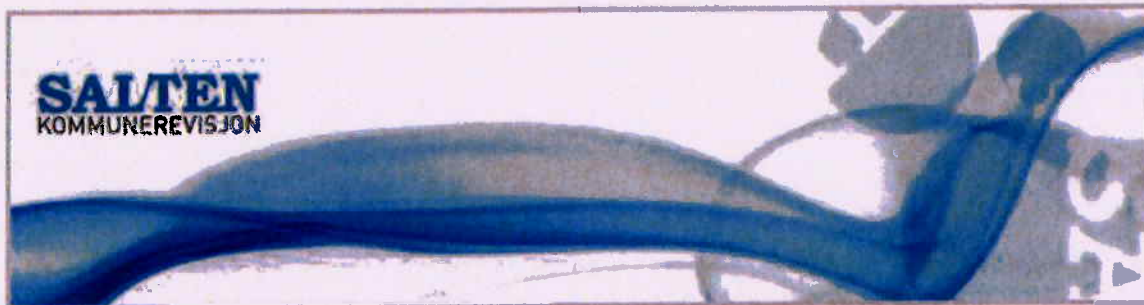
1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Sykefraværsoppfølging i helse og omsorg er forelagt kommunestyret i Beiarn og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber rådmannen merke seg rapportens anbefalinger.

Rett utskrift:

Dato: 2. februar 2016

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Saksprotokoll sendt:
Beiarn kommunestyre

Forvaltningsrevisjon

***Sykefraværsoppfølging
i helse og omsorg***

Beiarn kommune

FORORD

Forvaltningsrevisjon er en pålagt oppgave i henhold til kommunelovens § 77 nr 4. Formålet med forvaltningsrevisjon er å utføre systematiske undersøkelser av den kommunale tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og økonomiske forvaltning, herunder se etter muligheter til forbedringer, eventuelt påpeke svakheter og mangler.

Kontrollutvalget i Beiarn kommune vedtok i møte 30. april 2015 å gjennomføre en undersøkelse av sykefraværsoppfølgingen i helse og omsorg. Denne rapporten oppsummerer resultatene fra undersøkelsen. Ansvarlig for gjennomføring av undersøkelsen har vært forvaltningsrevisor Inger Håkestad.

Bodø, den 03.09.2015

Svein Erik Moholt
ansvarlig forvaltningsrevisor

Inger Håkestad
forvaltningsrevisor

Innhold:

0. SAMMENDRAG	4
1. INNLEDNING	5
2. FORMÅL, PROBLEMSTILLING OG AVGRENSNINGER	6
2.1 FORMÅL	6
2.2 PROBLEMSTILLING	6
2.3 AVGRENSNINGER	6
3. METODE OG GJENNOMFØRING	7
4. REVISJONSKRITERIER.....	7
5. FAKTA OG VURDERINGER.....	8
5.0 Generelt om helse- og omsorgsavdelingen og om sentrale dokumenter i kommunen.....	8
5.1 Er det satt mål for sykefraværsutviklingen? Hvilke rutiner er etablert når det gjelder sykefraværsstatistikk og rapportering?.....	9
5.1.1 REVISJONSKRITERIER.....	9
5.1.2 FAKTA	10
5.1.3 VURDERING	13
5.2 Er det etablert rutiner for sykefraværsoppfølging i henhold til bestemmelser i regelverket? Følges disse i praksis i helse og omsorg?.....	15
5.2.1 REVISJONSKRITERIER.....	15
5.2.2 FAKTA	15
5.2.3 VURDERING	19
6. KONKLUSJON	21
7. RÅDMANNENS KOMMENTAR	22
Vedlegg 1 – Rådmannens kommentar	23

0. SAMMENDRAG

I denne undersøkelsen har vi sett på hvordan helse- og omsorgsavdelingen i Beiarn kommune arbeider i forhold til sykefravær. Vi har sett på kommunens praksis når det gjelder føring av fraværsstatistikk og oppfølging av sykefravær på individnivå. Undersøkelsen har følgende problemstillinger:

1. Er det satt mål for sykefraværsutviklingen? Hvilke rutiner er etablert når det gjelder sykefraværsstatistikk og rapportering?
2. Er det etablert rutiner for sykefraværsoppfølging i henhold til bestemmelser i regelverket? Følges disse i praksis i pleie- og omsorgstjenesten?

Revisjonskriteriene er hentet fra arbeidsmiljøloven og folketrygdloven, forskrift for føring av sykefraværsstatistikk, internkontrollforskriften, samt inngått avtale om inkluderende arbeidsliv (IA). I helse- og omsorgsavdelingen har vi intervjuet tre ledere og et verneombud. Vi har også intervjuet to ansatte i kommunens sentraladministrasjon. Vi har tatt stikkprøver i helse og omsorgsavdelingens planleggingssystem, i arbeidstakernes elektroniske personalmapper samt i de fysiske personalmappene i papirform.

Kommunen har laget en handlingsplan for IA-arbeidet. Der finnes det skriftlig dokumentert resultatmål for sykefraværet. Når det gjelder statistikk og rapportering, er det etablert gode rutiner som synes å sikre at alt fravær kommer med i statistikken. Omlegging til nytt fraværssystem i 2014 har medført manglende oversikt og fravær av rapportering for hele 2014. Dette antas å være av forbigående art. Fraværsstatistikken er i tråd med kravene i forskriften. Rapporteringen er tilstrekkelig med unntak av for 2014, og med unntak av at mellomlederne i avdelingen ikke får rapport som gjelder spesifikt for deres ansvarsområde.

Det er gode rutiner i helse og omsorgsavdelingen når det gjelder tilrettelegging og oppfølgingsplaner. Rutinene blir fulgt. Lederne er opptatt av at en skal komme tidlig i dialog, at dialogen skal opprettholdes, og at det skal legges til rette i den grad tilrettelegging er mulig å få til uten at det går ut over drift og andre ansatte på en uheldig måte. Det mangler et formelt dialogmøte 1.

Det finnes god dokumentasjon i den enkelte sykefraværssak, men det mangler dokumentasjon for dialogmøte 1. Dokumentasjonen for den enkeltes sykefravær finnes imidlertid ikke samlet på et sted, og det er tilfeller av dobbeltdokumentasjon.

Anbefaling:

Dialogmøte 1 bør formaliseres og dokumenteres.

Sentralt i kommunen bør det vurderes hvor dokumenter skal oppbevares for å samle og oppnå rask tilgang til all informasjon i den enkelte sykefraværssak. Herunder ligger en vurdering av framtidig saksarkiv.

1. INNLEDNING

Sykefravær på arbeidsplassen oppstår når arbeidstaker er borte fra jobb på grunn av egen sykdom eller ved barns sykdom.

Kommunenes sentralforbund rapporterer at sykefraværet i kommuner og fylkeskommuner var 9,5 % i perioden fra og med 4. kvartal 2013 til og med 3. kvartal 2014. Det er en nedgang på 0,1 % fra forrige periode. Sykefraværet i kommunene varierer mellom ulike sektorer. Sykefraværet er høyere innen helse- og omsorgssektoren og i barnehagene enn i administrasjon og teknisk sektor. KS har beregnet kostnaden for en dags sykefravær til å være i gjennomsnitt 2200 kroner beregnet ut fra gjennomsnittslønn inkludert sosiale kostnader i kommunesektoren. Dette tilsvarer verdien av tapt arbeidstid eller merkostnaden arbeidsgiver får ved bruk av vikar.

Myndigheter, arbeidstakere og arbeidsgivere i Norge gikk i 2001 sammen om en intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv, IA-avtalen. Nåværende IA-avtale har varighet fra mars 2014 til desember 2018. I forkant av denne samarbeidsavtalen hadde en arbeidsgruppe foreslått forenklinger i sykefraværsoppfølgingen. Dette medførte endringer i lovverket fra 1. juli 2014. Arbeidsgruppen mente at det er behov for i større grad å rette oppmerksomheten mot dialogen mellom arbeidsgiver og arbeidstaker på arbeidsplassen, og samtidig gjøre oppfølgingen mindre byråkratisk. Arbeidsgiver og arbeidstaker er hovedaktørene i IA-arbeidet, men også NAV, sykemelder, bedriftshelsetjenesten, tillitsvalgt og verneombud kan ha viktige roller.

Beiarn kommune er en IA-kommune. I denne rapporten har vi sett nærmere på sykefraværsoppfølgingen i kommunens helse og omsorgsavdeling med vekt på statistikk, rapportering og lovpålagt framdrift i oppfølgingen.

Rapporten er inndelt på følgende måte:

Først presenteres de to problemstillingene og våre metodiske tilnærminger.

Det utledes revisjonskriterier for hver problemstilling. Vi beskriver fakta som vi har samlet inn til den aktuelle problemstillingen. Deretter følger revisors vurdering, der vi vurderer kommunens praksis opp mot revisjonskriteriene.

Til slutt kommer konklusjon for hver problemstilling og revisors anbefalinger.

2. FORMÅL, PROBLEMSTILLING OG AVGRENSNINGER

2.1 FORMÅL

Formålet med denne rapporten er å undersøke hvordan helse og omsorgsavdelingen i Beiarn kommune arbeider i forhold til sykefravær. Vi ser på hvilken praksis avdelingen har på utarbeidelse av fraværsstatistikk og rapporter, og på hvordan ledelsen i helse og omsorgsavdelingen følger opp sykefravær på individnivå.

2.2 PROBLEMSTILLING

Av formålet har vi utledet følgende problemstilling:

- 1. Er det satt mål for sykefraværsutviklingen? Hvilke rutiner er etablert når det gjelder sykefraværsstatistikk og rapportering?**
- 2. Er det etablert rutiner for sykefraværsoppfølging i henhold til bestemmelser i regelverket? Følges disse i praksis i pleie- og omsorgstjenesten?**

2.3 AVGRENSNINGER

Når det gjelder statistikk, har vi brukt tall for perioden 2010-2014 for å få et bilde av utviklingen de siste fem årene.

Siden det kom en del endringer i regelverket sommeren 2014, har vi konsentrert oss om det siste året når det gjelder fraværsoppfølgingen på individnivå.

Siden sykefraværsstatistikken og kommunens overordnede retningslinjer for sykefraværsoppfølging utarbeides sentralt i kommunen, har vi intervjuet to personer fra sentraladministrasjonen i tillegg til ansatte i helse og omsorgsavdelingen. Kommunens generelle HMS-arbeid kommer vi bare i liten grad inn på.

Det er svært få menn som arbeider i helse og omsorg. Vi har derfor ikke vært opptatt av kjønnsforskjeller når det gjelder sykefravær.

3. METODE OG GJENNOMFØRING

Undersøkelsen er gjennomført i henhold til Norges kommunerevisorforbunds Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001.

Innsamlingen av data baserer seg på intervju med følgende personer:

- kommunalleder helse og omsorg
- avdelingsleder Beiarn sykehjem
- avdelingsleder hjemmebaserte tjenester
- verneombud Beiarn sykehjem
- økonomikonsulent i kommunens økonomiavdeling
- personalsjef

I undersøkelsen har vi tatt 5-6 stikkprøver i planleggingsprogrammet Minvakt, i det elektroniske personalsystemet ESA, samt i de fysiske personalmappene. Her har vi sett på hvilken dokumentasjon som finnes for sykefraværsoppfølging på individnivå fra det siste året. I tillegg har vi sett på dokumenter som omhandler kommunens generelle fraværsoppfølging og HMS-arbeid.

4. REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriteriene er en samlebetegnelse på de krav og forventninger som kan stilles til den funksjon, aktivitet eller prosedyre som er gjenstand for forvaltningsrevisjon. Kriteriene holdt sammen med faktagrunnlaget danner basis for de analyser og vurderinger som foretas, og de konklusjoner som trekkes i en forvaltningsrevisjon. Aktuelle kilder for utledning av revisjonskriterier er lover, forskrifter, retningslinjer, vedtak, avtaler og anerkjent teori. I denne undersøkelsen har vi lagt til grunn:

- Arbeidsmiljøloven
- Folketrygdloven
- Forskrift om føring av statistikk over sykefravær og fravær ved barns sykdom
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- Samarbeidsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv mellom Beiarn kommune og NAV arbeidslivssenter (IA-avtale).

Revisjonskriterier finnes under den enkelte problemstilling.

5. FAKTA OG VURDERINGER

5.0 Generelt om helse- og omsorgsavdelingen og om sentrale dokumenter for kommunen

Generelt om helse og omsorgsavdelingen

Helse og omsorg ledes av en kommunalleder. Sykehjemmet og de hjemmebaserte tjenestene har hver sin avdelingsleder. På sykehjemmet er det 31 årsverk. I hjemmebaserte tjenester er det 26,4 årsverk fordelt på hjemmehjelp, hjemmesykepleie, PU, psykisk helse og rus. Fra 2015 er også helsesøstertjenesten og legetjenesten lagt inn i helse og omsorgsavdelingen og direkte underlagt kommunalleder. Når helsesøster- og legetjeneste tas med, er det 62-63 årsverk totalt i helse og omsorg.

Kommunen har de senere år jobbet med å få bort ufrivillig deltid. Fra 2009 til utgangen av 2014 er antall ansatte i deltidsstillinger redusert fra 86 til 67 deltidsansatte, en reduksjon på om lag 22 %. Dette gjelder for kommunen som helhet, men sykehjemmet står for en stor del av reduksjonen.

Sentrale dokumenter for Beiarn kommune

Nåværende *IA-avtale* mellom Beiarn kommune og NAV gjelder fra 1. mai 2014. Kommunen utarbeidet en handlingsplan for IA-arbeidet som var ferdig på sensommeren 2014. Planen er inndelt i tre delmål. Dette er mål for sykefraværsutviklingen, mål for personer med nedsatt funksjonsevne og mål i forhold til avgangsalder. I tillegg er rollefordelingen i sykefraværsoppfølgingen presisert. Fordi Beiarn er en IA-kommune, er det anledning til totalt 24 egenmeldinger pr. person i året og en egenmeldingsperiode kan vare inntil 8 dager (helgedager medregnet).

I mai 2015 vedtok kommunestyret *retningslinjer for oppfølging av sykemeldte*. Dette er et nytt relativt omfattende dokument der leders og arbeidstakers ansvar er beskrevet, og der de ulike tiltakene i oppfølgingen av sykemeldte er detaljert beskrevet. Det finnes også et skjema for oppfølging av sykemeldt arbeidstaker som skal fylles ut av leder.

Kommunen har en *HMS-plan* for 2015 utarbeidet i samarbeid med Hemis AS som tilbyr tjenester innen helse, miljø og sikkerhet. Planen omhandler blant annet ulike former for helseoppfølging av ansatte, samt bistand fra Hemis ved langtidssykemelding.

Hvert år gjennomføres en *arbeidsmiljøundersøkelse* blant alle ansatte i kommunen. For 2015 var svarfristen 1. juni. Undersøkelsen omhandler i stor grad psykososiale forhold og arbeidstakeren er anonym. Tidligere har den vært på papir, nå er den elektronisk. Den kan tilpasses de ulike avdelingene. Kommunalleder og verneombud går gjennom eventuelle avvik for sykehjemmet.

5.1 Er det satt mål for sykefraværsutviklingen? Hvilke rutiner er etablert når det gjelder sykefraværsstatistikk og rapportering?

5.1.1 REVISJONSKRITERIER

Resultatmål

Arbeidsmiljøloven stiller krav til at arbeidsgiver skal drive et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Dette innebærer blant annet at det skal fastsettes resultatmål for sykefraværsutviklingen, jfr. lovens § 3-1, ledd 2a. I forskrift om helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (internkontrollforskriften) stilles det krav om at de fastsatte målene må dokumenteres skriftlig, jfr. forskriftens § 5.

I samarbeidsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) inngår resultatmål for sykefraværsutviklingen som et av målene for virksomhetens IA-arbeid. Mål utarbeides i felleskap av arbeidsgiver, tillitsvalgt, verneombud og øvrige ansatte innen 12 uker etter inngåelse av IA-avtalen.

Sykefraværsstatistikk og rapportering

Arbeidsgiver skal føre statistikk over sykefravær og fravær ved barns sykdom, jfr. arbeidsmiljøloven § 5-1, 4. ledd og folketrygdloven § 25-2, 1. ledd. I forskrift om føring av statistikk over sykefravær og fravær ved barns sykdom § 2 står det:

"formålet med føring av sykefraværsstatistikk er å sette søkelyset på sykefravær på arbeidsplassen. Sykefraværsstatistikken skal bidra til at arbeidsgiveren og arbeidstakeren i samarbeid kan iverksette og evaluere tiltak for å redusere sykefraværet".

I forskriftens § 4 er det fastsatt hvilke opplysninger som skal registreres:

- a) mulige dagsverk fordelt etter kjønn i registreringsperioden
- b) antall fraværstilfeller ved egen sykdom eller barns sykdom, fordelt etter kjønn
- c) antall fraværst dager i det enkelte fraværstilfelle skal registreres etter fraværets varighet:
 - inntil tre dager (vanlig egenmelding)
 - fire dager til og med 16 dager (arbeidsgiverperioden)
 - mer enn 16 dager (fravær utover arbeidsgiverperioden og maks inntil 52 uker)

I forskriftens § 6 som omhandler innsyn i fraværsstatistikken, står det at statistikken skal brukes på arbeidsplassen.

En forutsetning for pålitelig statistikk er at virksomheten har gode rutiner for innmelding av sykefravær og intern kontroll, slik at alt kommer med, jfr. internkontrollforskriften.

5.1.2 FAKTA

Resultatmål

I kommunens handlingsplan for IA-arbeidet 2014-2018 er det satt resultatmål for sykefraværsutviklingen. Målet er at sykefraværet ikke skal overskride 5 %. I den overordnede IA-avtalen mellom KS og NAV er det et nasjonalt mål at sykefraværet ikke skal overstige 5,6 %. Det er ikke satt egne mål for sykefraværet i helse og omsorg, som har et gjennomsnittlig høyere sykefravær enn i resten av kommunen. Når det gjelder tilrettelegging for personer med nedsatt funksjonsevne og livsfaserelaterte tiltak, har kommunen resultatmål i form av verbale utsagn.

Avdelingslederen på sykehjemmet kunne ikke uten videre si hva resultatmålet er, og ga uttrykk for at hun ikke har fått lest grundig nok gjennom IA-planen. Hun poengterte imidlertid at målsettingen er å ha minst mulig sykefravær, og kom etter hvert til at det kanskje må være 5 % som er målet. Avdelingsleder for hjemmebasert omsorg kunne med en gang si at målet er 5 %. Han har vært med å utarbeide IA-planen. Kommunallederen sa at resultatmålet for kommunen er 5 %. Hun sa imidlertid at for helse og omsorg er det urealistisk at en skal komme så lavt. Dersom det ligger mellom 6 og 7 % er de fornøyde, selv om de selvfølgelig kan strekke seg mot målet. Verneombudet kunne si omtrentlig hva måltallet er.

De tre lederne ga alle uttrykk for at de hele tiden har god oversikt over hvor stort fraværet er, ved at de følger opp den daglige driften. Det er revisors inntrykk at de har et relativt sterkt fokus på å redusere fraværet mest mulig, men at det ikke fokuseres på tall fra statistikken. Det opplyses at temaet sykefravær tas opp i avdelingsmøter. AMU, tillitsvalgte og verneombudene har deltatt i utarbeidelsen av handlingsplanen. Personalsjefen sa at han la noen føringer, og så fikk de andre være med og komme med innspill.

Sykefraværsstatistikk

Statistikk over sykefraværet utarbeides av økonomikonsulenten i sentraladministrasjonen. Her lages det statistikk for kommunen totalt sett og for hver enkelt avdeling. Kommunen har i tidligere år benyttet fraværssystemet i NLP¹. Dette opphørte ved utgangen av mars 2014, og kommunen har gått over til lønssystem og fraværsregistrering i Agresso. Overgangen har tatt tid og ressurser i økonomiavdelingen. Økonomikonsulenten sa at de ansatte har måttet prioritere hvilke oppgaver som var viktigst å få unna i tide. Da har lønnskjøring med punktlig utbetaling og utfakturering fått førsteprioritet. Registrering av fravær har måttet vente, og det medførte etterslep og manglende oversikt i 2014. Tilfredsstillende kvalitetssikring for 2014 var ikke gjennomført ved utgangen av mai 2015. Per juni 2015 opplyses det at fraværsregistreringen er à jour.

I helse og omsorg benyttes Minvakt som er et komplett verktøy for personalhåndtering. Systemet håndterer alle former for arbeidsplanlegging og turnus. Dette er et viktig arbeidsverktøy i helse og omsorg i kommunen. Når en arbeidstaker melder fra om fravær

¹ Norsk lønns- og personalsystem

med egenmelding, blir dette registrert i Minvakt på egenmeldingsskjemaet, som er elektronisk. Arbeidstakeren har da ansvar for å gå inn i systemet og godkjenne, eventuelt endre opplysningene som ligger der, og kvittere ut egenmeldingen. Dersom egenmeldingen ikke blir kvittert ut, vil arbeidstakeren bli trukket i lønn. Egenmeldingen blir attestert av avdelingsleder og anvist av kommunallederen.

Når den ansatte blir sykemeldt, leveres sykemeldingsskjema. Avdelingsleder eller sekretær i helse og omsorg tar kopi som settes i en perm på sykehjemmet. Sykemeldingsperioden blir registrert inn i Minvakt, og originalskjemaet sendes til økonomikonsulenten. I Minvakt vil sykefraværsdagene framkomme med rosa farge i turnusplanleggeren. En kan gå inn på hver enkelt person og få fram antall egenmeldingsdager og sykemeldingsdager for en gitt periode.

En gang pr. måned sendes siste måneds registreringer i Minvakt elektronisk over til økonomikonsulenten. Han kan skrive ut egenmeldingen. Han registrerer det egenmeldte fraværet i fraværsmodulen i Agresso. Han bruker det originale sykemeldingsskjemaet til å registrere sykemeldingsperioden i fraværsmodulen. Dette kan kontrolleres opp mot sykemeldingsperioden helse- og omsorgsavdelingen har registrert inn i Minvakt. Det originale sykemeldingsskjemaet arkiveres i en perm på hans kontor.

For å få ut en fraværsprosent, må også antall mulige dagsverk framkomme i Agresso. Dette genereres direkte i Agresso ut fra lønssystemet. Slik var det også i NLP. Antall mulige dagsverk vil være satt sammen av mulige dagsverk for de 112 faste årsverkene i kommunen og for vikarer/variabel lønn som ligger i lønssystemet. Vikarer leverer også egenmeldinger og sykemeldinger. Vi har forutsatt at systemet beregner antall mulige dagsverk korrekt.

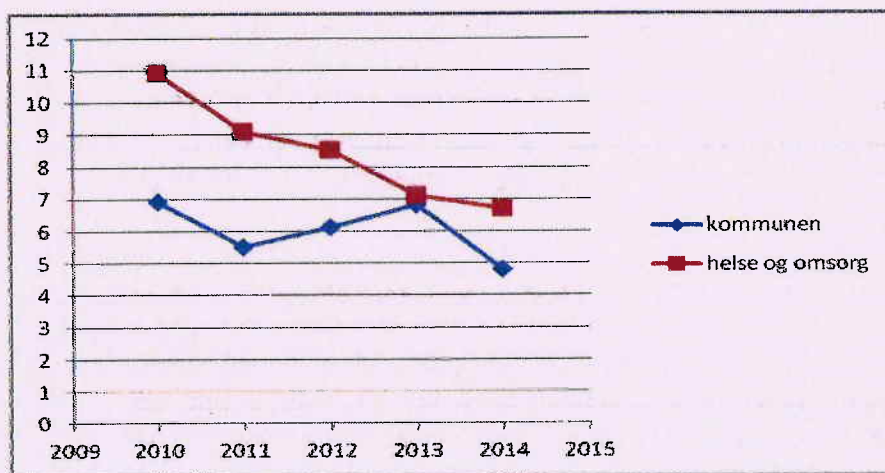
I egenmeldingsskjemaet er det mulig å krysse av dersom forhold på arbeidsplassen er årsak til sykemeldingen. Avdelingslederne sa at de ikke trodde dette har blitt gjort noen gang. Kommunallederen ga uttrykk for at for å få ned sykefraværet, har man fokus på arbeidsmiljøet og nærværende ledelse. Det er viktig at de ansatte blir sett, at de føler seg inkludert, og at de føler seg ivaretatt når de blir sykemeldte. Verneombudet sa at hennes inntrykk er at det kan være smågnisninger, men at det ikke er alvorlige konflikter. Hun sa videre at det på hvert eneste avdelingsmøte blir sagt at en skal ta vare på hverandre og si fra dersom det er noe. Hun mente at arbeidsmiljøet har blitt mye bedre i den senere tid. Det gjennomføres medarbeidersamtaler en gang i året. Et av spørsmålene i den årlige arbeidsmiljøundersøkelsen er om medarbeidersamtale er gjennomført.

Nedenfor gjengis et utdrag av kommunens statistikk for årene 2010-2014. Fraværet framkommer i prosent. Den første figuren viser at det totale sykefraværet i kommunen er redusert fra 6,9 % i 2010 til 4,8 % i 2014.

I handlingsplanen for IA står det at sykefraværet i 2014 var 3,4 % fordelt på 112 årsverk. Planen er arkivert medio september 2014 og fraværsprosenten antas å være et anslag. I årsmeldingen for 2014 står det at sykefraværet i 2014 var 7,7 % (fra 4. kvartal 2013 til 3.

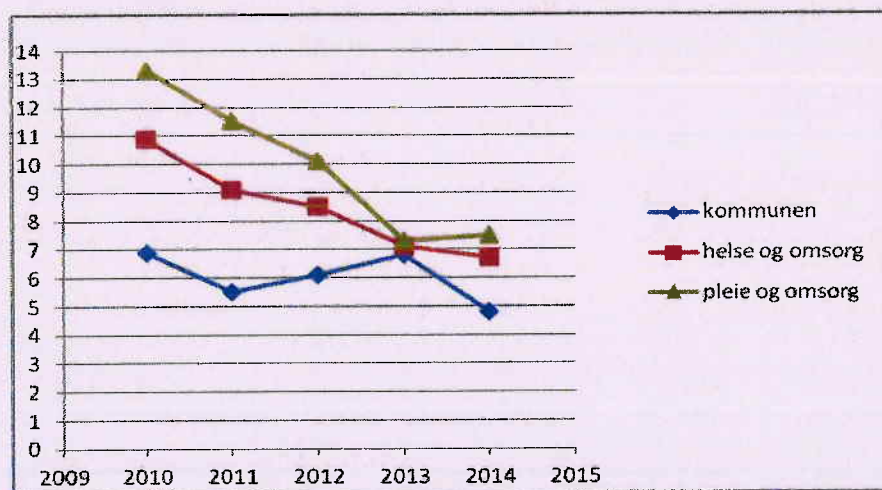
kvartal 2014). I statistikken som er lagt inn i det nye systemet, kommer det totale sykefraværet i 2014 altså på 4,8 %.

Figur 1: Sykefravær i kommunen totalt og i helse og omsorg i perioden 2010-2014 (prosent)

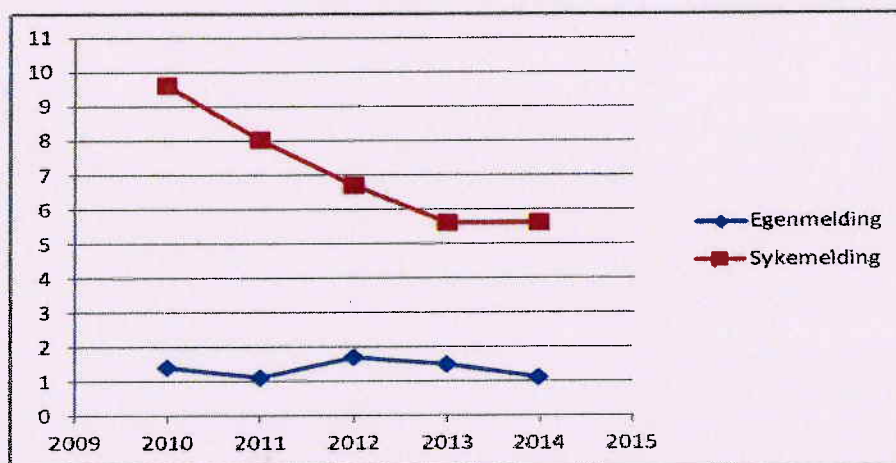

For helse og omsorg er sykefraværet redusert fra 10,9 % i 2010 til 6,7 % i 2014. Vi ser at i helse og omsorg ligger fraværet i 2014 høyere enn resultatmålet på 5,0 %. For første halvår 2015 antas det at sykefraværet i helse og omsorg er lavere enn i 2014.

Figur 2: Sykefravær for kommunen totalt, helse og omsorg, og pleie og omsorg i perioden 2010-2014 (prosent)

I figuren ovenfor framkommer pleie og omsorg som inkluderer sykehjemmet, PU og hjemmesykepleien for seg selv med grønn kurve. (Helse- og omsorg omfatter disse, samt flere enheter, jfr. side 8, 1. avsnitt). Det er i pleien sykefraværet er høyest med 13,3 % i 2010, redusert til 7,5 % i 2014.

Figur 3: Egenmeldt og sykemeldt fravær i helse og omsorg i perioden 2010-2014 (prosent)

Det egenmeldte fraværet ligger noenlunde stabilt i perioden, mens fraværet med sykemelding er redusert fram mot 2014, der kurven flater ut.

Det er mulig å registrere mulige dagsverk fordelt på kjønn, antall fraværstilfeller fordelt på kjønn, og fravær i det enkelte fraværstilfelle fordelt på varighet i antall dager, slik forskriften krever.

Rapportering

Det har vært rutine på å sende ut fraværsstatistikk til de budsjettansvarlige i kommunen hvert kvartal. I helse- og omsorg er det kommunalleder som får rapporten. I 2014 ble det ikke sendt ut rapporter. I 2015 skal det fungere igjen. Det tas ut statistikk som sendes til KS (Kommunenenes sentralforbund) to ganger i året. Ellers får AMU fraværsstatistikk til sine møter dersom de ber om det. Fraværsstatistikken er også med i kommunens årsmeldinger.

I statistikken kommer det fram tall for hjemmehjelp og psykiatri/rus på egne linjer. Tallene for hjemmesykepleie og PU er inkludert i tallene for sykehjemmet. Dermed har ingen av de to avdelingslederne en egen rapport for sitt ansvarsområde. Avdelingsleder for hjemmebasert omsorg sa at de generelt sett ligger lavere på sykefravær enn sykehjemmet. Han sa også at fordi han har ansvar for små enheter med få ansatte, kan det svinge veldig. I 2013 hadde for eksempel psykisk helse et fravær på over 13 %. Når det er få ansatte, kan en langtidssykemelding gjøre stort utslag.

5.1.3 VURDERING

Resultatmål

Kommunen har dokumentert skriftlig et resultatmål for sykefraværsutviklingen i handlingsplan for IA-arbeidet. Kommunens mål er litt mer ambisiøst enn det nasjonale målet. Siden sykefraværet er høyere i helse og omsorg enn ellers i kommunen, kan det diskuteres om det

burde vært et eget mål for denne sektoren. Beiarn er imidlertid en liten kommune med relativt få ansatte og oversiktlige forhold. Måltallet på 5 % synes heller ikke uopnåelig for helse og omsorg. Revisors vurdering er at kommunen følger arbeidsmiljøloven i forhold til å utarbeide resultatmål og dokumentere mål.

Sykefraværsstatistikk

Forutsetningen for å få en pålitelig statistikk er at de interne rutinene er så gode at alle sykefravær kommer inn i statistikken på riktig avdeling og med riktig varighet, jfr. krav i internkontrollforskriften. Både registreringene i Minvakt og de originale sykemeldings-skjemaene sendes til økonomikonsulenten. Økonomikonsulenten har mulighet for å kontrollere opplysningene. Så langt revisor kan se, er rapporteringen fra helse og omsorg til økonomiavdelingen sikker og fungerer godt.

Selve statistikken viser at Beiarn kommune har hatt en jevn nedgang i sykefraværet i perioden 2010-2014. Det samme gjelder for helse og omsorg. I første halvdel av 2015 er det også et lavt fravær med knapt en langtidssykemelding. Fraværsprosenten for 2014 har vært kommunisert ut i forskjellige varianter, i årsmeldingen var den 7,7 %. Det er uheldig at det oppgis såpass varierende tall. Man var uten fraværssystem i en lang overgangsperiode i 2014. Disse problemene må antas å ha vært av forbigående art. Vi velger å tro på de tallene som kom ut av Agresso etter at data for 2014 var lagt inn der. I så fall var sykefraværet i 2014 4,8 % for kommunen som helhet og 6,7 % for helse og omsorg. Sykefraværet synes å være på et akseptabelt nivå. Vår vurdering er at kommunens statistikk tilfredsstillende de kravene til innhold som stilles i forskriften.

Kommunen har bare 112 faste årsverk fordelt på 130-140 personer, noe som gjør at det blir forholdsvis få personer som inngår i statistikken. Da kan et par langtidssykemeldinger gjøre et stort utslag, spesielt på den aktuelle avdelingens statistikk. Det synes nå å være et spesielt lavt sykefravær både i kommunen og i helse og omsorg - det kan være tilfeldig, og det kan endre seg raskt.

Rapportering

Rapporteringen fra økonomiavdelingen til helse og omsorg gir ikke egne rapporter til hver av de to avdelingslederne i helse og omsorg. Her er tallene delvis blandet sammen slik ingen av dem kan se tallene for sitt eget ansvarsområde. Som nevnt under avsnittet om resultatmål, framgår det at de i liten grad fokuserer på tallene. Så lenge sykefraværet er så lavt som nå, er det for så vidt greit. Dersom sykefraværet øker merkbart, kan det bli annerledes. Prinsipielt sett bør hvert ansvarsområde framkomme hver for seg i statistikken. Ideelt sett burde det være en sumlinje for sykehjemmet, en for hjemmebaserte tjenester og en for kommunalleders direkteansvar, som er legetjeneste og helsesøster.

5.2 Er det etablert rutiner for sykefraværsoppfølging i henhold til bestemmelser i regelverket? Følges disse i praksis i helse og omsorg?

5.2.1 REVISJONSKRITERIER

Oppfølging av sykemeldte omhandles i arbeidsmiljøloven § 4-6 og i folketrygdloven § 25-2.

Tilrettelegging av arbeidet

I arbeidsmiljøloven § 4-6, 1. ledd står det om tilrettelegging:

"Hvis en arbeidstaker har fått redusert arbeidsevne som følge av ulykke, sykdom, slitasje eller lignende skal arbeidsgiver, så langt det er mulig, iverksette nødvendige tiltak for at arbeidstaker skal kunne beholde eller få et passende arbeid. Arbeidstaker skal fortrinnsvis gis anledning til å fortsette i sitt vanlige arbeid, eventuelt med særskilt tilrettelegging av arbeidet eller arbeidstiden, endringer i arbeidsutstyr, gjennomgått arbeidsrettede tiltak e.l."

IA-avtalen har delmål som går på personer med nedsatt funksjonsevne og forholdet til avgangsalder.

Oppfølgingsplan

Arbeidsmiljøloven § 4-6, 3. ledd og folketrygdloven § 25-2, 2. ledd pålegger arbeidsgiver i samråd med arbeidstaker å utarbeide oppfølgingsplan for tilbakeføring til arbeid, med mindre dette er åpenbart unødvendig. Planen skal være utarbeidet senest når arbeidstaker har vært helt eller delvis borte fra arbeidet i fire uker. Planen skal inneholde vurdering av arbeidstakers arbeidsoppgaver og arbeidsevne og aktuelle tiltak. Planen skal videreformidles til sykemelder straks den er utarbeidet.

Dialogmøte

Arbeidsmiljølovens § 4-6, 4. ledd pålegger innkalling til dialogmøte om innholdet i oppfølgingsplanen senest sju uker fra fraværet startet, med mindre det er åpenbart unødvendig. Loven gir retningslinjer for hvem som kan/skal møte i dialogmøte.

Etter folketrygdloven § 25-2, 2. ledd plikter arbeidsgiver å delta i dialogmøte etter folketrygdloven § 8-7a, 2. og 3. ledd. Dette er dialogmøte som Arbeids- og velferdsetaten skal avholde senest når arbeidsuførheten har vart i 26 uker, og der den sykemeldte arbeidstakeren og arbeidsgiver skal delta. Kommunen skal sende oppdatert oppfølgingsplan til etaten senest en uke før dialogmøter som etaten innkaller til, jfr. folketrygdloven § 25-2, 3. ledd.

Krav til dokumentasjon

Arbeidsmiljøloven § 4-6, pkt. 5 krever at arbeidsgiver skal kunne dokumentere hvordan bestemmelsene om oppfølgingsplan og dialogmøte har vært fulgt opp, herunder hvem som har vært innkalt til og har deltatt i dialogmøte.

Tilrettelegging

Praksis er at den som blir syk, skal ringe samme dag og snakke med leder. På denne måten får man kontakt med vedkommende med en gang. Avdelingsleder ved sykehjemmet sa at dette er viktig for å finne ut så fort som mulig om det er tiltak som kan settes inn, slik at arbeidstakeren kan komme på jobb likevel. Sykdommer som for eksempel influensa er det nødvendigvis ikke så mye å gjøre med, det må uansett gå sin gang til pasienten er frisk. Men ellers kan det være slik at en ønsker å holde dialogen med den som er syk, i gang nesten fra dag en.

Dersom fraværet går over i sykemelding, kommer vedkommende og leverer sykemeldingen selv, så fremt det er mulig. Dersom det varsles at fraværet kan ta tid, har leder og arbeidstaker en samtale med en gang, og snakker om hvordan det kan bli videre framover.

Det har vært lite sykefravær siden nyttår og det er på skrivende tidspunkt knapt noen som er langtidssykemeldte.

Den siste tiden har det ikke vært noen som har hatt spesielt behov for tilrettelegging. Tidligere har man hatt tilfeller der det har blitt tilrettelagt f. eks. i forhold arbeidssted innen helse og omsorg, det å få være på en avdeling der det ikke er så tunge løft, og etter hvilke vakter som det er mulig for den sykemeldte å ta. Dette sammen med vurdering av hvor mange timer den sykemeldte bør jobbe. Samtidig gis det uttrykk for at det ikke kan tilrettelegges i den grad at det går ut over driften, eller at det går ut over andre arbeidstakere. Da blir det vanskelig. Det kan ikke være slik at arbeidstakeren ikke kan stille en pasient. Avdelingsleder for hjemmebaserte tjenester sa det har hendt at det har vært forsøkt med tilrettelegging, men at det har blitt for stritt likevel, og at det likevel har blitt full sykemelding. Han ga også uttrykk for at man i noen tilfeller burde ha meldt tilbake til legen at full sykemelding neppe er heldig, det kan i noen tilfeller være bra for den sykemeldte å være blant folk. Dette mente han at man ikke hadde vært flink nok til å gjøre.

Verneombudet ved sykehjemmet som har hatt denne rollen siden august 2014, bekreftet at sist det ble gått vernerunde, var det ingen som hadde behov for tilrettelegging. Det har vært ansatte på kjøkken og vaskeri som har hatt problemer med ryggen og med ensformig arbeid. Der er det lagt til rette med matter og stoler. Verneombudet ga uttrykk for at en har både heiser til å løfte med og senger som kan heves og senkes, slik at det ligger til rette for å ha gode arbeidsstillinger. Det krever imidlertid at den enkelte ansatte benytter de mulighetene som finnes for å lette arbeidet. Verneombudet sa at hun har stresset nettopp dette ovenfor de andre arbeidstakerne, og forsøker selv å gå foran som et forbilde.

Avdelingsleder ved sykehjemmet ga uttrykk for at dialogen og samhandlingen mellom arbeidstaker og leder er viktig, og at det også er dette som er i fokus i det nye regelverket som kom sommeren 2014. Man trenger de ansatte i driften og ønsker derfor at de skal komme tilbake så fort som mulig.

Oppfølgingsplan

Når det lages oppfølgingsplan, benyttes et ferdig skjema fra NAV til dette. Planen lages sammen med arbeidstaker og underskrives av arbeidstaker og leder.

Avdelingsleder for hjemmebaserte tjenester ga uttrykk for at det kan variere hvor lang tid det tar før det lages en plan, men hvis en ser at det går over 14 dager, så starter arbeidet med planen med en gang, hvis mulig. Man vet som regel om det blir kortvarig eller langvarig. Planene skrives sammen med arbeidstaker. Dersom planen må justeres underveis, blir man enig med arbeidstaker om hvilke endringer som skal inn. Hvis tiltakene som ble foreslått ikke fungerer, må planen endres. Avdelingsleder ved sykehjemmet ga uttrykk for at det er viktig at arbeidstaker bidrar. Hun ga ellers uttrykk for at mange av de ansatte er godt voksne folk, det er mange i 50-60 årsalderen, og de er ærekjære og står på. De har høy arbeidsmoral, det er en høy terskel for å melde seg syk. Dersom de først blir syke, så blir de det skikkelig. Revisor har gjennomgått 5 oppfølgingsplaner fra 2014 /2015. De følger NAV's oppsett og er tydelige på type tiltak og tiltakenes varighet.

Avdelingsleder for sykehjemmet er klar på at det ikke behøves oppfølgingsplan eller dialogmøte når det er en gradert sykemelding. Da har man likevel hyppig kontakt med den sykemeldte og får anledning til å ivareta dialogen underveis.

Avdelingsleder for hjemmebasert omsorg ga uttrykk for at tilrettelegging og plan for oppfølging henger veldig nøye sammen. Når noe i den sykemeldte arbeidstakerens situasjon endrer seg, må planen justeres. Noen ganger kan det å skrive oppfølgingsplan oppleves banalt. Det er ikke alltid at det er mulig å sette inn noe tiltak, det hele må bare gå sin gang uavhengig av hva arbeidsgiver forsøker å gjøre i forhold til det.

Dialogmøter

De to avdelingslederne i helse og omsorg sa at dialogmøte ofte avtales i oppfølgingsplanen. Det kom fram at dette ikke nødvendigvis ble avholdt før det var gått 7 uker. Avdelingsleder for sykehjemmet sa at det skal være etter sju uker, men at det er alt etter hvordan det passer seg. Hun sa at det skrives noen notater, og at det tas vare på og legges i personalmappa. Hun sa det ikke er noe krav om at NAV og legen skal ha det, men at det hender at hun sender det etter avtale med arbeidstaker.

Avdelingsleder for hjemmebasert omsorg sa at han ikke riktig husket når dialogmøte 1 skulle være, men antydte etter 8 uker. Begge avdelingslederne har NAV's plansje med oversikt over trinn og frister i sykefraværsoppfølgingen hengende på kontoret. Det ble gitt uttrykk for at det som regel blir flere møter med dialog enn det som står i regelverket.

Revisor tok stikkprøver i det elektroniske personalsystemet, og ba i den anledning om å få se dokumentasjon på dialogmøte 1 for noen av dem som hadde vært sykemeldt. Det lå ikke dokumentasjon spesifikt for dette i de tilfellene vi så på i det elektroniske personalsystemet, og vi har heller ikke funnet det noe annet sted. Det har imidlertid vært få sykemeldinger over 7 uker det siste året.

Det ble gitt uttrykk for at dialogen egentlig finner sted hele veien ved sykemelding. Det er i arbeidsgivers interesse å få folk tilbake til arbeidet så fort som mulig fordi man trenger dem til den daglige driften.

Det er NAV som innkaller til dialogmøte 2. Hittil er det kommunalleder som har deltatt på disse møtene. NAV skriver referat fra møtet.

Kommunalleder sier at før dialogmøte 2 tenker man gjennom om oppfølgingsplanen skal endres og sender den inn til NAV, hvis de ikke allerede har siste utgave. Hun sier at helse og omsorg har fått gode tilbakemeldinger fra NAV på oppfølgingsplanene.

Dokumentasjon

Beiarn kommune har ikke tatt skrittet med å gå over til fullelektronisk arkiv slik halvparten av kommunene i Nordland nå har gjort. Det er derfor papirarkivet (de fysiske mappene) som er kommunens godkjente arkiv. Kommunen benytter likevel elektronisk arkivsystemet EDB Sak/Arkiv (ESA). Hos Arkiv i Nordland får vi opplyst at ESA er godkjent etter gjeldende standard, som er Noark 5. For å kunne gå over til fullelektronisk arkiv, må det tas en avgjørelse om det, og visse arkivfaglige prinsipper må ivaretas ved opprettelsen av det elektroniske arkivet.

En oppsummering nedenfor viser hvilke dokumenter vi fant som gjelder sykefraværsoppfølging, og hvor vi fant de ulike dokumentene:

Minvakt:

Egenmeldingsblanketten og varigheten på sykemeldingen finnes elektronisk i Minvakt.

Økonomiavdelingen:

Sykemeldingsblanketter i original utgave finnes i perm hos økonomikonsulenten. En kopi finnes i perm på sykehjemmet. Økonomiavdelingen har også egenmeldingene.

Elektronisk personalsystem ESA:

I det elektroniske personalsystemet finnes oppfølgingsplanene som er utfylt på ferdig skjema fra NAV. Referater fra dialogmøte 2 er skannet inn.

Fysiske personalmapper – papir

Oppfølgingsplaner og referat fra dialogmøte 2 i original papirutgave. Det fysiske arkivet er på rådhuset. Ved at dokumentene skannes inn i ESA er de lett tilgjengelige for lederne i helse- og omsorg.

Det synes ikke å være en formell dokumentasjon på dialogmøte 1.

5.2.3 VURDERING

Tilrettelegging

På det tidspunktet da undersøkelsen ble foretatt, var det ingen ansatte som hadde behov for spesiell tilrettelegging. Vi har derfor ikke fått se et konkret eksempel på dette. Det er revisors inntrykk at det er god vilje til å tilrettelegge for delvis arbeidsuføre arbeidstakere, og at dette blir gjort i tråd med lovbestemmelsene så langt det er driftsmessig og arbeidsmessig forsvarlig i forhold til de andre arbeidstakerne. Lederne ga klart uttrykk for at driften trenger de ansatte, og at en derfor gjør det en kan for å få dem tilbake i jobb så snart som mulig. Det må antas at praksis er i tråd med regelverket.

Oppfølgingsplan

Gjennom intervjuene har vi fått et bestemt inntrykk av at lederne arbeider med fokus på at det skal være en god dialog mellom leder og arbeidstaker hele veien. Fristen for å lage plan er fire uker etter første fraværsdag, og så fremt det er mulig bør man forsøke å få det til. Revisors inntrykk er at der man ser muligheter for tilrettelegging, blir planen skrevet så snart som mulig. De oppfølgingsplanene som vi har gjennomgått, må sies å være tilfredsstillende. Arbeidet med oppfølgingsplaner synes å være i tråd med bestemmelsene i lovverket.

Dialogmøter

Selv om dialogen kan være til stede, synes det å være mangel på formalisering av dialogmøte 1. Tidspunktet for når dialogmøte 1 avholdes, er etter hva revisor forstår litt variabelt. En bør sikre seg at dette så fremt det er mulig, alltid skjer senest 7 uker fra fraværet startet, i tråd med loven. Loven krever at arbeidsgiver skal kunne dokumentere hvordan bestemmelsene om det lovfestede dialogmøtet har vært fulgt opp, hva som har blitt diskutert, og hvem som har deltatt.

Dialogmøte 1 bør formaliseres i den grad at det lages et referat som merkes tydelig. Dette for lett å kunne dokumentere praksis på området. Dette er en del av arbeidstakerens rettssikkerhet i forhold til arbeidsgiver. Selv om det har vært få sykefravær over 7 uker det siste året, er det revisors inntrykk at praksis her ikke er helt i tråd med regelverket.

Dokumentasjon

Arbeidsmiljøloven § 4-6 pkt. 5 krever at arbeidsgiver skal kunne dokumentere hvordan bestemmelsene om oppfølgingsplaner og dialogmøte har vært fulgt opp og hvem som har vært innkalt og har deltatt i dialogmøte. Vi fant ingen slik formell dokumentasjon på dialogmøte 1 og fikk også bekreftet i intervju at dette ikke ble vektlagt. Her bør det gjøres en rutineendring slik at nødvendig dokumentasjon foreligger også for dialogmøte 1.

I de nye retningslinjene for sykefraværsoppfølging som kommunestyret vedtok i mai 2015, står det at det er leders ansvar å sørge for at alt sykefraværarbeid dokumenteres og arkiveres i personalmappen. I så fall vil man kunne finne hele saksgangen i sykefraværsoppfølging for arbeidstakeren på et sted, nemlig i personalmappen. Dette vil være fordelaktig

spesielt i langvarige, mer kompliserte saker, der kommunen plutselig kan få bruk for all informasjon i saken.

Her finner vi bare oppfølgingsplan og referat fra dialogmøte 2 i personalmappen. For å få tilgang til all informasjon om sykefraværsdokumentene for en arbeidstaker, må man lete på mer enn ett sted. Alle dokumentene finnes imidlertid dobbelt opp. Vår vurdering er at alle dokumenter som tilhører sykefraværsdokumentasjon, bør finnes i personalmappe i kommunens godkjente arkiv, som i dette tilfellet er papirarkivet. Dersom det godkjente arkivet var fullelektronisk, kunne alle som hadde rettmessig bruk for et eller flere dokumenter, lett finne det fram i det elektroniske arkivet. Det er kommunens avgjørelse hvordan man ønsker at dette skal være i framtida.

6. KONKLUSJON

Problemstilling 1

Er det satt mål for sykefraværsutviklingen? Hvilke rutiner er etablert når det gjelder sykefraværsstatistikk og rapportering?

Beiarn kommune har inngått ny IA-avtale for perioden 2010-2014 og lagd handlingsplan for IA-arbeidet. Planen inneholder resultatmål for nivået på sykefraværet. Dette er i tråd med kravene i arbeidsmiljøloven og i IA-avtalen.

Det er etablert gode rutiner for registrering av sykefravær som ser ut til å sikre at alt kommer med. Fraværsprogrammet tilfredsstiller kravene til hvilke opplysninger som skal kunne skrives ut, jfr. forskrift om føring av slik statistikk. Det bør vurderes endringer i grupperingen av sykefraværsstatistikken innen helse- og omsorg, slik at lederne kan få rapporter med sine egne tall. Rapporteringen av og oversikten over sykefraværet har vært fraværende i 2014 på grunn av omlegging til nytt system. Dette antas å komme på plass i 2015.

Problemstilling 2

Er det etablert rutiner for sykefraværsoppfølging i henhold til bestemmelser i regelverket? Følges disse i praksis i helse og omsorgstjenesten?

Det synes å være etablert gode rutiner for sykefraværsoppfølgingen når det gjelder tilrettelegging og oppfølgingsplaner. Rutinene følges og lederne er opptatt av en nær og god dialog med den sykemeldte, ut fra at det er i alles interesse å få den sykemeldte tilbake i jobb så fort som mulig. Det mangler et formelt dokumentert dialogmøte 1.

Når det gjelder kravet til dokumentasjon i arbeidsmiljøloven § 4-6, pkt. 5 finnes god dokumentasjon på alle punkter med unntak av dialogmøte 1. De forskjellige typene dokumenter finnes imidlertid ikke samlet noe sted, og må finnes fram fra minst to ulike steder. Det er dobbeltdokumentasjon i form av både elektronisk arkiv og kommunens godkjente papirarkiv.

Anbefaling:

Dialogmøte 1 bør formaliseres og dokumenteres.

Sentralt i kommunen bør det vurderes hvor dokumenter skal oppbevares for å samle og oppnå rask tilgang til all informasjon i den enkelte sykefraværssak. Herunder ligger en vurdering av framtidig saksarkiv.

7. RÅDMANNENS KOMMENTAR

Rådmannens kommentar til rapporten fremgår som vedlegg 1 på neste side.

Revisjonen tar rådmannens kommentar til orientering.

Rådmannens svar har slik vi ser det, ikke betydning for rapportens vurderinger og konklusjon.

Vedlegg 1 – Rådmannens kommentar

I forhold til rapporten kommenterer rådmannen følgende:

RAPPORT - SYKEFRAVÆRSOPPFØLGING I HELSE OG OMSORG – RÅDMANNENS UTTALELSE

Rådmannen har gått gjennom rapporten etter forvaltningsrevisjon på sykefraværsoppfølging innen pleie- og omsorg. Det er som vanlig et grundig og systematisk godt arbeid som er gjort i revisjonen.

Jeg er glad for de funn som er gjort. Resultatene er gode og i tråd med den oppfatningen jeg har hatt av tjenesteområdets arbeid med sykefraværsoppfølging. Rådmannen har ingen kommentarer utover at vi vil følge opp den anbefalingen som gis i rapporten.

Med vennlig hilsen
Beiarn kommune

Ole Petter Nybakk
Rådmann
(sign.)